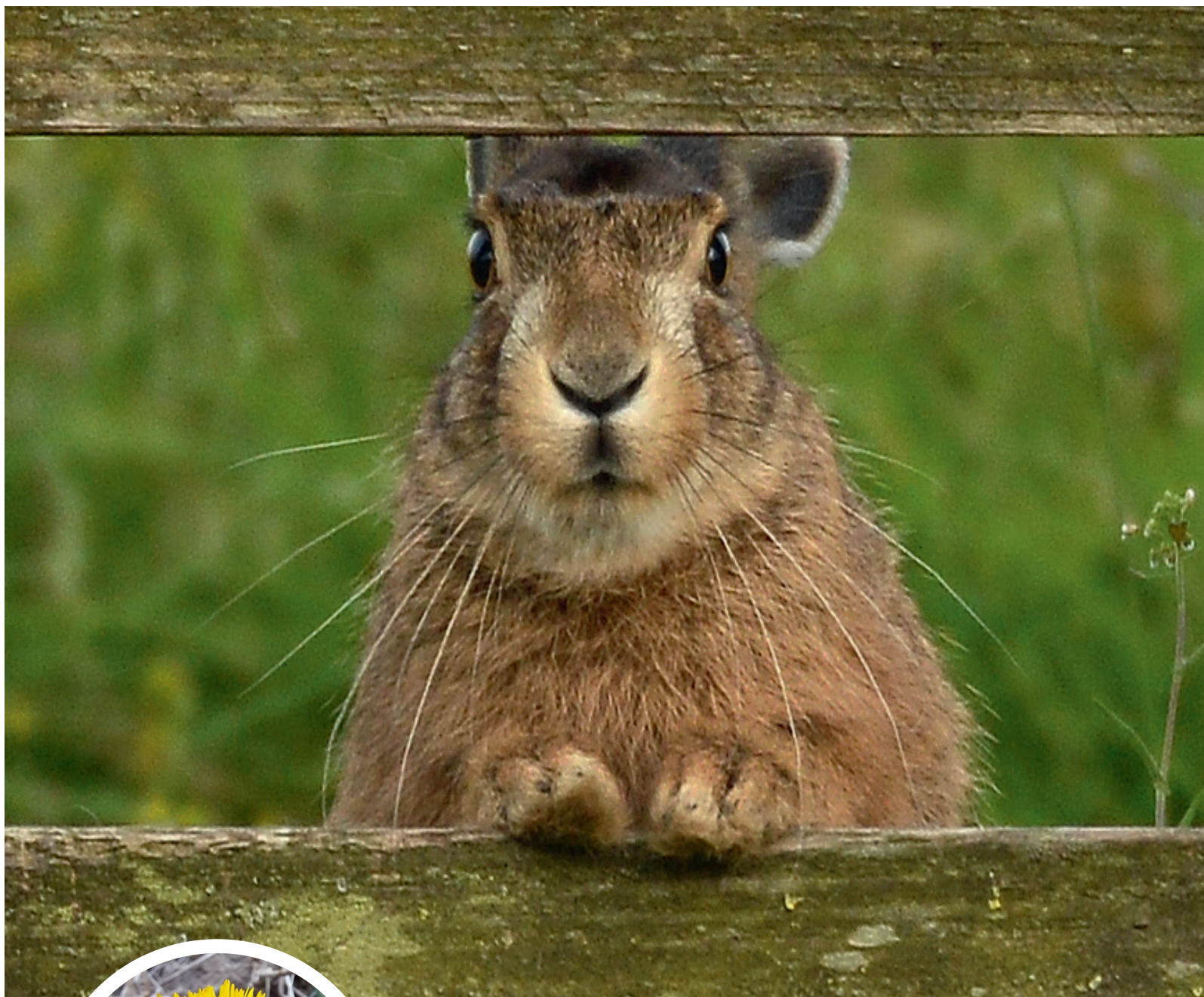

Waardvogel

64e JAARGANG | NUMMER 1 | FEBRUARI 2025
WWW.NVWK.NL

Jaar van de Torenvalk 10

Hoe kunnen NVWK-leden bijdragen aan ons project?

NNN-inrichting cluster B 22

Veerstalblok, Het Beijersche, Bilwijk en Graafkade

Wie is toch Mia Bersma? 44

Interview met onze vaste columniste

Namen, telefoonnummers en e-mailadressen

Bestuur

Voorzitter

Secretaris

Frans van der Storm, info@nvwk.nl 06 55812250

Boschpolderstraat 14, 2807 LJ Gouda

Penningmeester

Michiel Fokkema, penningmeester@nvwk.nl 06 20565775

bankrekening NVWK: NL82 RABO 0127 2948 80

Algemeen adjunct

Benjamin Hallie, b.hallie@hetnet.nl 06 28430807

Bestuurslid

Marije Willems, macwillems69@gmail.com 06 18736946

Coördinator vogelwerkgroepen

Vacant

Coördinator PR en communicatie

Vacant

Werkgroepen

Redactie Waardvogel voor kopij

Maria Kuijf en Joke Colijn, nvwkredactie@gmail.com 06 44744408 0182 359778

Foto's t.b.v. de website

Redactie, nvwkredactie@gmail.com

Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Leen Verschoor, werkgroepro@nvwk.nl 06 30575522 0180 682860

Coördinator weidevogelbescherming

Vacant, weidevogels@nvwk.nl

Overige leden van het weidevogelteam:

Bernard de Jong, weidevogels@nvwk.nl 06 50276995

Joke Colijn, j.j.colijn@gmail.com 06 44744408

Arnout de Redelijkheid, a.deredelijkheid@degroenemotorzhl.nl 06 27324009

Coördinator zwarte stern Krimpenerwaard

Max Ossevoort, maxossevoort@gmail.com 06 58870179

Coördinatoren plantenwerkgroep

Mariëlla van Gemeren en Jacqueline Veltman, resp. 06 18365815 06 54213988

planten@nvwk.nl

Contactpersoon werkgroep landschaps-
onderhoud

Edwin Valentijn, landschapwerkgroep@nvwk.nl 06 48131144

Coördinatoren vlinders- en libellen-
werkgroep

Ton Hoefnagel en 06 53209161

Wil Sluis, vlinderwerkgroep@nvwk.nl 06 11156898

Coördinator wintervogeltellingen

Hans Kouwenberg, wintervogels@nvwk.nl 06 12417622

Coördinatoren grote zilvreigertelling

Mieke Veen, mieke.veen@hotmail.com

Leo Markensteijn, leom2941@gmail.com

Coördinatoren uilenwerkgroep

Joep Vanderbroeck, uilenwerkgroep@nvwk.nl 06 55588849

Rob Kok, uilenwerkgroep@nvwk.nl 06 11446948

Contactpersoon ransuilproject

Lilian Roosenboom, uilenwerkgroep@nvwk.nl 06 11568298

Coördinator erfvogelwerkgroep

Vacant

Coördinator zwaluwenwerkgroep

Nico van Dam, nicovandam@hotmail.nl 0180 513975

Coördinatoren jeugdwerkgroep

Vacant, interim: Benjamin Hallie, b.hallie@hetnet.nl 06 28430807

Aanspreekpunt Knotgroep Krimpen

Yolande Nederveen, knotgroepkrimpen@gmail.com 06 42508452

Coördinator roofvogelwerkgroep

Jaap Jan Leeuwenburgh, roofvogelwerkgroep@nvwk.nl 06 40726332

Coördinator waterwerkgroep

Vacant, waterwerkgroep@nvwk.nl

Coördinator materialen

Floor Andeweg, materialen-nvwk@kpnmail.nl 0180 514130

Contactpersoon zoogdierenwerkgroep

Gabi Baartman, zoogdierenwerkgroep@nvwk.nl 06 51370748

Andere belangrijke instanties

Dierenambulance Gouda e.o.

Ook voor ophalen zieke dieren met vogelgriep 0182 529059

Dierenbescherming

Afdeling Krimpenerwaard 0180 510984

Meldpunt m.b.t. milieu en de jacht

Politie Hollands Midden, Regionaal Milieu Team 0900 8844

Melden van zwerfvuil

Contact opnemen met de gemeente Krimpenerwaard 140182

Meldpunt Laagvliegen Krimpenerwaard

010 4733333

Vogelasiel

Vogelklas Karel Schot 010 4857847

Meldpunt klachten onderhoud sloten,
bermen of dijken

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard,
info@hhsk.nl

010 4537356

Milieutelefoon

Bij verstoringen van de natuur 0888 333555

Illegale (roof)vogelvervolgving

Melden via www.natuurverstoring.nl of bij de politie 0900 8844

Meldpunt invasieve plantensoorten

In bermen N-wegen ter bestrijding en monitoring: zuidholland@pzh.nl

Lid worden?

Wilt u actief deelnemen aan de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard of wilt u de doelstellingen van onze vereniging steunen, word dan lid. Op onze website kunt u alles over ons vinden, wat we doen en waar we voor staan. Meld u aan op www.nvwk.nl onder 'de vereniging', of stuur een e-mail naar info@nvwk.nl met uw gegevens. U kunt ook de secretaris bellen: 06 55812250. Zie de colofon voor de diverse lidmaatschappen.

Colofon

De Waardvogel
ISSN 1384-8240
Jaargang 64
verschijnt 5 x per jaar, februari-
april-juni-september-december

Kopij aanleveren
Vóór 15 januari, 15 maart, 15 mei, 15
augustus en 15 november

Oplage
1100 exemplaren

E-mail redactie
Joke Colijn
Maria Kuijf
nvwmredactie@gmail.com

Website www.nvwm.nl
 www.facebook.com/denwvk/
 <https://twitter.com/denwvk>
 [nvwm.nl](https://www.instagram.com/nvwm.nl)
[uilenwerkgroep_nvwm.nl](https://www.instagram.com/uilenwerkgroep_nvwm.nl)

Secretariaat & ledenadministratie
Frans van der Storm
Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda
info@nvwm.nl

Contributie per kalenderjaar
€ 5,- voor een jeugdledenmaatschap,
één kind t/m 16 jaar
€ 20,- voor een basisledenmaatschap
€ 25,- voor een gezinsledenmaatschap

Bankrekeningnummer
NL82 RABO 0127 2948 80

Lid worden
U kunt lid worden via www.nvwm.nl
of door een e-mail met uw gegevens
te sturen naar info@nvwm.nl

Op de voorpagina
Europese haas
foto: Peter Stam
Foto van de maand:
Klein hoefblad
foto: Paul Schrijvershof

Overname van artikelen
Overname van artikelen uit dit blad is
toegestaan met bronvermelding

Disclaimer
Artikelen of uitingen van derden
in de Waardvogel geven niet
noodzakelijkerwijs de mening van de
redactie of van de Natuur- en Vogel-
werkgroep Krimpenerwaard weer,
maar zijn voor rekening van de
auteurs, de geciteerden of de bron

Drukkerij
Efficiënta
Krimpen aan den IJssel
Zie advertentie

Voor advertenties
nvwmredactie@gmail.com
Jaartarief (= vijf edities):
1/8 pagina: € 50,-
1/4 pagina: € 90,-
1/2 pagina: € 150,-

Van de voorzitter

Jaap Graveland

Dit is nu écht de laatste...

Voor je ligt weer een prachtige en informatieve Waardvogel. Eerst even een leuk nieuwtje: Lentiz, een koepel van VMBO opleidingen in de regio Rotterdam gaat de cursus 'Tuinrichting voor biodiversiteit' die ik met Gerbe van Dam een paar keer gaf, gebruiken in het onderwijs. Gaaf! En Sjaak Willemstein, een hovenier die veel werk maakt van duurzaamheid gaat de volgende edities van de cursus met Gerbe

geven. Sjaak hield twee jaar terug een lezing op uitnodiging van de NVWK, nu ontstaat er dus een vervolg. Het past mooi bij het succesvolle en bruisende initiatief Buurtgroen waarover in vorige Waardvogel een stukje stond.

En erg mooi dat de plantenwerkgroep van de NVWK weer nieuw leven in wordt geblazen door Mariëlla van Gemeren en Jacqueline Veltkamp. Wat een goede start maken ze gelijk dit jaar!

Ondertussen heb ik in de Achterhoek kennis gemaakt met VALA, het agrarisch collectief, en met het IVN. Dat levert weer interessante leerpunten op, voor de NVWK en de Krimpenerwaard. Weidevogels zitten er nauwelijks hier. VALA richt zich vooral op het herstel van kleine landschapselementen: poelen, struweelranden, erfbeplanting, hagen enz. En werkt daarbij met doelsoorten, waaronder patrijs, steenuil en boomkikker. Dit alles in goede samenwerking met terreinbeheerders, vrijwilligers en uiteraard de agrariërs. Ook interessant: de agrariërs worden betaald voor afwaardering van hun grond (in een struweelrand kun je immers geen aardappels verbouwen), inrichting en beheer. Hetzelfde gebeurt in de Ooijpolder bij Nijmegen. Daar wordt bovendien ook nog eens gewerkt met langlopende beheerovereenkomsten, een dringende en logische wens van de agrariërs.

Ik ga bijdragen door mee te doen aan de monitoring van patrijzen en boomkikkers. VALA gebruikt de resultaten voor evaluatie en voor het nemen van inrichtingsmaatregelen op de juiste plek.

Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, IVN is sterk gericht op, jawel, educatie. Ik heb het IVN goed leren kennen. Het IVN verzorgt zeer veel cursussen en excursies, die ook toegankelijk zijn voor niet-leden. Een belangrijke cursus is die van Natuurgids, een intensieve cursus van 25 avonden en 25 excursies. Deelnemers worden geacht daarna excursies te gaan leiden. Er is een intake gesprek, het kost ca. 400 euro, maar je leert ook veel. Ook interessant: het IVN heeft een groot landelijk bureau, dat de afdelingen ondersteunt en samenwerking tussen afdelingen stimuleert. Ook zijn er programma's gericht op scholen, op jeugd.

Het NVWK bestuur denkt na over de toekomst van de NVWK: wat voor vereniging willen we zijn? Want nu probeert de NVWK alles te doen. Één excursies, één cursussen, één deelname in allerlei overleggen, én monitoring, én Natuurbeheercollectief, én Prachtlint, én beleidsbeïnvloeding. We doen het supergoed, we groeien, maar het knelt wel af en toe. Dus goed om eens na te denken: wat voor vereniging willen we zijn? Op de ALV horen jullie er meer over.

Er zijn trouwens ook punten die het IVN zou kunnen leren van de NVWK. Kortom, interessant om te leren van beide werelden. Zo interessant dat ik 'solliciteerde' op de vacature van voorzitter van IVN Zutphen. En ze wilden me gelukkig wel hebben ;-).

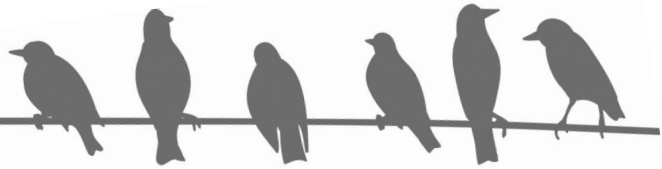
Ik hoop velen van jullie te zien op de ALV! 🐿

In dit nummer

Belangrijke gegevens 2
Van de voorzitter 3
Even Noteren 4
Klein hoefblad, foto van de maand 5
Rammelende hazen op de voorpagina 6
Klussenbank: wie helpt mee? 8
Algemene ledenvergadering 9
Even voorstellen 9
Jaar van de Torenvalk 10
Jeugdpagina 14
Nacht van de vleermuis in Europa 16
Het Jaar van de woelmuis 16
Stekjesmarkt en Ledendag 2025 17
Dit jaar willen we nóg meer verkopen! 17

Winter- of watervogeltelling 19
Even voorstellen plantenwerkgroep 20
Winterkenmerken 21
Programma van de werkgroep 21
NNN-inrichting cluster B 22
De klas van juf Anne 28
Start weidevogelseizoen 2025 31
Nieuws uit de werkgroep RO 32
Hooge Boezem en Doove Gat 34
Naderend voorjaar 39
Dierenbescherming zoek paddenoverzetters 39
Jaarverslag NVWK 2024 40
Verslag van de ALV 2024 42
De cijfers over 2024 43
Wie is toch Mia Bersma? 44

Even noteren

Leren over stinzenplanten

Zaterdag 1 maart in kerkgebouw De Wingerd in Krimpen aan den IJssel, Populierenlaan 90A, van 10.00 – 12.00 uur. Wat zijn stinzen en wat is hun geschiedenis? Welke soorten bestaan er en waar kun je ze zien? Info en aanmelden: planten@nvwk.nl.

Provinciale Boerenlandvogelstartdag

Zaterdag 1 maart 2025. 10.15 uur inloop – 14.30 uur, incl. lunch, in 't Manneke, Leeweg 33 in Berkel en Rodenrijs. Neem deel aan de Boerenlandvogelstartdag met interessante workshops als opwarmer voor het nieuwe seizoen. Voor weidewachters, boeren, beleidsmakers en geïnteresseerden!

In het Jaar van de Scholekster, 2023, werden de eerste broedplatforms geplaatst in onze polders. Wat blijkt? Het broedsucces stijgt en de eierpredatie neemt af. Wat voor ons een nieuw fenomeen is, was in het noorden van Noorwegen heel gewoon want al snel bleek dat stormmeeuwen hun platforms moesten delen met de scholekster. .

Tijdens de Boerenlandvogelstartdag op zaterdag 1 maart is 'Broedplatforms voor de scholekster' één van de vijf workshops die je kunt bijwonen. Kijk voor het complete workshop aanbod op het platform <https://www.zelfdoeninz.nl/agenda/2025/maart/boerenlandvogelstartdag-zuid-holland-2025/> van De Groene Motor en vul het aanmeldformulier in.

Knotdatum landschapswerkgroep

Zaterdag 8 maart. Als je wil helpen en nog niet op onze maillijst staat, dan kun je je aanmelden bij landschapswerkgroep@nvwk.nl om goed op de hoogte te blijven. Actuele of veranderende data/locaties kunnen we dan op tijd aan je doorgeven.

Startavond weidevogelseizoen

Donderdag 13 maart, de Zwaan in Berkenwoude. Inloop 19.30 uur, start programma 20.00 uur. Zie ook pagina 31.

Knotdatum knotploeg Krimpen

Zaterdag 15 maart. Meer informatie of interesse in deelname? knotgroepkrimpen@gmail.com.

Wintervogeltelling

Zaterdag 15 of zondag 16 maart. Voor meer informatie of meekijken/meelopen: wintervogels@nvwk.nl.

Basiscursus Weidevogels (optie 1)

Dinsdag 18 maart in De Hooiberg, Koolwijkseweg 47, Stolwijk. In het kader van de hernieuwde samenwerking tussen Weidehof en NVWK zijn tussen de besturen van beide organisaties goede afspraken gemaakt. De wijze van beschermen volgens huidige inzichten is uiteraard onderwerp deze avond. Hoe kunnen weidewachters het meest effectief bijdragen en daarbij goed samenwerken met de veldcoördinatoren voor het beste resultaat. We doen immers allemaal ons stinkende best voor deze vogels die zo onder druk staan. ALLE weidewachters worden dan ook verwacht op deze avond, óf op 27 maart.

Houd de nieuwsbrieven en berichtgeving vanuit de werkgroep in de gaten. Zie ook pagina 31.

Basiscursus Weidevogels (optie 2)

Donderdag 27 maart. Voor wie 18 maart niet kon, zelfde locatie, kijk onder 18 maart. Houd de nieuwsbrieven en berichtgeving vanuit de werkgroep in de gaten. Zie ook pagina 31.

Vogelexcursie bij ochtendglorie met Coen

Op zaterdag 29 maart gaan we een mooie ochtendwandeling maken door Heidestein (Zeist). We gaan onder andere op zoek naar de zwarte specht, kleine bonte specht, boomleeuweriken, appelvinken, raaf en andere mooie bos- en heidevogels. We verzamelen ons om 7 uur op de parkeerplaats bij Lidl Bergambacht (Hof ter Bergen 24). Vanaf daar carpoolen we verder. Het streven is om uiterlijk 13.00 uur weer terug te zijn op de parkeerplaats. Aanmelden niet nodig. Vragen aan Coen van Nieuwamerongen per app 06-38380899 of via de mail coenvna@gmail.com.

Agemene Ledenvergadering

Op 1 april. Als vanouds in De Zwaan in Berkenwoude. Inloop 19.30 uur, aanvang 20.00 uur. Na de pauze lezing Stef van Walsum, onze voormalige 'plantenman', nu bij FLORON werkzaam. Zie pagina 9 voor uitnodiging en aanmelden.

Jeugd natuurwacht Krimpen & de NVWK Jeugdwerkgroep 'vogelen het uit' bij 't Doove Gat

Op vrijdag 4 april (18.30 – 19.30 uur) gaan we onder begeleiding van NVWK gidsen zo veel mogelijk vogelsoorten scoren in één uur tijd. We verzamelen op de parkeerplaats tegenover zwembad de Loete. Ga mee op stap het gebied in om te strepen, scoren en te genieten van de verhalen en ervaringen van de gidsen. Ook hebben we beschikking over verrekijkers en telescopen. Voor de kinderen van de JNW vindt op 4 april de ronde voor tienjarigen plaats. 16 mei is het de beurt aan de leeftijdsgroep van 11 jaar. NVWK jeugdleden en overige enthousiastelingen kunnen ongeacht leeftijd op één van beide dagen naar keuze deelnemen. Ouders zijn van harte welkom en natuurlijk vinden we het leuk als je iemand meeneemt. Opgeven hoeft niet. Voor vragen: b.hallie@hetnet.nl.

Excursie naar stinzentuin in Amstelveen

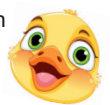
Op zaterdag 5 april van 10.00 – 12.00 uur brengen we de kennis van de eerdere activiteit op 1 maart in de praktijk. We gaan naar een echte stinzentuin om de soorten van dichtbij te bekijken: de in 2012 volledig gerenoveerde stinzentuin in het park van buitenplaats Wester-Amstel. Foto toestel mee! Laan van Deshima 73-88, 1181 VW Amstelveen. Eigen vervoer, carpoolen eventueel nader af te stemmen. Aanmelden: planten@nvwk.nl.

Wintervogeltelling

Zaterdag 12 of zondag 13 april. Voor meer informatie of meekijken/meelopen: wintervogels@nvwk.nl.

Big Birding Day

Op 3 mei is er weer de jaarlijkse Big Birding Day. De dag waarin we in groepsverband zoveel mogelijk soorten proberen te zien binnen de grenzen van de Krimpenerwaard. Om 5.00 starten we met alle teams bij Café de Loet. Om 17.00 sluiten we daar weer gezamenlijk af. Opgeven kan in teams van 3 of 4, maar mocht je geen

team kunnen vinden, kan 'los' aanmelden ook en proberen we een team voor je te vinden. Aanmelden kan bij Coen van Nieuwamerongen per app 06-38380899 of via de mail coenvna@gmail.com.

Jeugdexcursie: Alles over Oerplanten in de Hortus

Op zaterdag 3 mei, van 11.00 tot 12.15 uur bezoeken we met de jeugdwerkgroep de Hortus Botanicus in Leiden. Jullie herinneren je vast nog het bezoek aan Naturalis in de winter van 2023. Daar leerden we veel over evolutie binnen verschillende thema's. Daar borduren we nu op door. Voor de rest van de informatie: pag. 14.

Reguliere excursie naar de Hortus Botanicus in Leiden

Op zaterdag 3 mei, 11.00 – 12.15 uur. Parallel aan de excursie voor de jeugd, vindt de reguliere excursie voor volwassen NVWK-leden plaats. Er is plaats voor aanvankelijk 30 personen. Bij overinschrijving kunnen we gebruik maken van een extra gids waardoor we kunnen opschalen naar 45 personen. Het programma bestaat uit een algemene rondleiding door de Hortus met een focus op medicinale planten. Nadien heb je toegang tot het park. Verwen jezelf met de prachtige bloei en neem indien gewenst een camera mee. Ouders van deelnemende kinderen aan de jeugdexcursie kunnen in overleg kiezen bij welke groep zij willen aansluiten. LET OP: de rondleiding voor volwassenen wordt door de vereniging bekostigd. Volwassenen betalen zelf de entree (het groepstarief van € 10,50), te voldoen aan de kassa. Vrienden van de Hortus en museumjaarkaarthouders zijn gratis, evenals deelnemende kinderen aan de jeugdexcursie. Opgeven bij Benjamin. b.hallie@hetnet.nl of 06-28430807. Verdere info en afstemming volgt via de mail na aanmelding.

Jeugdnatuurwacht Krimpen & de NVWK Jeugdwerkgroep 'vogelen het nogmaals uit' bij 't Doove Gat

Vrijdag 16 mei (18.30 – 19.30 uur) is het de beurt aan de 11-jarigen van de JNW om onder leiding van ervaren NVWK gidsen in één uur tijd zo veel mogelijk vogels op de streeplijsten te scoren. Ook bij deze ronde zijn NVWK jeugdleden van alle leeftijden welkom, net als ouders of een introduc e. Ook beschikken we over enkele verrekijkers en telescopen. Opgeven hoeft niet. We verzamelen op de parkeerplaats tegenover zwembad de Loete. Voor vragen: b.hallie@hetnet.nl.

NVWK Ledendag & Stekjesmarkt

Zaterdag 17 mei, de LOCATIE (Hendrikshoeve) is nog ONDER VOORBEHOUD. Na het succes van vorig jaar combineren we ook dit jaar de Stekjesmarkt en Ledendag. Programma en exacte invulling

volgen snel, al kunnen we nu wel vast zeggen dat iedereen van harte welkom is voor in ieder geval een hapje, drankje en het aanbod van plantjes. Houd de nieuwsbrieven en volgende Waardvogel goed in de gaten! Wist je al dat met de opbrengst van 2024 meerdere goede kwaliteit verrekijkers en een telescoop zijn aangeschaft, beschikbaar voor de hele vereniging? Door de jeugdwerkgroep zijn ze in ieder geval al gebruikt tijdens de excursie naar de Maeslantkering in het najaar en recentelijk tijdens de nieuwjaarswandeling in Reeuwijk.

Buitenexcursie Berkenwoude met een externe excursieleider van Zuid-Hollands Landschap

Zaterdag 7 juni, 10.00 – 12.00 uur. Wat wordt er door stichting ZHL gedaan aan natuurherstel en natuurbeheer in de Krimpenerwaard en hoe ziet dat eruit? Aanmelden: planten@nvwk.nl.

Bezoek Kleituin Lekkerkerk; leren over biodiversiteit in de tuin

Zaterdag 5 juli van 10.00 – 12.00 uur. Praktijk informatie ter plekke. Wat kunnen we zelf voor biodiversiteit doen. We kijken met elkaar hoe je inheemse planten een plekje in je eigen tuin of op je balkon kan geven en er een mooi beeld mee kunt maken. Tekenschrift mee! Aanmelden: planten@nvwk.nl.

Europese Nacht van de Vleermuis

De zoogdierenwerkgroep van de NVWK organiseert op vrijdag 29 augustus een excursie. Bij goed c.q. droog weer en als de zon onder is gaan we op zoek naar vleermuizen. Met een batdetector proberen we te ontdekken welke soorten vleermuizen er in onze leefomgeving zitten. Start: 20.30 uur, verwachte eindtijd 22.00 uur.

Maximaal aantal deelnemers: 18. Locatie: Haastrecht, Overtuin Bisdom van Vliet. Startpunt: Hoogstraat 164, 2851 BE Haastrecht. Aanmelden: zoogdierenwerkgroep@nvwk.nl. Zie ook pag. 16.

Plantenfamilies; kenmerken en rondwandeling bij 'Natuurrijk'

Zaterdag 6 september, 10.00 – 12.00 uur. Planten zijn te herkennen door naar bepaalde kenmerken te kijken. Op basis van kenmerken zijn planten onder te verdelen in plantenfamilies. We leren over plantenfamilies, welke boeken en websites helpen je bij determinatie. We gaan ook één plantenfamilie uitpluizen en tekenen. Tekenschrift mee! Dit deel van de activiteit vindt binnen plaats. Wil je mee? Mail naar planten@nvwk.nl.

Afsluitavond Weidevogelseizoen

6 november, de Zwaan in Berkenwoude. Inloop 19.30 uur, start programma 20.00 uur. ➡

Klein hoefblad foto van de maand

Als foto van de maand kozen we voor het klein hoefblad, gefotografeerd door Paul Schrijvershof. Klein hoefblad is een van de eerste voorjaarsbloeiers op de nog koude grond. ➡

De bloem bestaat eigenlijk uit honderden kleine bloemetjes, (lint- of straalbloemen). Het is een composiet, net zoals bv. de paardenbloem. Het bloemetje gedraagt zich als een ja-knikker. Voordat de bloem bloeit, hangt hij naar beneden en richt zich op wanneer hij gaat bloeien. Na de bloei ontstaan de zaadjes en knikken de hoofdjes weer naar beneden. Als de zaadjes rijp zijn, gaan de hoofdjes weer omhoog, zodat het pluis door de wind verspreid kan worden. De bladeren verschijnen na de bloei, evenals bij zijn grote familielid, het groot hoefblad. Klein hoefblad is een pionierssoort. Hij houdt van vochtige, zeer voedselrijke grond, wat het liefst recent is omgewerkt. De plant heeft wortelstokken die wel anderhalve meter lang kunnen worden. Omdat het klein hoefblad zo vroeg bloeit, is het een voedselplant voor overwinterende dagpauwogen. Het insectenbezoek is in het voorjaar echter schaars, waardoor de plant grotendeels afhankelijk is van zelfbestuiving. Vroeger werd klein hoefblad gebruikt tegen hoesten. Mogelijk is 'hoefblad' een verbastering van 'hoestblad'. ➡

Maria Kuijf, redactie

Rammelende hazen

Op de voorpagina: Europese haas

*Bijna iedereen in de Krimpenerwaard heeft wel eens een haas gezien. Oftewel, zoals de officiële naam luidt, de Europese haas (*Lepus europaeus*). Zeker nu het voorjaar er weer aankomt, zien we ze regelmatig door het weiland springen en rennen. Maar ondanks dat ze voor ons in de Krimpenerwaard zo gewoon zijn, staan ze wel op de Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland. Dit komt doordat de populatie sinds de jaren vijftig met 60% is afgenomen. Dit is vooral een probleem in agrarisch gebied, waar veel boerenlandzoogdieren, waaronder hazen, het moeilijk hebben. Het is dan ook niet voor niets dat we voor het eerste nummer van de Waardvogel van 2025 ervoor gekozen hebben om de haas in het zonnetje te zetten. En natuurlijk ook omdat het mooie en leuke dieren zijn die in ons landschap horen.*

Verspreiding en leefgebied

Hazen leven in grote delen van Europa en Azië. Als je denkt: een haas is toch gewoon een haas, dan klopt dat niet. Er bestaan wereldwijd wel dertig verschillende soorten hazen! Ze geven de voorkeur aan open landschappen zoals weilanden, akkers en heidevelden. Bij ons in de Krimpenerwaard is het daarom een ideaal leefgebied voor hazen. Dat zorgt er dan ook voor dat de haas één van de zoogdieren is die we allemaal wel eens hebben gezien tijdens een wandeling of fietstocht.

Verschillen tussen hazen en konijnen

Hazen worden soms verward met konijnen. In de verte en op het eerste gezicht kan dat voor iemand de eerste ingeving zijn. Maar als je beter kijkt dan lijkt de haas absoluut niet meer op een konijn. Er zijn een aantal duidelijke kenmerken waarmee je een haas van een konijn kunt onderscheiden. Hazen zijn meestal groter dan konijnen, met langere achterpoten en grotere oren met zwarte punten. Ook zijn hun achterpoten gespierder, waardoor ze beter kunnen rennen. Hazen zijn sneller en behendiger, ideaal voor in het open veld waar ze vaak leven.

Hun leefgewoonten verschillen ook sterk. Konijnen graven holen en leven in groepen, terwijl hazen meestal solitair leven. Hazen maken een leger, een ondiepe kuil in de grond, vaak in lang gras of onder struiken, waar ze kunnen rusten en schuilen. Zo'n schuilplaats biedt enige bescherming tegen roofdieren en slechte

weersomstandigheden.

Hun jongen worden ook anders geboren: haasjongen worden volledig behaard en met open ogen geboren, dus ze zijn alerter en mobieler, terwijl konijnenjongen kaal en blind ter wereld komen en meer verzorging nodig hebben.

Qua gedrag is er ook een verschil. Hazen rennen weg in een zigzagpatroon om hun achtervolgers te verwarren, terwijl konijnen zich vaak verstoppen of snel in hun holen duiken om aan gevaar te ontsnappen.

Bijzondere kenmerken van de haas

Grootte en gewicht: hazen kunnen 60 tot 75 centimeter lang worden en wegen tussen de drie en vijf kilogram.

Vacht: de kleur van de vacht is grijs- of geelbruin, de buik is wit en de wangen zijn bleekgeel. Hazenharen hebben een zwart puntje.

Oren: de lange oren met een zwarte punt, 'lepels' genoemd, kunnen wel 12 centimeter zijn. Ze zijn belangrijk voor het detecteren van roofdieren. Ze kunnen zelfs onafhankelijk van elkaar bewegen (tot 190 graden). De oren zijn ook een belangrijk hazencommunicatiemiddel, aan de stand van de oren kun je zien hoe de haas zich voelt.

Ogen: hazen hebben grote amberkleurige ogen, die hoog op de zijkant van het kop zitten. Dat geeft ze een blikveld van bijna 360 (!) graden, wat betekent dat ze zonder hun kop te bewegen liggend in de gaten kunnen houden of er gevaar dreigt.

Achterpoten: de lange en gespierdere achterpoten stellen hazen in staat snelheden tot 70 kilometer per uur te bereiken.

Iedere weidewachter die een weiland controleerde, heeft dit wel eens meegemaakt: je schrikt je een hoedje wanneer er plotseling een haas vlak voor je voeten wegschiet. Deze heeft zich al die tijd stil op de grond gedrukt en springt opeens weg, net voordat je denkt een stap te zetten. Je hart slaat over, en terwijl de haas zich uit de voeten maakt blijf je verbaasd achter, jezelf afvragend hoe zo'n groot dier zich zo goed kon verstoppen.

Voeding

Hazen zijn herbivoren en eten gras, kruiden, knoppen, schors en granen. Ze zijn 'coprofagen', een moeilijk woord

Europese haas, foto: Gabi Baartman

dat erop neerkomt dat ze hun uitwerpselen herkauwen om essentiële voedingsstoffen opnieuw op te nemen. Zelf zijn ze een prooi voor verschillende roofdieren, zoals vossen, roofvogels en marterachtigen.

Voortplanting

De bronsttijd van hazen is een boeiend schouwspel dat zich afspeelt van het vroege voorjaar tot september. Vooral in het voorjaar zie je soms hazen door het veld rennen. Het voorste dier is meestal een loopse moerhaas (vrouwje) met enkele rammen (mannetjes) die driftig achter haar aanzitten. Tijdens de paartijd, ook wel rammeltijd genoemd, vechten hazen soms hevig. Als bokseurs staan ze recht tegenover elkaar en delen flinke klappen uit. Dit gebeurt niet alleen wanneer mannen om een vrouw strijden, maar ook wanneer een vrouwje het mannetje van zich af probeert te houden. Het is een spectaculair gezicht dat je minstens één keer in je leven gezien moet hebben. Na een draagtijd van ongeveer zes weken worden tussen eind januari en oktober doorgaans vier nesten met jonge haasjes geboren. Gemiddeld krijgt een haas elf jongen per jaar. De jongen worden in een open nest geboren. Pasgeboren haasjes hebben bij de geboorte hun ogen al open en zijn volledig behaard. Al na één of enkele dagen verlaten ze de plek waar ze zijn geboren, maar ze keren elke dag, ongeveer 45 minuten na zonsondergang, terug naar die plek. De moeder komt meestal een

kwartiertje later om ze te zogen. Ze doet dit tot de haasjes ongeveer een maand oud zijn. Helaas is de sterfte onder jonge hazen hoog; van de jongen van één moeder blijven er vaak maar twee tot vier in leven. Hazen kunnen ongeveer twaalf jaar worden.

Zelf hazen zien?

Wil je de komende tijd zelf op zoek naar rennende of boksende hazen? Stap dan op de fiets of maak een wandeling door de Krimpenerwaard. De kans is groot dat je dan één of meerdere hazen ziet, en met een beetje geluk zie je zelfs achter elkaar aan zitten of als ze aan het boksen zijn. En als je ze ziet, dan zou het fijn zijn als je het deelt via [waarneming.nl](https://www.waarneming.nl), zodat wij van de zoogdierenwerkgroep inzage krijgen en 'weten waar de hazen lopen'.

Boven: twee zich in het gras drukkende hazen, foto's: Gabi Baartman

Linksonder ter vergelijking:

bovenste foto een wild konijn, foto: Gabi Baartman;

onderste foto een jong haasje, foto: Robert Koornwinder

Rechtsonder: twee boksende hazen waarbij de plukken haar in het rond vliegen, foto: Freek Maayenburg

Bronnen: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/haas>; <https://www.natuurmonumenten.nl/dieren/haas>

Klussenbank: wie helpt mee?

De NVWK krijgt het steeds drukker. Dat is prachtig, want in de praktijk betekent het dat we als vrijwilligersvereniging meepraten bij de grote projecten in de Krimpenerwaard en daar het natuurbelang kunnen inbrengen, maar ook dat we uit eigen initiatief met projecten kunnen aankloppen bij de beide gemeenten, het waterschap en de provincie. Soms schieten daardoor bepaalde klussen erbij in en voor de projecten hebben we extra handen nodig. Daarom hebben we een klussenbank opgericht; er staan ook klussen op de website onder Actueel. Vaak gaat het om kortlopende taken, soms komt een klus op herhaling. Wie helpt mee? ➡

Waar blijven de leuke filmpjes toch???

De NVWK wil een beeldocument van de activiteiten van alle werkgroepen maken. Daarvoor zijn filmpjes door leden nodig, die je gewoon maakt met je telefoon. NVWK-activiteiten vinden plaats door het hele jaar heen, dus blijf alert op geschikte momenten in alle jaargetijden. Lekker bezig in het landschap? Ben je vlotjes aan het timmeren, loop je planten te inventariseren, Waardvogels te bezorgen of sta je vogels te tellen? Doe je mee aan een cursus of excursie? Alles leent zich voor een filmpje. Bij voorkeur liggend, (landscape) maar gooi een leuk staand filmpje niet weg. Stuur je materiaal naar het e-mailadres van de redactie, zodat we hiervan een representatieve korte film kunnen maken. De eerste filmpjes zijn al heel lang binnen! We zijn benieuwd - stuur maar op!

De NVWK wil een beeldocument van de activiteiten van alle werkgroepen maken. Daarvoor zijn filmpjes door leden nodig, die je gewoon maakt met je telefoon. NVWK-activiteiten vinden plaats door het hele jaar heen, dus blijf alert op geschikte momenten in alle jaargetijden. Lekker bezig in het landschap? Ben je vlotjes aan het timmeren, loop je planten te inventariseren, Waardvogels te bezorgen of sta je vogels te tellen? Doe je mee aan een cursus of excursie? Alles leent zich voor een filmpje. Bij voorkeur liggend, (landscape) maar gooi een leuk staand filmpje niet weg. Stuur je materiaal naar het e-mailadres van de redactie, zodat we hiervan een representatieve korte film kunnen maken. De eerste filmpjes zijn al heel lang binnen! We zijn benieuwd - stuur maar op!

Versterking voor de jeugdwerkgroep

Benjamin zoekt versterking voor de jeugdwerkgroep. Hij is creatief in het bedenken van activiteiten, maar zou blij zijn met versterking voor het uitvoeren van die leuke plannen. Benjamin heeft een drukke baan en het zou voor het moment al helpen als een ouder of grootouder de praktische organisatie van al is het maar één activiteit op zich wil nemen. Een coördinator zou natuurlijk helemaal ideaal zijn. Neem contact op met Benjamin Hallie voor overleg of informatie, pag. 2.

Gevraagd vrijwilligers uilenwerkgroep

Voor de uilenwerkgroep graag weer - vanwege het werkgroepleden uit één regio oproep plaatsen. Dus wij nieuwe actieve vrijwilligers! als je al weet: dit is echt mijn Joep of Lilian, contactgegevens werkgroep staan op pagina 2.

willen we vertrek van drie - een nieuwe vragen een paar Voor vragen, of klus! Bel of mail van de uilen-

Tellen-tellen-tellen - nog meer tellen?

Jazeker, want meten is weten. Het IHC-bos mag niet worden bebouwd, zie pag. 26. Dat was reden voor een klein feestje, maar we zijn er nog niet. De eigenaar wil ervan af. Er spelen kinderen, er wandelen volwassenen met hun hond. En het stormt regelmatig. Er moet een vorm van extensief beheer komen waarbij risico's worden onderkend en aangepakt. Er gaan dingen veranderen maar de vorm waarin is koffiedik kijken. Eén ding is zeker: het mag niet ten koste van de rijkdom aan broedvogels gaan. Er is al een mooie reeks aan jaren geteld, en deze gezellige dames zoeken versterking. Loop gewoon eens mee? We garanderen een rijke ervaring! Benieuwd? Informatie: Joke Colijn, redactie, pag. 2.

Hulp gevraagd bij organiseren van lezingen

Om ook in de toekomst een structureel aanbod van lezingen binnen de NVWK te kunnen bieden, is de vereniging hard op zoek naar iemand die betrokken wil zijn bij de organisatie. Het gaat hierbij om ongeveer een viertal lezingen per jaar, meestal georganiseerd in de periode tussen september en mei. Vanuit het bestuur blijft (indien gewenst) altijd iemand op de achtergrond betrokken voor het regelen van de locatie, voldoen van eventuele sprekersvergoedingen

en coördinatie. Ook beschikt de vereniging over een lijst met potentiële sprekers. Het is geen grootse investering en je staat er dus allerminst alleen voor! Toch al geïnteresseerd in onderwerpen over natuur, wellicht vaker aanwezig tijdens lezingen en bereid tot deelname aan organisatie? Stuur dan even een mailtje naar Benjamin, zie pag. 2 voor contactgegevens.

Knotploeg mikt op versterking

Om de twee weken in het winterseizoen is de knotploeg van de landschapswerkgroep actief op zaterdagochtend. Lekker buiten bezig in het landschap onder deskundige leiding. Ook fruitbomen komen aan de beurt. Frits legt graag uit hoe het team werkt. Doe je mee? Of wil je meer informatie? Mail of bel Frits Hemerik, fhemerik@gmail.com, 06-53839968.

Leden in Schoonhoven: wie springt op?

Het onderhoud aan de nestkasten in het Springerpark en op de oude begraafplaats is jarenlang bijgehouden door een aantal trouwe leden. Stille krachten, bevredigende klus. Maar met het klimmen der jaren viel het klimmen in ladders niet meer te combineren. Wie gaat de uitdaging aan en springt hiervoor op? Nog leuker is als je e.e.a. in het broedseizoen combineert met een wekelijkse ronde om de bezetting te checken, dan zie je de eer van je werk. Bijvoorbeeld met MUS, het Meetnet Urbane Soorten. Je kunt ook ervoor kiezen om één van deze twee gebiedjes voor je rekening te nemen. En met een maatje wordt het helemaal een toffe klus. Zet ook (samen) je park of de begraafplaats op de kaart, zodat het belang van natuur in de stad wordt onderbouwd. Bel Joke Colijn, zie pag. 2.

Help als vrijwilliger de zoogdierenwerkgroep

De zoogdierenwerkgroep is lekker van start met allerlei activiteiten. Dit jaar staan daarom inheemse zoogdieren op de voorpagina. Het zijn er veel meer dan je denkt! Als je je ook wilt inzetten voor vleermuizen, bevers, reeën, marters, hazen, otters of de vele muizensoorten - of ze nu vegetarier, roofdier of prooidier zijn: ze hebben allemaal hun plek ook in de Krimpenerwaard. Toch weten eigenlijk nog veel te weinig van ze af. Wil je meedoen of eerst weten wat je zou kunnen bijdragen? Bel of mail gezwind Gabi, zie pag. 2.

Algemene Ledenvergadering

Dinsdag 1 april 2025 - géén grap, wel belangrijk

Op dinsdag 1 april vindt weer de Algemene ledenvergadering plaats, als vanouds in De Zwaan te Berkenwoude aan de Kerkweg 2, vanaf 20.00 uur. Aansluitend op de vergadering spreekt Stef van Walsum, projectmedewerker van FLORON en voormalig coördinator Plantenwerkgroep NVWK. Het bestuur nodigt je van harte uit de vergadering en de lezing bij te wonen. S.v.p. aanmelden via formulier op de site of info@nvwk.nl of telefonisch bij de secretaris. 🐿

Op de agenda staan

1. Opening door waarnemend voorzitter Marije Willems
2. Vaststelling van het verslag van de Algemene vergadering van 26 maart 2024
3. Jaarverslag van de secretaris
4. Financiën
 - A. Verantwoording over beleid, uitvoering en besteding van ons geld in 2024
 - B. Verslag kascontrolecommissie
 - C. Begroting 2025
5. Samenstelling bestuur en kascontrolecommissie
 - Aftreden Frans van der Storm in verband met vervulling termijn
 - Aftreden Jaap Graveland in verband met vervulling termijn en verhuizing
 - Benoeming Roel van der Vet
 - Benoeming Jocelyn da Cruz Freitas
 - Aftreden Oscar de Pauw in verband met vervulling termijn
 - Benoeming lid uit de vergadering voor de kascontrolecommissie

6. Gedachtewisseling tussen leden en bestuur over actuele onderwerpen

- Middellange termijn planning bestuur

Al wat langer bezint het bestuur zich op vragen over hoe we de NVWK voor de komende jaren goed vorm geven. Deze vragen zijn urgenter geworden omdat met het vertrek van Jaap het bestuur zijn ecologische deskundigheid kwijtraakt. Die kennis en ervaring zijn met de komende samenstelling van het bestuur nog niet voldoende gevangen.

- Wat verder ter tafel komt

Pauze

Stef van Walsum spreekt: Plant goed

Stef van Walsum verzorgt een lezing over de flora in de Krimpenerwaard. Hij benadrukt het belang van de inzet van zowel kenners als leken door actieve betrokkenheid als leden van de NVWK. Bovendien bespreekt hij welke ondersteuning FLORON kan verlenen en hoe NVWK en FLORON elkaar kunnen versterken in hun gezamenlijke missie om de biodiversiteit in de regio te behouden en te bevorderen. 🐿

Frans van der Storm, secretaris

Even voorstellen

Voorgedragen nieuwe bestuursleden

Mijn naam is Jocelyn en ik studeer Biology and Science Communication. Ik ben 22 jaar oud en heb veel interesse voor dieren en de natuur. In mijn bachelor heb ik me dan ook vooral hierop gericht. In mijn vrije tijd vind ik het fijn om creatief bezig te zijn, met vrienden af te spreken, te wandelen en vogels te spotten of om gewoon te chillen met mijn twee agapornissen. Ik hoop het bestuur komend jaar goed te kunnen versterken en kijk ernaar uit om de vereniging beter te leren kennen! 🐿

Jocelyn da Cruz Freitas

Ik ben Roel van der Vet en ik woon in Schoonhoven. De weilanden achter mijn huis bieden uitzicht op Bergambacht. Ik ben in deze omgeving opgegroeid en de polder was voor mij een speeltuin. Ik peddelde met mijn kano over de Vlist en ik zwierf met mijn hengels rond in de polders richting Haastrecht en Polsbroek. De geel gerande waterkevers, schrijvertjes en schaatsenrijders. De leeuweriken, reigers en roerdompen. Boerenkarpers, snoeken, zeelten, ruisvoorns. Zwanenbloem, gele lis, pijlkruid, watermunt en kattenstaart. Ik kwam ze allemaal tegen in mijn directe leefomgeving.

Ik ben nu 66 jaar oud en ik heb in die tijd van alles meer veranderen en verdwijnen. Het wordt alsmaar schriller en armer. Ik ben sinds een jaar of vijf lid van de NVWK en actief in de Werkgroep Uilen. Ik wil ontdekken of ik meer kan betekenen voor de vereniging en het versterken van de biodiversiteit. Ik vind het ook heel erg belangrijk dat natuur en milieu meer doordringen tot het bewustzijn en de beleving van de bewoners van de waard. Daar is nog veel voor te doen en ik denk dat de vereniging daar een belangrijke rol in kan spelen. Ik wil me daar voor inzetten. 🐿

Roel van der Vet

Jaar van de Torenvalk

Hoe kunnen NVWK-leden bijdragen aan ons project?

Tekst: Max Ossevoort en Dirk-Jan Saaltink; foto's Sijmen van der Plicht

In 2017 is de torenvalk door Vogelbescherming Nederland op de Rode Lijst geplaatst van Nederlandse broedvogels. De rode lijst bevat soorten flora en fauna en dus ook vogels (op dit moment 87 vogelsoorten), die bedreigd worden of kwetsbaar zijn t.a.v. hun voortbestaan. Door deze soorten op een dergelijke lijst te zetten wordt daarop de aandacht gevestigd. Op deze lijst staan tevens beschermingsmaatregelen om deze soorten weer in aantal te laten toenemen. Omdat de aantallen torenvalk sinds die tijd nog verder achteruit zijn gegaan, hebben Vogelbescherming Nederland en de Stichting onderzoek vogels Nederland (Sovon) het jaar 2025 uitgeroepen tot het 'Jaar van de Torenvalk'. Beide organisaties willen door onderzoek en beschermingsactiviteiten dit jaar bijdragen aan betere leefomstandigheden voor de torenvalk in het landelijk gebied. 🐦

De torenvalk

De meest voorkomende en in Nederland broedende roofvogels zijn de buizerd, de bruine kiekendief, de torenvalk, de havik en de sperwer. Lang was de torenvalk de talrijkste in Nederland broedende roofvogel. Tegenwoordig is die plek ingenomen door de buizerd. Door gebruik van landbouwgif daalden de landelijke aantallen van de torenvalk (en van de andere soorten roofvogels) rond 1960. Na een verbod op dat landbouwgif leefde de torenvalk weer op. Sinds ongeveer 1990 daalde de populatie opnieuw en worden alleen tijdens veldmuisrijke jaren kleine oplevingen gezien.

Tegenwoordig is met een broedpopulatie van 3800-7700 vogels (jaren 2018-2020) nog maar een kwart over van de aantallen van halverwege vorige eeuw. Steeds intensiever grondgebruik maakt grote delen van het boerenland ongeschikt voor torenvalken: er is onvoldoende voedsel!

Het voedsel van de torenvalk bestaat voornamelijk uit woelmuizen.

In Nederland komen vijf verschillende soorten woelmuizen voor: de aardmuis, de noordse woelmuis, de ondergrondse woelmuis, de rosse woelmuis en de veldmuis. Het menu van de torenvalk in Nederland bestaat voor ongeveer negentig procent uit veldmuizen. Verder eet de torenvalk kleine vogels, grotere insecten (sprinkhanen en kevers) en af en toe regenwormen en naaktslakken.

Naast (activiteiten van) de mens heeft de torenvalk ook natuurlijke vijanden: o.a. de hermelijn, de wezel en de grotere roofvogels.

De roofvogelwerkgroep van de NVWK

In 2020 heeft de werkgroep het torenvalkproject opgestart. In dat jaar vond een inventarisatie van het aantal torenvalkkasten plaats en zijn er aanvullend kasten opgehangen tot een totaal van ongeveer 100. Hiermee beogen we zoveel mogelijk kansen te bieden om tot broeden te komen. Voor de registratie van alle kasten maken we gebruik van een zelf ontwikkelde app: Falco. De app heeft een digitale

Een mannetje torenvalk met een muis als prooi

kaart van de Krimpenerwaard met daarop alle kastlocaties. Tevens kunnen in de app uitkomsten van de monitoring per kast worden vastgelegd.

Om de kasten te mogen monitoren wordt jaarlijks door elk werkgroep lid een 'Ontheffing op het verbod van het zoeken van nesten' bij Sovon aangevraagd aangezien we anders in overtreding zijn.

Zoals uit de bovenste grafiek blijkt, mislukken er jaarlijks ook broedgevallen. Redenen hiervoor zijn o.a. het wegvallen van een van de ouders, overname van de nestkast door bv kauwen en het geroofd worden van eieren en pullen. Ook is te zien dat 2024, na een jaarlijkse toename van het aantal broedgevallen, een slechter jaar was voor de torenvalk in de Krimpenerwaard.

De onderste grafiek geeft aan dat er door ons inmiddels 367 pullen geringd zijn van de in totaal 411 uitgevlogen vogels. Met name in het eerste jaar was de bepaling van het moment waarop een nest geringd moest worden en de afstemming met de ringers nog niet optimaal. In andere jaren bleek het soms voor de werkgroep leden te gevaarlijk om naar een kast toe te klimmen.

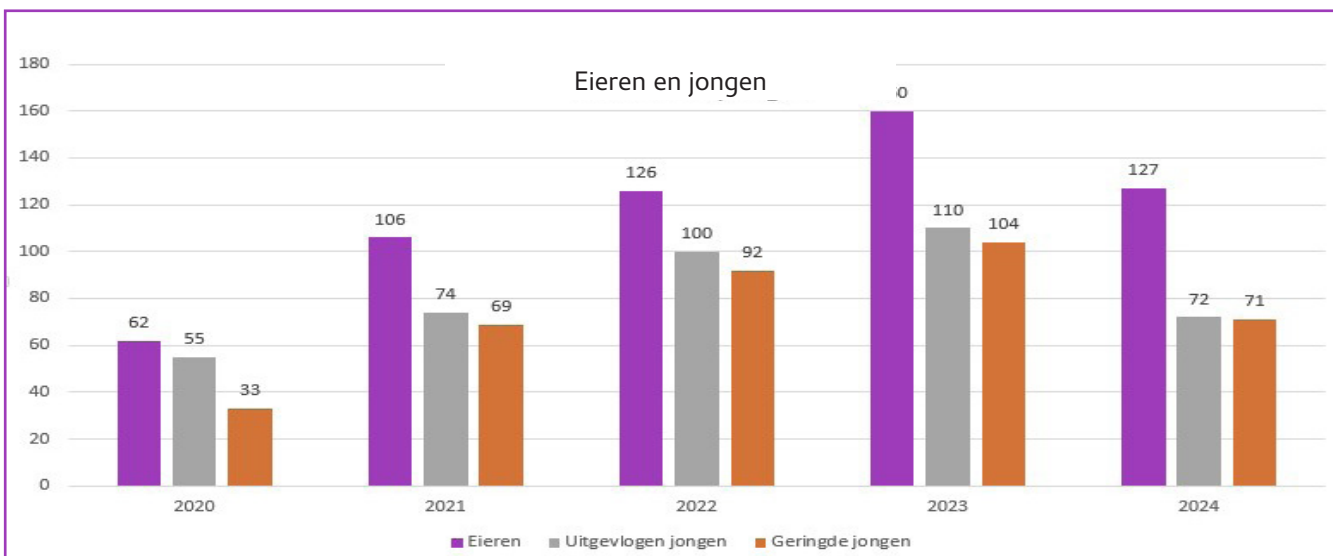
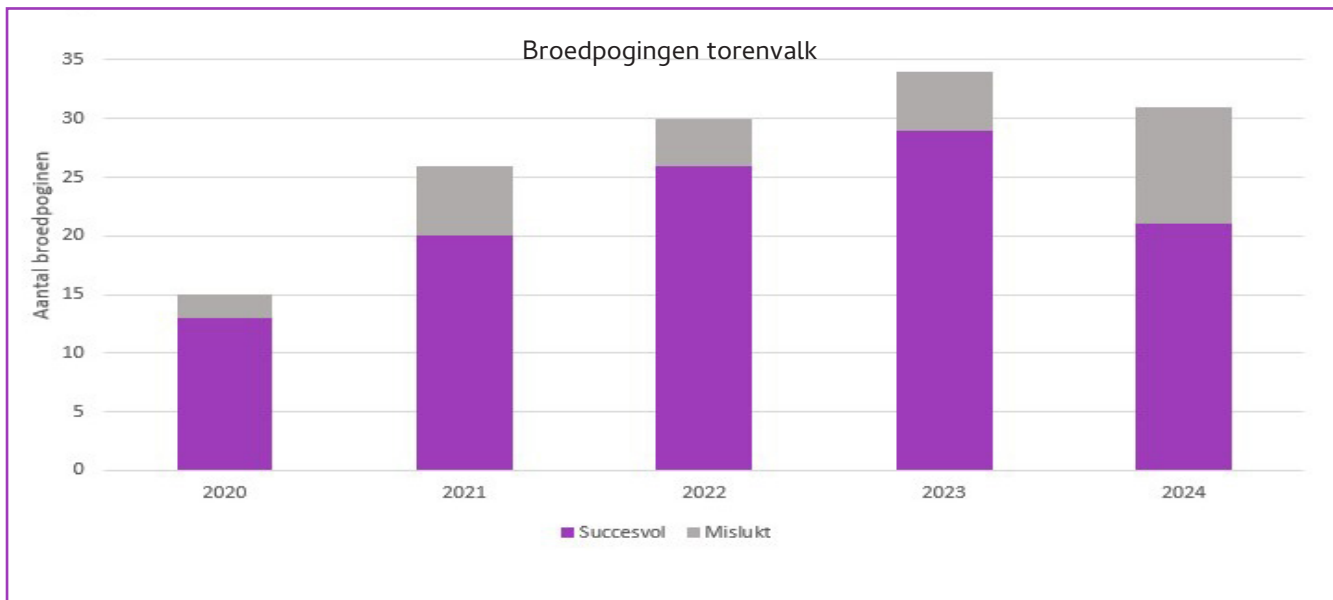
Vanaf 2021 worden de kasten in de broedperiode gemonitord. Alle jonge vogels worden door gecertificeerde 'ringers' van Nebularia (allen tevens lid van de NWWK) geringd met een metalen ring en een mintgroene kunststof ring (zie foto). Deze kunststof ring is voorzien van een code die met een verrekijker of telescoop goed af te lezen is. Tijdens het ringen worden de jonge vogels gewogen, gesekst en

Torenvalkpul van ongeveer 25 dagen oud

worden poten, snavel en vleugels gemeten.

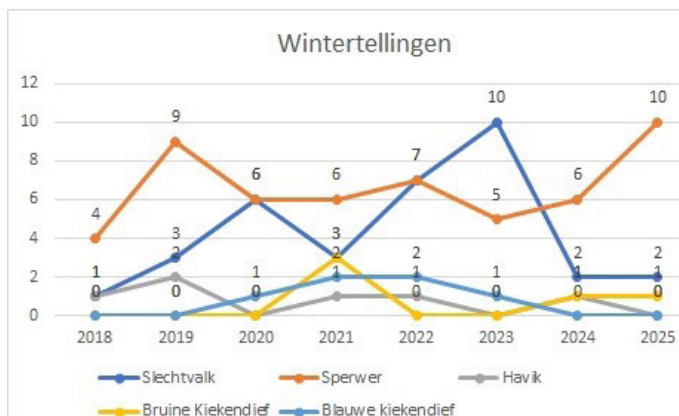
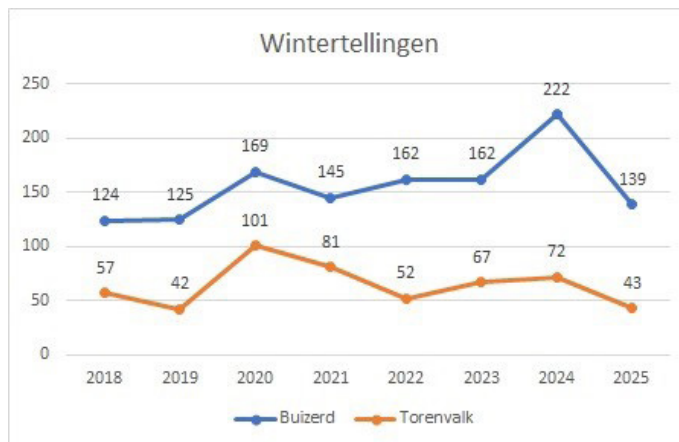
Ook in 2025 zal de roofvogelwerkgroep weer alle kasten monitoren en er voor zorgen dat in principe alle pullen geringd worden. D.w.z. voor zo ver dit veilig kan.

Wintertellingen roofvogels

De roofvogelwerkgroep geeft ook invulling aan een wintertelling voor roofvogels, waarbij inbegrepen de torenvalk. Deze wintertelling vindt jaarlijks plaats in de maand januari. Bij de aantallen zijn ongetwijfeld ook roofvogels die uit het noorden hier komen om te overwinteren. Hoeveel weten we jammer genoeg niet. Anderzijds is deze telling een momentopname: je telt wat je ziet, maar er kunnen die dag ook nog meer (verborgen) roofvogels in het gebied aanwezig geweest zijn! Ook de toegankelijkheid van de polders en de weersomstandigheden hebben invloed op de telresultaten. Om een idee te geven staan hiernaast bovenaan de resultaten van de wintertelling vanaf 2018 t.a.v. de buizerd en de torenvalk, en daaronder van vijf andere roofvogels.

De torenvalk is een kleine roofvogel met een kenmerkende roodbruine rug in alle kleden van 32-35 cm lengte. Man met grijze kop en grijze staart met zwarte eindband, het vrouwtje met geheel roodbruine bovenzijde, inclusief sterk gebandeerde staart. Ondiepe, rustige vlucht, vaak biddend op zoek naar prooi. In silhouet is de lange staart kenmerkend, de vleugelpunten zijn minder spits dan bij andere valken. De meest gehoorde roep is een snelle reeks van korte scherpe tonen, kie, kie, kie. Het legsel bestaat uit vier tot zes meestal roodbruine eieren. Pas gelegde eieren zijn nog licht van kleur, maar verkleuren na een paar dagen. De rode kleur komt van een pigment genaamd protoporfyrine. De broedtijd valt in de periode april-juli. De broedduur is 27-31 dagen. Wanneer de jongen na 27-35 dagen het nest verlaten, worden ze nog enige weken door de ouders gevoerd. 🦅

Wat kunt u doen?

Wij willen leden oproepen om in het hele jaar 2025 alle waarnemingen die u doet van torenvalken in de Krimpenerwaard in te voeren via <https://krimpen.waarneming.nl>.

Op deze manier krijgen we een nog beter overzicht van de aantallen en de verspreiding van torenvalken in ons gebied.

Mocht u een torenvalk in de kijker krijgen met een mintgroene kunststof ring, probeer deze dan af te lezen (een foto er van is ook heel handig).

Meld de waarneming in <https://krimpen.waarneming.nl> en vermeld daarbij dan het ringnummer en/of plaats een foto van vogel met ring als u de kans kreeg die te nemen. Als u dan nog een email stuurt van die melding van de torenvalk-met-ring naar [roofvogelwerkgroep@](mailto:roofvogelwerkgroep@nwwk.nl)

nwwk.nl, dan zorgen wij er voor dat de ring wordt ingevoerd en krijgt u bericht van ons waar, wanneer en door wie de betreffende vogel is geringd.

Torenvalken maken net als boomvalken, ook wel gebruik van oude kraaiennesten om in te broeden. Deze broedgevallen ontsnappen gemakkelijk aan onze waarneming, maar met zo veel meer ogen in de Krimpenerwaard wordt de kans veel groter om ze te vinden. Als u een 'natuurlijk' nest ontdekt van een torenvalk zou het heel fijn zijn wanneer u dit doorgeeft aan de coördinator roofvogelwerkgroep via hetzelfde e-mailadres. Alvast bedankt voor uw bijdrage. 🐦

Webinar - vogelherkenning Valken in Nederland

Dinsdag 21 januari
19.30 – 20.30u

In de studio
Marcel Wortel
Hugo Wieleman

Regie
Ellis Hettinga

Illustraties: Elwin van der Kolk

Jeugdpagina

De jeugdpagina ziet er vanaf nu anders uit

Zoals jullie zien heeft de jeugdpagina een nieuw jasje gekregen. We hopen dat jullie het leuk vinden. Maria en Joke maken de Waardvogel, maar dat kunnen ze niet alleen. Daarvoor zijn er mensen nodig die dingen schrijven en foto's sturen. Deze jeugdpagina is voor jullie. Joke en Maria zouden het heel leuk vinden wanneer jullie ook dingen sturen. Dat kan een verhaaltje zijn over wat je gezien hebt in de natuur, maar ook een tekening of misschien zelfs een foto van een dier of plant.

Er is ook een nieuw plaatje of 'beeldmerk'. We noemen hem het Waardkuiken. Bij dit Waardkuiken staat een Engelse tekst. Die tekst betekent zoiets als 'net geboren en met een frisse blik naar de wereld kijken'. Dat doen mensen die van de natuur houden, maar kinderen nog veel meer. Het Waardkuiken zal gezellig op de jeugdpagina aanwezig zijn en op de pagina's van Even Noteren aangeven welke activiteiten ook leuk zijn voor jullie om aan mee te doen. 🐦

Activiteiten speciaal voor jullie!

Jeugdnatuurwacht Krimpen en de NVWK Jeugdwerkgroep 'vogelen het uit' bij 't Doove Gat.

Op vrijdag 4 april en op vrijdag 16 mei van 18.30-19.30 uur gaan we onder begeleiding van NVWK gidsen zoveel mogelijk vogelsoorten scoren in één uur tijd. We verzamelen op de parkeerplaats tegenover zwembad de Loete. Ga mee op stap om te strepen en te scoren, hoor de mooie verhalen van de gidsen en ontdek vogels die je nog niet eerder hebt gezien. We doen dit samen met de Jeugd en Natuurwacht Krimpen (JNW). Voor de kinderen van de JNW vindt op 4 april de ronde voor tienjarigen plaats. Op 16 mei is het de beurt aan de leeftijdsgroep van 11 jaar. We beschikken over verrekijkers en telescopen. NVWK jeugdleden en overige enthousiastelingen kunnen ongeacht hun leeftijd op één van beide dagen naar keuze deelnemen. Opgeven hoeft niet. Ouders zijn uiteraard van harte welkom. Voor vragen: b.hallie@hetnet.nl of 06-28430807.

Jeugdexcursie: Alles over oerplanten in de Hortus

Op zaterdag 3 mei van 11.00 tot 12.15 uur bezoeken we met de jeugdwerkgroep de Hortus Botanicus in Leiden. Jullie herinneren je vast nog het bezoek aan Naturalis in de winter van 2023. Daar leerden we veel over evolutie binnen verschillende thema's. Daar borduren we nu op door. We krijgen een leuk lesprogramma (60 minuten) aangeboden in combinatie met een rondleiding, waarin we alles leren over oerplanten en de ontwikkeling van flora door de tijd heen. En uiteraard krijgen we de pareltjes van de Hortus te zien. Nadien is er vrije toegang tot het park. Er is plek voor 10 à 15 kinderen. Deelname is gratis voor jeugdleden en overige enthousiastelingen van dezelfde leeftijd. Bij overinschrijving kunnen we mogelijk gebruik maken van een tweede gids. De rondleidingen betaalt de NVWK, de entree voor kinderen is gratis. Opgeven bij Benjamin. b.hallie@hetnet.nl of 06-28430807. Enkele begeleidende ouders zijn welkom, al moeten we enigszins waken voor de groepsgrootte. Parallel aan deze excursie is een excursie voor volwassenen, ouders bepalen zelf waar zijn aansluiten. Zij betalen wel entree (museumkaarthouders gratis). Praktische info en verdere afstemming volgt via de mail na aanmelding. 🐦

Uilenballen pluizen

In januari kregen de kinderen van de Koningin Wilhelminaschool in Ouderkerk aan den IJssel les van André over uilen. André weet alles van uilen. Hij had opgezette uilen meegenomen, die in de Krimpenerwaard voorkomen en vertelde er van alles over. De kinderen vonden het heel interessant. Daarna gingen de kinderen uilenballen uitpluizen. Met de muizenzoekkaart en de hulp van André en Juf Anne konden ze uitvinden welke soort muizen de uilen hadden gegeten.

Tien werd er een bijzondere ontdekking gedaan! In twee braakballen werden de kaakjes van vier waterspitsmuizen gevonden. Waterspitsmuizen zijn best zeldzame muizen! 🐭

Kwis: dit is het Jaar van de ??

Vogelbescherming Nederland kiest elk jaar een vogel van het jaar. Kun je in deze Waardvogel vinden welke vogel dit is? Hieronder staat een kwis over deze vogel. Doe je mee? Let op, soms zijn meerdere antwoorden goed! De antwoorden staan op pagina 33.

1. Dit jaar is het Jaar van de
A huismus. B torenvalk. C merel.
2. Kan een torenvalk een prooi uit de lucht vangen?
A Dat doet hij nooit, daarvoor is hij te langzaam.
B Dat doet hij altijd, net zoals een boomvalk.
3. Een torenvalk maakt zelf geen nest, maar broedt in
A een nestkast.
B een oud nest in een boom.
C op een richel van een rots of in een nis van een gebouw.
4. Wat eet een torenvalk?
A Muizen.
B Kevers, sprinkhanen, regenwormen.
C Jonge weidevogels.
5. Wat betekent het dat een torenvalk 'bidt'?
A Hij gaat op de grond zitten en wacht even met eten.
B Hij trappelt met zijn poten als hij een prooi te pakken heeft.
C De torenvalk hangt op dezelfde plaats in de lucht, wachtend op een prooi.
6. Kan je aan een torenvalk zien waar de wind vandaan komt als hij bidt?
A Nee, dat is niet te zien.
B Ja, hij hangt met zijn staart in de windrichting.
C Ja, zijn kop wijst in de richting waar de wind vandaan komt.
7. Hoe vangt een torenvalk zijn voedsel?
A Hij jaagt vanaf een hoge post.
B Hij hangt stil in de lucht, wachtend tot hij een prooi ziet.
C Hij loopt over de grond, zoekend naar wormen, insecten, e.d.

8. Welke vijanden heeft de torenvalk?
A De torenvalk heeft geen natuurlijke vijanden.
B De natuurlijke vijanden zijn: uilen, vossen, dassen en honden.
C De grootste vijand is de mens. 🐿

Schrijf een verhaaltje voor de jeugdpagina

Vorig jaar in augustus heb ik iets heel bijzonders meegemaakt. Ik was ik bessen aan het plukken. Ik zag een diertje onder de struiken en ik dacht eerst dat het een egeltje was. Maar het was een jonge merel. Ik bleef meteen doodstil zitten en de merel kwam naar me toe. Hij ging zelfs een beetje onder mij zitten. Ik had besjes in mijn hand en ik deed langzaam mijn hand naar beneden. De merel ging zelfs uit mijn hand eten!! De merel was kerngezond. Heb je wel eens meegemaakt of gehoord dat een merel uit je hand at? Nou, ik niet! Ik vond dit héél bijzonder!

Heb jij ook wat leuks of bijzonders meegemaakt wat te maken heeft met de natuur, laat het ons dan weten! Schrijf een verhaaltje of maak er een tekening van. Je kan dat naar de redactie van de Waardvogel sturen, nwvkredactie@gmail.com.
Maria Kuijf

Nacht van de vleermuis in Europa

In het laatste weekend van augustus wordt jaarlijks de Nacht van de Vleermuis georganiseerd. Niet alleen in Nederland, maar in meerdere landen in Europa wordt in dit weekend aandacht besteed aan vleermuizen en hun leefomgeving. Volgens de informatie op de site van Eurobats (www.eurobats.org) zijn er meer dan 30 landen die meedoen. Het is dit jaar al de 29ste keer dat de 'Bat Night' plaatsvindt. 🦇

In Nederland wordt dit evenement georganiseerd en gefaciliteerd door de Vleermuiswerkgroep Nederland. Tijdens deze nacht worden er in het hele land allerlei activiteiten georganiseerd voor jong en oud, zoals vleermuisexcursies, lezingen en workshops.

De zoogdierenwerkgroep van de NVWK organiseert op vrijdag 29 augustus ook een excursie. Bij goed c.q. droog weer en als de zon onder is gaan we op zoek naar vleermuizen. Met een batdetector proberen we te ontdekken welke soorten vleermuizen er in onze leefomgeving zitten.

Tip: Trek goede schoenen aan en neem eventueel iets warm mee. En als je zelf in het bezit bent van een batdetector, dan is het natuurlijk leuk als je deze ook meeneemt.

Start: 29 augustus 20.30 uur

Verwachte eindtijd 22.00 uur

Locatie: Haastrecht, Overtuin Bisdom van Vliet

Startpunt: Hoogstraat 164, 2851 BE Haastrecht

Maximaal aantal deelnemers: 18

Aanmelden: via zoogdierenwerkgroep@nvwk.nl

Let op: Vleermuizen houden niet van regen. Als er veel regen verwacht wordt, verzetten we de excursie naar zaterdag 30 augustus, als het dan nog steeds regent wordt de excursie geannuleerd. 🦇

Tekst: Gabi Baartman, foto: Robbert Koornwinder

Het Jaar van de woelmuis

<https://www.zoogdierveniging.nl/>

PERSBERICHT

Dé woelmuis bestaat natuurlijk niet. In Nederland leven wel vijf soorten woelmuizen. Waaronder hele algemene soorten zoals de veldmuis, maar ook de zeer zeldzame noordse woelmuis. De Zoogdierveniging vraagt in 2025 aandacht voor alle verschillende woelmuissoorten en laat zien hoe leuk, bijzonder en nuttig deze kleine zoogdieren zijn.

Waarom het Jaar van de woelmuis?

Woelmuizen spelen een grote rol in onze natuur. Waarom en hoe is bij veel mensen onbekend. Daarom laat de Zoogdierveniging in 2025 zien waarom woelmuizen belangrijk zijn, hoe je ze kan herkennen en waar je welke soort kan aantreffen. De ene soort houdt van 'ruig', de ander van groots en weids, de volgende juist van kleinschalig en knus. Dit jaar kom je het allemaal te weten.

Het belangrijkste is wellicht dat woelmuizen het voornaamste voedsel zijn voor veel roofdieren en roofvogels. Vrijwel alle roofdieren en roofvogels zijn afhankelijk van een gezonde en vooral grote populatie woelmuizen. De aanwezigheid van grote aantallen woelmuizen heeft direct effect op het broedsucces of het aantal jongen wat het eerste levensjaar overleefd. Veel woelmuizen betekent veel wezels en hermelijnen, maar bijvoorbeeld ook veel kerkuilen en torenvalken. Gaat het goed met de woelmuizen, dan gaat het ook goed met veel andere soorten.

Woelmuissoorten

In Nederland komen dus vijf verschillende soorten woelmuizen voor. Dat zijn de aardmuis (*Microtus agrestis*), de noordse woelmuis (*Alexandromys oeconomicus arenicola*), de ondergrondse woelmuis (*Microtus subterraneus*), de rosse woelmuis (*Myodes glareolus*) en de veldmuis (*Microtus arvalis*).

Deze vijf soorten lijken in uiterlijk heel erg op elkaar: ze hebben allemaal kleine oren en een korte staart en alleen specialisten kunnen de soorten makkelijk uit elkaar houden. De plek waar je een woelmuis ziet, vangt of vindt is vaak een goede aanwijzing over de soort. Zo houden veldmuizen van droge, ruige weilanden, de noordse woelmuis van natte rietlanden, de aardmuis van ruige heideterreinen, de ondergrondse woelmuis vind je langs spoorlijnen, op dijken en in graften en de rosse woelmuis tref je eerder aan in je achtertuin of het park of bos in de buurt. Tijdens het Jaar van de woelmuis stellen we de verschillende woelmuizen uitgebreid voor en zullen we meer over hun specifieke eigenschappen en leefgebieden vertellen en laten zien.

Onderzoek

Tijdens het Jaar van de woelmuis delen we ook meer over de onderzoeken naar verschillende woelmuissoorten of hoe je de soorten kan monitoren. Je kan woelmuizen monitoren met inloopvallen, je kan echter ook keutels gaan zoeken voor DNA-analyses of (kerkuil)braakballen pluizen om erachter te komen welke woelmuizen er in een gebied voorkomen. Met werkgroepen en vrijwilligers organiseren we door het hele land activiteiten. Waaronder het 'Nationale kampioenschap woelmuizen pluizen'. En we werken samen met Sovon en Vogelbescherming in het kader van het Jaar van de Torenvalk, immers, het favoriete voedsel van de torenvalk is een lekker woelmuisje!

Meer informatie over alle activiteiten en hoe je mee kunt doen aan het Jaar van de woelmuis vind je op [zoogdierveniging.nl/jaarvandewoelmuis](https://www.zoogdierveniging.nl/jaarvandewoelmuis) of volg ons op LinkedIn, Facebook en Instagram.

Stekjesmarkt en Ledendag 2025

De datum wordt 17 mei en zeker is dat we ook dit jaar de Stekjesmarkt en NVWK Ledendag gaan combineren. Het was even zoeken naar de beste datum, want mei is een drukke maand met feestdagen en overal activiteiten. Na de geslaagde opzet van de eerste gecombineerde editie vorig jaar, hebben we als bestuur geëvalueerd met alle direct betrokkenen. Hieruit kwamen een aantal zeer bruikbare verbeterpunten naar voren die we bij de organisatie van dit jaar meenemen. Marije en Benjamin zijn inmiddels reeds gestart. Nadat we met Colette en Marjan als drijvende krachten achter de Stekjesmarkt enkele hoofdlijnen en praktische zaken zullen doornemen, volgt een bijeenkomst waarbij alle betrokkenen van vorig jaar en niet in de laatste plaats onze eigen werkgroepen, kunnen meedenken over de invulling en uitvoering van het programma.

Naast de verbeterpunten kreeg het bestuur natuurlijk ook veel positieve reacties terug. De mini-excursies verzorgd door enkele specialisten binnen de vereniging vielen in ieder geval goed in de smaak. En ondanks de afwezigheid van veel orchideeën ten opzichte van eerdere jaren, werd deze mini-excursie door meerdere mensen expliciet als parel benoemd. Dit vormt een mooi voorbeeld hoe specifieke kennis en enthousiasme door verenigingsleden onderling gedeeld en ontvangen wordt. Het is een thema wat binnen het bestuur momenteel in ieder geval bovengemiddeld aandacht geniet.

In de volgende Waardvogel zal wederom een artikel verschijnen waarin het programma verder toegelicht wordt. Ook willen we

enkele praktische adviezen delen. Zo was de organisatie van de Stekjesmarkt erg blij met de vele donaties van plantjes. Maar alle goede bedoelingen ten spijt, de kwaliteit was soms erg wisselend waardoor verkocht materiaal op te grote schaal niet levensvatbaar bleek. Al kunnen we natuurlijk niet voorbijgaan aan de opbrengst van afgelopen jaar: meer dan € 1.000,-.

De verrekijkers en telescoop die hiervan voor de vereniging zijn aangeschaft worden inmiddels al goed gebruikt. Tot slot een mooi stukje van Melissa, die als geïnteresseerde bezoeker zo enthousiast werd, dat ze inmiddels tot de meest actieve vrijwilligers behoort.

Benjamin Hallie

Dit jaar willen we nóg meer verkopen!

Al twee jaar op rij ben ik te vinden op de stekjesmarkt die de zomer inluidt. Eerst snuffelend als bezoeker, zoekend naar dat ene (eetbare) plantje dat een plek in mijn nieuw verworven tuin mocht krijgen. Ik was niet de enige, er was flinke animo voor de markt.

Afgelopen 3 juni is voor de derde keer de stekjesmarkt georganiseerd in het Loetbos. Ditmaal mocht ik meehelpen 'achter de balie'. Het was een sùperjaar voor de stekjesmarkt, met een fijne donatie van fruitstruiken die we voor een leuk bedrag konden verkopen. De tuin hobby moet wel leuk blijven natuurlijk! De gehele opbrengst komt ten goede van de NVWK, met ieder jaar weer een mooi doel om naar toe te werken. Afgelopen editie hadden we een recordopbrengst - dat gaan we komend jaar natuurlijk weer proberen voorbij te streven! We zijn vaak vroeg in het jaar al aan het zaaien en stekken om mooie, sterke - en vaak dus biologische

-stekjes te kunnen verkopen. Ze gaan voor een leuk prijsje weg, opdat we zoveel mogelijk groene tuinen en balkons gaan zien. Lijkt het jou ook leuk om hieraan bij te dragen? We kunnen altijd stekjes gebruiken! Dit hoeft niet ingewikkeld te zijn, zoals bijvoorbeeld die varen die je uitdunt of de scheuten van de framboos die overal opkomen. We zien graag gezonde en gewortelde plantjes zodat de plantjes direct de nieuwe tuin in kunnen. Hoe dan ook spreken we jullie graag op de markt volgend jaar, met óf zonder stekjes!

Melissa van Wieringen

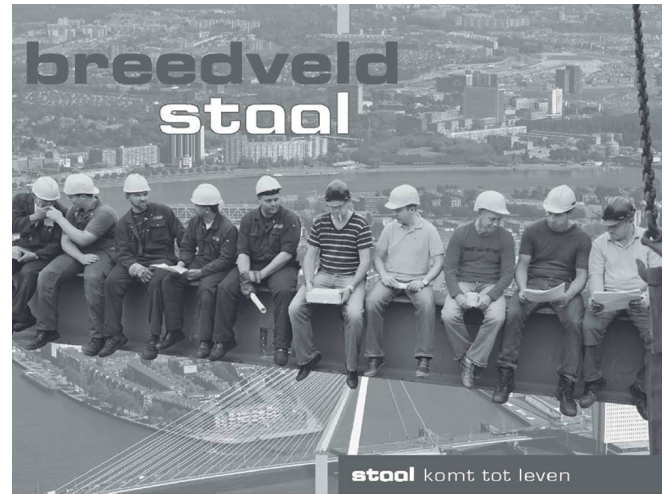

Nieuwbouw
Verbouw
Renovatie
Onderhoud
Exclusief timmerwerk

**Hagendijk
Bouw**

Tel. 06-51809068 / www.hagendijkbouw.nl

**breedveld
staal**

staal komt tot leven

breedveldstaal.nl

staalnieuws.nl

staalprijzen.nl

Breedveld Staal bv - Parallelweg 4 - 2921 LE Krimpen aan den IJssel - 2920 AB Krimpen aan den IJssel
T +31 (0)180 512933 - F +31 (0)180 514206 - E info@breedveldstaal.nl

PUUR NATUUR!

Biologische rauwmelkse geitenkefir en geitenkaas

Kom naar onze boerderijwinkel.
Elke zaterdagmorgen open!

www.debonteweide.nl

Wij dragen graag een
steentje bij.
Dat is het idee.

Rabobank Krimpenerwaard
ondersteunt uw vereniging.

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rabobankkrimpenerwaard.nl

Pijn aan uw hand of pols?
Wij bij Kliniek Voor de Hand helpen u graag!

Verzekerde zorg zonder wachtlijst!
Bel 0348-214016 of mail info@voordehand.nl

Nieuwjaarswandeling 2025 een goede traditie

Tekst en onderste foto's: Michiel Fokkema. Foto's dodaars en geoorde fuut: archief redactie

Het is een traditie en ook deze keer was de opkomst met rond de veertig deelnemers waarvan ongeveer vijftien kinderen, mede door de ook traditionele deelname van de Jeugd Natuurwacht Krimpen aan den IJssel, een succes. ➡

De traditie schrijft voor dat de wandeling rond een de Reeuwijkse plas Broekvelden plaatsvindt, een traject van 6,5 km met een zeer gevarieerde habitat en daardoor verzekerd van veel vogelsoorten. Rond de 40 soorten zijn er dit jaar gezien en gehoord waaronder de **Pontische meeuw**, **Cetti's zanger**, **brilduiker**, **tafeleend** en uiteraard, ook bijna traditie, vele duizenden **smienten**. Na veel debat bleek de vermeende geoorde fuut echter toch een **dodaars** te zijn.

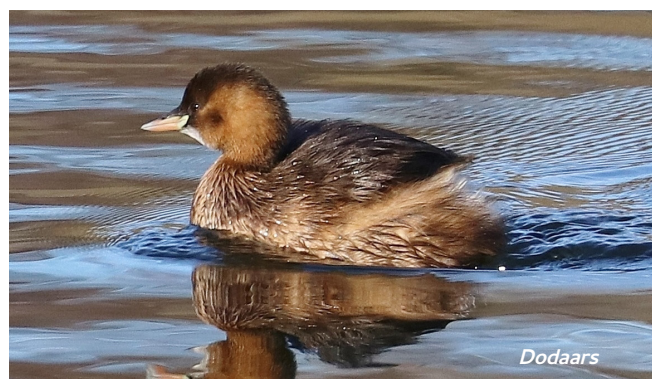
Het was koud, rond de 2°C, maar het waaide niet en het regende ook niet. Prima loopweer dus.

Bij aankomst, om 8.30 uur, schemert het nog maar al snel wordt het lichter. De deelnemers druppelen binnen, je hoeft je niet op te geven, dus het is altijd afwachten wie en hoeveel mensen er komen. Als de jeugd van de Jeugd Natuurwacht Krimpen aan den IJssel aankomt wordt het een gezellige drukte. Niet elk kind heeft een verrekijker bij zich (een enkele volwassene ook niet), maar door de verenigingsverrekijkers die we nu hebben, mogelijk vanwege de flinke verkoop door de Stekjesmarktgroep en een sponsoring van de importeur Benel van de Vortex verrekijkers, konden toch alle kinderen gebruik maken van een verrekijker. Ook de verenigingstelescoop, op dezelfde wijze gesponsord, was mee en ook die is veelvuldig gebruikt.

Na een korte uitleg over het gebruik van de verrekijkers gaan we op pad. Al snel blijkt dat ook deze keer, eveneens traditie waarschijnlijk, er een snellere groep en een langzamere groep is. Ongeveer halverwege drinken we koffie en eten we een boterham, dan komen de groepen ook weer bij elkaar en dat komt de gezelligheid ten goede. Nog iets verder steekt een steiger met observatieplatform de plas in. Van daar is het goed kijken en dachten we een geoorde fuut te zien. Maar na grondige bestudering met de telescoop blijkt het toch een **dodaars** te zijn.

Uiteindelijk zijn we de plas rond en terug bij het parkeerterrein en het restaurant. We drinken nog een warme drank met appeltaart en dan zit de nieuwjaarswandeling er weer op.

Volgend jaar op de eerste zaterdag van januari is er weer de traditionele NVWK-Nieuwjaarswandeling. Zet het alvast in je agenda: 3 januari 2026. ➡

Even voorstellen

twee nieuwe coördinatoren plantenwerkgroep

Mijn naam is Mariëlla van Gemenen. In het dagelijks leven ben ik werkzaam bij een adviesbureau als adviseur ecologie. Ik heb een gezin met inmiddels (bijna) volwassen kinderen en woon in Krimpen aan den IJssel.

Ik ben sinds een aantal jaar actief voor de NWWK. Je kent me misschien van de werkgroep RO. De werkgroep waar we met elkaar ontwikkelingen in de Krimpenerwaard volgen en kijken hoe initiatieven zich verhouden tot natuurwaarden. Een mooie werkgroep waar ik me met verschillende mensen over veel verschillende vraagstukken heb gebogen. Hierbij ook gelijk maar een oproep: de werkgroep kan na het vertrek van Jacqueline en mijzelf wel weer wat versterking gebruiken. Dus heb je kennis van ruimtelijke ordening of ecologie, zoek eens contact met Leen Verschoor.

De werkgroep planten was het afgelopen jaar door gebrek aan tijd een beetje in het slop geraakt. Van alle soortgroepen in de natuur vind ik planten de boeiendste groep. Ze lopen niet weg en laten zich graag fotograferen. Met een loep gaat er vaak een hele wereld voor je open.

Samen met Jacqueline bedachten we dat het leuk zou zijn om deze werkgroep wat te gaan ondersteunen. In gesprek met Jaap Oosterom bleek dat hij dat wel zag zitten. Zijn werk zorgt ervoor dat hij soms lange perioden weg is van huis, waardoor hij niet tweewekelijks een inventarisatie van een km-hok kan doen.

Jacqueline en ik hebben niet de kennis die Jaap heeft, hoewel we best wat van planten afweten. Het km-hok inventariseren zal daarom af en toe, afhankelijk van interesse en tijd in Jaap's agenda, nog plaatsvinden. Wij (Jacqueline en ik) willen ons richten op educatie en samen leren kijken naar kenmerken van planten. Iedereen die er interesse voor heeft kan plantjes leren kijken en herkennen.

Ik heb er heel veel zin in om komend jaar iedere eerste zaterdag van

de maand met elkaar op pad te gaan en te leren over planten. Houd de agenda in de gaten, wie weet ontmoeten we elkaar tijdens een plantenactiviteit!

Mariëlla van Gemenen

Mijn naam is Jacqueline Veltman (63). Ik ben tuinontwerper, hovenier en docent. Ik strooi dus graag met wetenschappelijke namen, omdat ik beroepsmatig wel wat weet van tuinplanten.

Mijn kennis omtrent inheemse, wilde planten is helaas minder. Mijn interesse in ecologie, naar de samenhang in de natuur, het besef dat al 't leven (dus ook wij) onderdeel uitmaken van de natuur, kent geen grenzen. Het is bijvoorbeeld fascinerend om te zien welke tactieken een plant heeft ontwikkeld om op een bepaalde plaats te kunnen overleven. Hoe deze vervolgens bestuivers weet te lokken en vijanden weet te weren!

Al twintig jaar gebruiken wij geen bladblazers, kunstmest en pesticiden meer binnen ons bedrijf en ook in mijn ontwerpen probeer ik steeds meer inheems en biologisch gekweekt plantgoed te gebruiken. De natuur in de tuin te laten zijn waardoor de biodiversiteit vergroot, dat is onze missie! Binnen de NWWK heb ik al in diverse werkgroepen gezeten.

Nu met Mariëlla meer over inheemse planten leren is ontzettend leuk. Ik hoop dat er veel mensen meer over planten willen weten en met ons mee komen doen! Tot ziens!

Jacqueline Veltman

Winterkenmerken

eerste activiteit plantenwerkgroep nieuwe stijl

Op 1 februari hadden we de eerste activiteit met de plantenwerkgroep, een les over winterkenmerken van struiken en bomen.

Onder het genot van een kopje koffie maakten we eerst even kennis met elkaar. We waren met acht deelnemers. Jacqueline had verschillende kale takken meegenomen. In het kort vertelde ze waar je op kunt letten bij het kijken naar kale takken: kleur, knoppen, lenticellen, bladmerk, kurklijst, merg, ringhout etc.

We kregen allemaal een mooi schrift en hebben een aantal takken nagetekend (dan ga je nog beter kijken!) en opgezocht wat het zou kunnen zijn. Els, es, kardinaalsmuts, beuk, wilg, rode en gele kornoelje, krentenboom, appel, hazelaar, vlier, etc. Wat een heerlijke relaxte bezigheid! Het was muisstil...

Na dit besproken te hebben, maakten we een korte wandeling, heerlijk in de zon. Het bleek dat we nu alles wisten te herkennen! Mariella vertelde nog een mooi verhaal over de dode bomen. Dode bomen zijn onder andere goed als slaapplek voor o.a. vlermuizen en vogels. Het was een leerzame en fijne ochtend!

Jacqueline Veltman

Programma van de werkgroep

Iedere eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 12.00 uur. Aanmelden kan via planten@nvwk.nl. Graag je naam vermelden. Als je je hebt aangemeld, wordt een paar dagen van te voren de locatie gedeeld via de mail.

1 maart 2025: Wat zijn stinzenplanten, hoe is de geschiedenis van stinzenplanten? Welke soorten bestaan er? Waar kun je ze zien? We leren over stinzenplanten op een (binnen-) locatie: De Wingerd in Krimpen aan den IJssel

5 april 2025: Met de kennis van de vorige keer gaan we naar een echte stinzentuin om de soorten van dichtbij te bekijken. Neem een fototoestel mee! We gaan op excursie naar een stinzentuin in Amstelveen. S.v.p. zelf vervoer regelen, evt carpoolen met elkaar, nader af te spreken.

3 mei 2025: We sluiten aan bij de excursie naar de Hortus in Leiden van 11.00 tot 12.15 uur. Er zijn maximaal 45 personen welkom. Het programma bestaat uit een algemene rondleiding door de Hortus met een focus op medicinale planten. Nadien is er vrije toegang tot het park. Verwen jezelf met de prachtige bloei en neem indien gewenst een camera mee. Deelname aan de rondleiding is gratis voor leden van de NVWK. Entree met Museumjaarkaart is gratis, anders groepstarief. Opgeven (liefst z.s.m.) bij Benjamin. b.hallie@hetnet.nl of 06-28430807.

1 juni 2025: Wat wordt er door stichting ZHL gedaan aan natuurherstel en natuurbeheer in de Krimpenerwaard en hoe ziet dat eruit? We gaan op excursie met een externe excursieleider van ZHL bij Berkenwoude (buitenactiviteit).

5 juli 2025: Wat kunnen we zelf voor biodiversiteit doen? We kijken met elkaar hoe je inheemse planten een plekje in je eigen tuin of op je balkon kan geven en je daarmee een mooi beeld kunt creëren. Neem je tekenschrift mee! We brengen een bezoek aan De Kleituin in Lekkerkerk; leren over biodiversiteit in de tuin (een binnen- en buitenactiviteit).

6 september 2025: Planten zijn te herkennen door naar bepaalde kenmerken te kijken. Op basis van kenmerken zijn planten onder te verdelen in plantenfamilies. We leren over plantenfamilies, welke boeken en websites helpen je bij determinatie. We gaan één plantenfamilie uitpluizen en tekenen. Neem je tekenschrift mee!

Mariëlla en Jacqueline Jacqueline

Stichting Natuurrijk gaat een Tiny Forest aanleggen

Kees Beart van Stichting Natuurrijk wil graag een Tiny Forest aanleggen op NLdoet op zaterdag 15 maart. Wie komt hem helpen? Jacqueline zal aanwezig zijn en Mariëlla waarschijnlijk ook. Wie komt hem nog meer helpen?

Adres: Oudelandseweg in Ouderkerk a/d IJssel, tussen de nummers 3E en 5. Je kunt je opgeven via planten@nvwk.nl of bij Kees: stichtingnatuurrijk@gmail.com.

Wat is Stichting Natuurrijk? Zie voor meer info op www.stichtingnatuurrijk.nl.

NNN-inrichting cluster B

Veerstalblok, Het Beijersche, Bilwijk en Graafkade

Het Natuurbeheer Collectief (NBC) Krimpenerwaard is een in 2020 opgerichte stichting die verantwoordelijk is voor duurzaam natuurbeheer van de provinciegronden in het Natuurnetwerk Nederland (NNN)-gebied in de Krimpenerwaard. Het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) heeft een groot deel van de 2250 ha NNN in eigendom, dat men zelf beheert. Het NBC heeft als doel om mét het ZHL én betreffende agrariërs een samenhangend natuurinclusief beheer te realiseren. Vooralsnog moeten er voor een duurzame manier van beheer in de natuurgebieden nog veel inrichtingswerkzaamheden worden verricht met groot materieel, die in het oog van de onwetende beschouwer vaak zeer rigoureuze lijken. Daarom gaan we daarover graag op voorhand in gesprek, opnieuw met Ab Vonk Noordegraaf van het NBC.

In de Waardvogel van september 2023 schreven we al over de inrichting van polder Den Hoek.

In het aprilnummer van vorig jaar vertelde Ab Vonk Noordegraaf uitgebreid over de NNN-inrichting van de zogenoemde cluster A, de polders Kattendijksblok, Middelblok en Oudeland. Dit jaar is cluster B aan de beurt, de polders Veerstalblok, Het Beijersche, Bilwijk en Graafkade.

Er zijn drie pachtcoördinatoren. Daarvan Ab is door het NBC aangewezen om de inrichting en begeleiding van de gigantische projecten te doen. Inmiddels heeft hij naast collega George de Wit een nieuwe collega gekregen: Peter Slingerland. George en Peter voeren vooral veel gesprekken met agrariërs en particulieren in het gebied om het nieuwe natuurbeheer in de gewenste vorm te gieten. Dat kunnen soms moeilijke gesprekken zijn, maar ook heel bevredigend als het goed wordt opgepakt en men

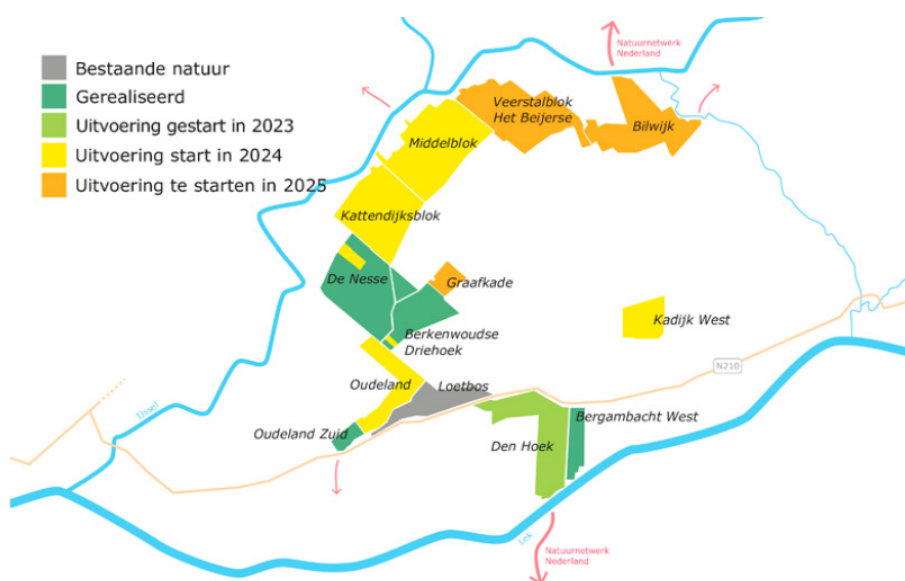
Informatiebijeenkomst viel heel vroeg

De informatiebijeenkomst over de inrichting van de boven genoemde gebieden vond al in november 2024 plaats. Om eerlijk te zijn heb ik die compleet gemist; tot nu vonden dit soort informatieve bijeenkomsten voor belangstellenden en belanghebbenden plaats in februari. Pachters (agrariërs die op provinciale gronden boeren) en zelfrealisatoren (agrariërs en particulieren met gronden binnen het begrensde NNN-gebied, die zelf natuur gaan aanleggen en onderhouden) werden vanwege de zeer korte termijn die Ab van het Programmabureau kreeg om ze te informeren, apart opgevangen. Ook stonden veel ondertekenaars van de plagpetitie met trekkers voor de deur. Met gevoel voor understatement noemt Ab het een 'gezellig evenement'.

Ab is zich ervan bewust dat hij nogal eens met een dubbele pet op aanwezig is. Hij werkt voor het NBC maar is ook zelf pachter met een boerenbedrijf. Hij kan zich hierdoor goed verplaatsen in de situaties en problemen die de inrichting van de NNN-gebieden voor agrariërs meebrengt. Hij heeft er met de inrichting een fulltime baan bij, maar moet ook zijn eigen bedrijf draaiend houden. Dat betekent bijvoorbeeld 's zomers om vijf uur, zodra het licht is, maaien – want hij maait niet in het donker. Om half acht stapt hij uit de trekker en om acht uur zit hij weer in de bouwkeet voor een bouwvergadering of overleg. Tussen de middag even thuis lunchen en weer door.

Na cluster A schuiven we op naar het oosten, richting Gouda en Gouda voorbij.

Cluster B omvat zoals gezegd Veerstalblok, Het Beijersche, Bilwijk-Haastrecht. En Graafkade. Ter hoogte van de Beijersche Bocht raken deze nieuw in te richten NatuurNetwerk Nederland-gebieden

Kaartje van de NNN-gebieden binnen de Krimpenerwaard die al (deels) zijn of nog worden ingericht

(NNN) elkaar. Deze cluster omvat heel veel zelfrealisatoren, zowel grote als kleine, waaronder een aantal met intrinsieke motivatie. Daarmee is het plezierig werken. Maar het is ook begrijpelijk dat agrariërs die er nooit voor kozen om natuur op hun land te realiseren, die wilden blijven boeren zoals zij (en soms generaties vóór hen) gewend waren, hier anders instaan. De NNN-begrenzing is in 2021 zo vastgesteld dat ook hun bedrijf er binnen viel. Als ze niet uitgekocht wilden worden maar op hun boerderij wilden blijven, werden ze verplicht deelnemer in het NNN-project en daarmee zelfrealisator tegen wil en dank. Dat is zwaar voor alle partijen. Met hen heb je totaal andere, moeilijke gesprekken. Vooral George heeft veel van die gesprekken gevoerd en nog, maar George bereikt dit jaar de pensioengerechtigde leeftijd en is zijn uren al flink aan het afschalen. Gelukkig is de ontwerpfase nu achter de rug, maar dit jaar moet het NBC (d.w.z. Ab, George en Peter) nog flink aan de bak met de inrichting.

Grote uitdagingen in 2025

Er wordt dit jaar volop ingezet op twee gebieden, waarvan de ontsluiting in Veerstablok problematisch is. Over het Beijersewegje kun je niet eens met groot materieel rijden, nog daargelaten dat bewoners zich daartegen zouden keren. Het alternatief via de Beijerscheweg vanaf de Goudseweg het gebied in en uit lukt ook niet, vanwege de smalle monumentale brug over de Stolwijksevaart. Men denkt er nu over om een tijdelijke uitrit te maken vanaf ergens halverwege in het gebied naar de Schoonhovenseweg N207. Maar er is nog geen aannemer bekend, het bestek gaat half februari pas de markt op. Ab zegt dat nog niet eerder een bestek voor NNN-inrichting in de Krimpenerwaard zó laat op de markt kwam; des te lastiger was het voor het NBC en ZHL dat het Programmabureau juist voor cluster B zo vroeg met de informatiebijekomsten naar buiten wilde. Er hangt nog veel in de lucht dat vanaf nu wel snel zijn beslag gaat krijgen, maar waarover toen nog weinig mee te delen viel, omdat de planvorming met de aannemers nu eenmaal veel helder kan maken over de aanpak.

Veerstablok is ook qua grondslag een intensief gebied. Er is erg veel achterstallig onderhoud, zo moet er enorm veel baggerwerk gebeuren. Vanzelfsprekend onder strakke ecologische begeleiding, dus spannend of dat vlot zal gaan verlopen.

De slagen tussen de Randweg N207 en de Gouderakse Tiendweg zijn - behalve de Veerstablokboezem, een oud niet-toegankelijk ZHL-natuurgebied, zie hieronder onder Veerstablok - allemaal NBC-terrein. Ten zuiden daarvan tot de volgende vaart heeft het NBC nog een flink blok. De overige landerijen in dat blok zijn bijna allemaal van het ZHL, na een laatste grondruil is dat ook netjes uit elkaar getrokken. Handig voor efficiënt beheer straks.

Ten zuiden daar weer van tot de Beijerscheweg wordt er natuur ingericht door middel van bijna alleen maar zelfrealisatie. Het betreft hier een agrariër en veel particulieren; verder nog een blokje ZHL waaronder het voormalige 'Purperreigerbanket', een put waar watercrassula in gekomen was en die ruim een jaar geleden om die reden gedempt is.

Landscheidingskade wordt wandelroute

Vanuit Middelblok loopt de Gouderakse Landscheidingskade oostwaarts en komt aan bij Veerstablok. De Gouderakse Landscheidingskade wordt na het uitlopen van de stobben in enkele jaren weer een houtkade zoals het voorheen was, vóór het afzetten om de kade waterkerend te kunnen maken.

De in dit project opgenomen landscheidingskade in Veerstablok sluit er op aan. Want tussen de Gouderakse Tiendweg ten noorden en de Beijerscheweg ten zuiden ervan, heeft ook ooit een landscheidingskade oost-west gelegen. De restende delen worden waterkerend gemaakt en hersteld. Het wordt net als in Kattendijksblok een graskade met aan de noordzijde een brede rietoever, waarachter de weidevogels ongestoord door wandelaars kunnen broeden.

De eerste jaren zal de nieuw aangelegde graskade nog niet voor publiek worden opengesteld. Het nieuwe, nog vrij losse materiaal moet zich eerst gaan 'zetten'. Er komt een houten loopbrug bij de Beijerse Bocht, waar men kan oversteken naar de Schenkeldkade, vervolgens kun je door naar de Hooge Boezem achter Haastrecht (Doove Gat) en zo verder.

Dan kunnen lange afstandswandelaars ook in de Krimpenerwaard hun hart ophalen met o.a. een doorlopende route van oost naar

Op een broedvlotje dat is uitgelegd voor dit doel, wordt een jonge zwarte stern gevoerd door de oudervogel, foto: Max Ossevoort

west en omgekeerd, die weer aansluit op andere routes. Zie voor dit toekomstbeeld ook de Waardvogel van april 2024.

Veerstablok, graaf- en baggerwerk en nieuwe waterinlaat

Zie de onderste kaart op de volgende pagina's. In Veerstablok moet veel worden vergraven. Er zijn veel percelen (lichtblauw) met weidevogeldoelstelling. Er zijn al een aantal percelen vergraven, zoals een paar groene met natuurdoelstelling 'nat schraalland', dat worden er nog een paar meer. Er zitten wat plukjes zelfrealisatieplaggen bij. In het verlengde van de vroegere boezem is het achterste deel met nog een ander blokje ooit weidevogelplasdras geweest, maar door de waterpeil verhoging wordt dat moeras. Het voorste deel kan zonder plaggen doorontwikkeld worden tot vochtig hooiland.

De **Veerstablokboezem**, een pareltje van het ZHL, en de al jaren geleden aangelegde compensatie-natuur voor de aanleg van de Randweg daarnaast, zijn gebaseerd op het bestaande agrarische waterpeil. Als je dit nu net als de rest van polder Veerstablok gaat vernatten, verdrinkt wat daar inmiddels goed is aangeslagen. Om deze boezem niet teveel te vernatten wordt dit deel dan ook hydrologisch geïsoleerd, dat wil zeggen het krijgt een eigen waterpeil. Het waterschap heeft veel werk aan de toenemende aantallen diverse waterpeilen, maar begreep ook wel dat dit de enig juiste oplossing was.

Vanaf de Hollandse IJssel komt nog een nieuwe inlaat die in 2026 wordt gemaakt, zodat extra water bedoeld voor Veerstablok, kan worden ingelaten indien nodig.

Ik verkeerde in de veronderstelling dat tot nu alleen vanuit de Lek water werd ingelaten bij droogte, onder andere omdat het water van de Lek minder vervuiling binnen brengt dan vanuit de IJssel. Dat klopt, maar er is nog een reden: water vanuit de Lek zal vanzelf richting IJssel stromen vanwege de kanteling van de Krimpenerwaard van hoog naar laag, maar andersom komt IJsselwater nooit terecht in de Lek. Echter, voordat water vanuit de Lek in de polder Veerstablok zou aankomen, is het in droge periodes al verdampt. Vandaar een nieuwe inlaat vanaf de Hollandse IJssel voor Veerstablok.

Ab vertelde overigens dat in Krimpen aan den IJssel ter hoogte van de Kinderboerderij een aantal jaren geleden al een inlaat vanuit de IJssel is gerealiseerd, maar die is niet gerelateerd aan het NNN-project.

Hollandsche polder, een oude 'dwarsligger'

Ten oosten van de Beijerse Bocht ligt de voormalige

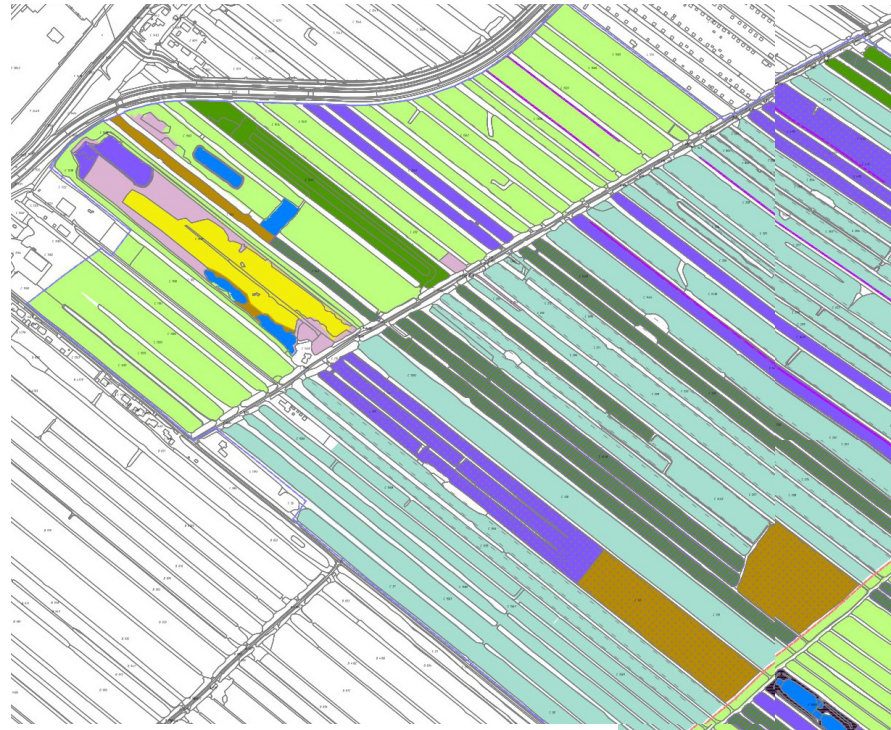
Legenda

Algemeen

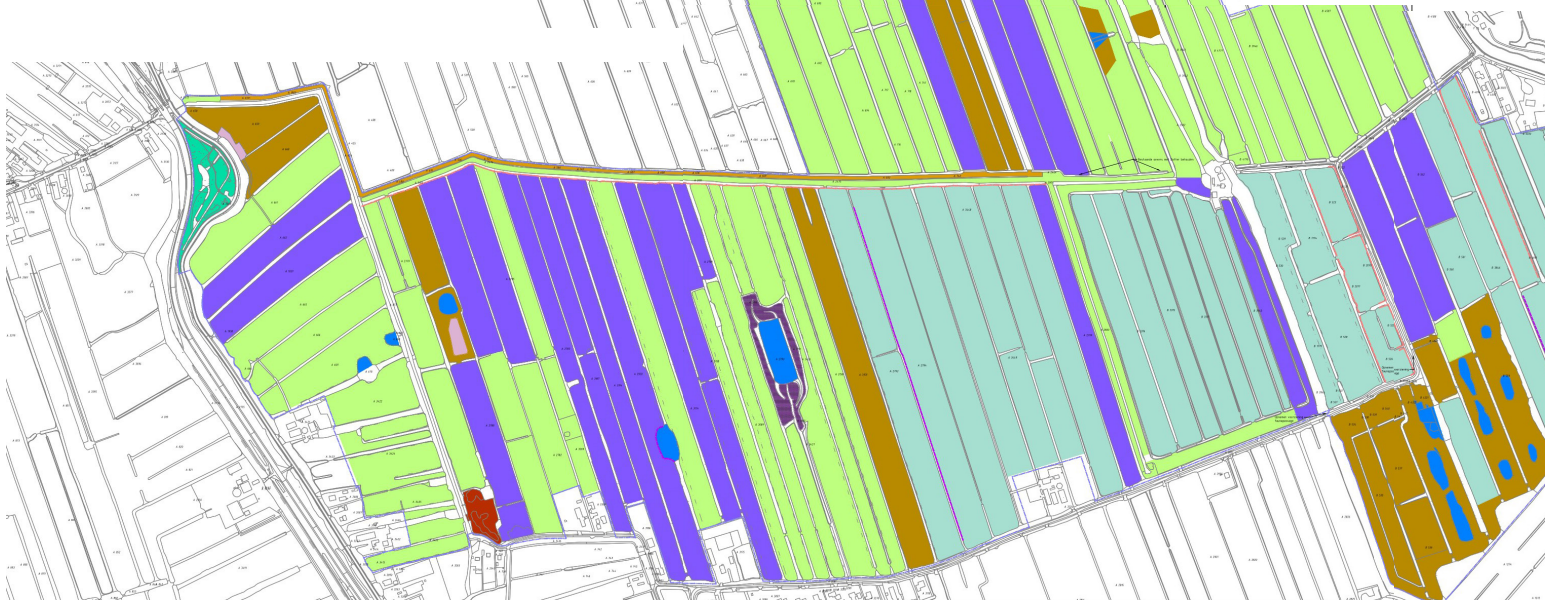
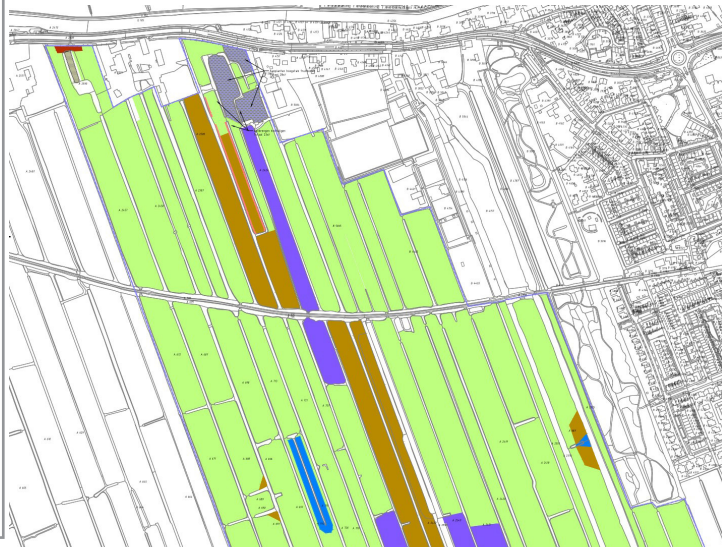
- Grens plangebied
- Kadastraal perceelsnummer
- Ontwikkelingsbeheer perceel
- Ontwikkelingsbeheer oever

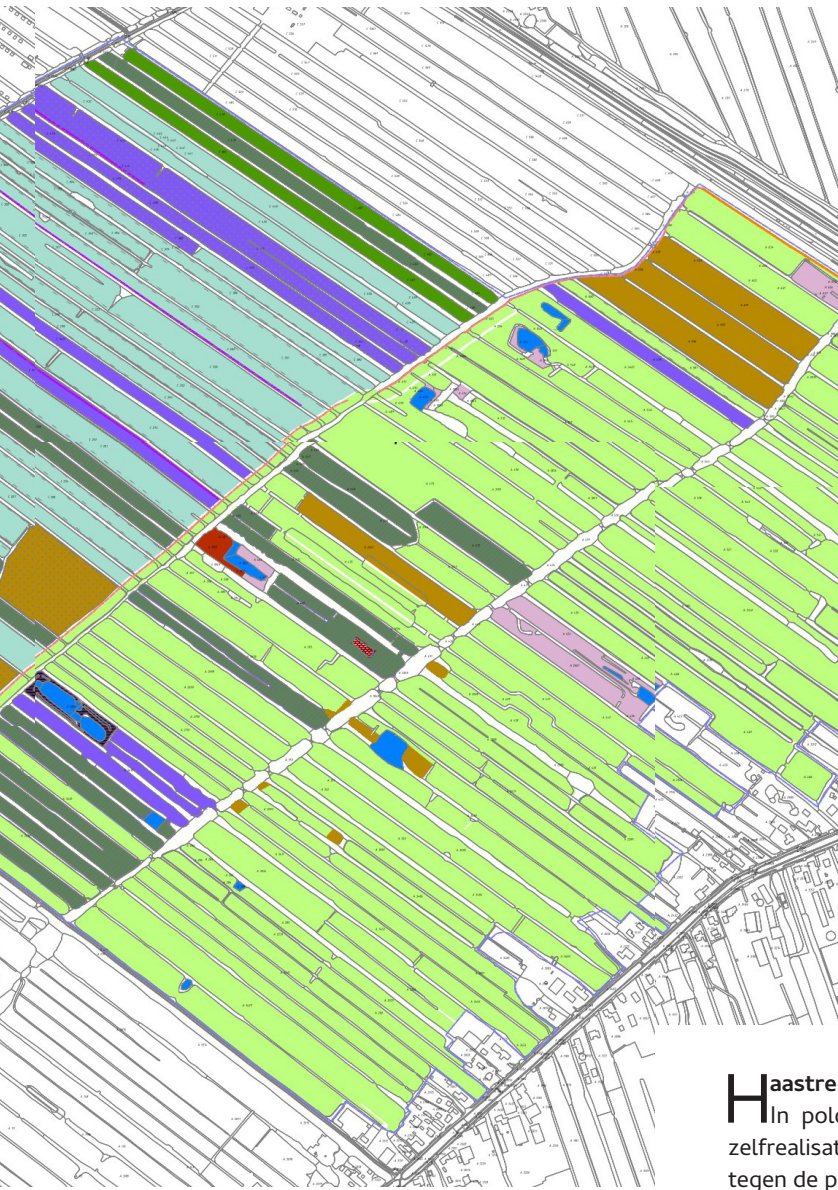
Natuurbeheertypen

- N04.02 zoete plas
- N05.03 veenmoeras
- N06.01 veenmosrietland
- N10.01 nat schraalland
- N10.01 nat schraalland/ N10.02 Vochtig hooiland
- N10.02 vochtig hooiland
- N12.02 kruiden- en faunarijck grasland
- N12.06 ruigteveld
- N13.01 vochtig weidevogelgrasland
- N14.02 laagveenbos
- N17.01 eendenkooi
- L01.01 veenput
- L01.09 hoogstamboomgaard
- N05.03 veenmoeras
- oever met plasberm, totale breedte 5,00 m
- N05.03 veenmoeras
- oever met plasberm, totale breedte 7,00 m
- N10.02 vochtig hooiland
- flauwe taludooever, totale breedte 5,00m

Boven: de polders Veerstablok en Het Beijersche met de natuurdoeltypen in kleuren, onder: Haastrecht-Bilwijk

Hollandsche polder. Dat was ooit een polder met een eigen waterpeil die lange tijd functioneerde als boezem. Vanuit de lucht valt deze polder op in het landschap omdat de verkaveling daar haaks op alle andere verkaveling ligt. Deze kleine polder is helemaal in beheer bij het NBC.

De agrariër die daar boert gaat ondanks zijn hoge leeftijd gewoon door als zelfrealisator. De percelen worden een mix van kruiden- en faunarijk grasland (lichtgroen) en vochtig hooiland (paars).

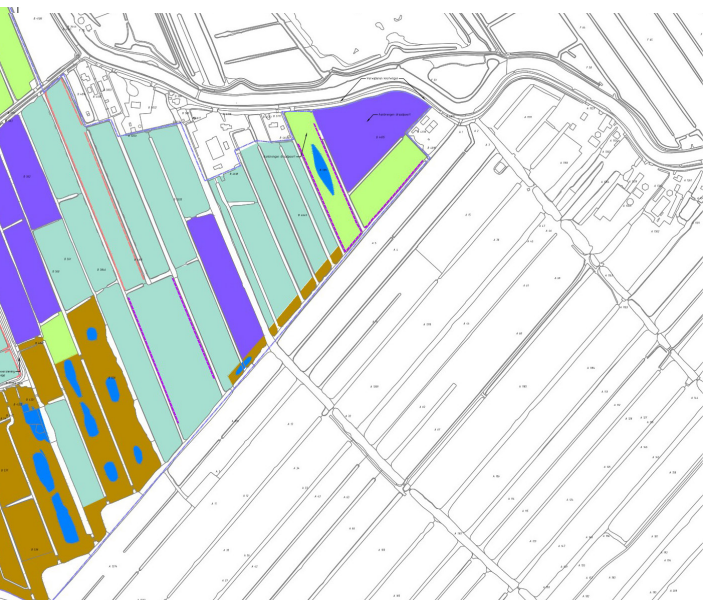
Via de Groene Weg kom je in de polder Bilwijk.

Haastrecht-Bilwijk lopen in elkaar over

In polder Haastrecht wordt bijna alleen maar natuur ontwikkeld door zelfrealisatie, alles onder begeleiding van het NBC. Achter het rode blokje tegen de provincialeweg N228 zit de Ottertunnel, een faunapassage onder de weg door. Die tunnel werd nog wat verschoven omdat daarmee een aansluiting op het Steinse Groen werd verkregen. De Ecologische Verbindingszone daar vraagt best veel ecologisch beheer. Ook het voormalig bosperceel van het klooster valt er in.

Er was in het voortraject wat discussie over dat bos omdat er nogal veel exoten in staan, maar het blijft grotendeels gehandhaafd. Er is ook vlemuisactiviteit wat logisch is, met de Korte Tiendweg als aanvliegroute, het bos als vliegroute en weer aansluitend op de Schenkelkade. Het wordt straks wel moerasbos (bruin). Het kleine witte lijntje ernaast is een smal perceeltje met een soort graspad. Het ZHL draagt dit binnenkort over aan het NBC voor onderhoud, dat is praktischer omdat het NBC verder al het hele blokje in beheer heeft. De paarse delen worden vochtig hooiland, die zijn in eigendom bij een zelfrealisator. Ten zuiden van de Schenkelkade ligt de eendenkooi temidden van kruiden- en faunarijke percelen en vochtig hooiland (lichtgroen en paars). Een probleem voor de inrichting was het afpalingrecht van de kooi, waarop ook aanspraak wordt gemaakt. Het kooirecht geldt officieel tot 756 meter vanuit het midden van de plas. Volgens nu gemaakte afspraken moet voor de inrichtingswerken zeker vanaf ruim 400 meter vanuit de kooi, rekening worden gehouden in het gesloten seizoen. Dat betekent dat binnen de straal van 400 meter slechts zes weken kan worden gewerkt, en dan nog alleen als er nauwelijks weidevogels zitten. Ab verwacht daarom niet dat de inrichting deze zomer kan worden afgemaakt en rekt op een vervolg in 2026. Er kan veel, maar niet alles. De Schenkelkade blijft ingericht als houtkade met een elzensingel.

Tussen de Schenkelkade en de Bilwijkerweg liggen veel percelen met weidevogelbestemming van het ZHL; lichtblauw is vochtig weidevogelgrasland.

Blaasjeskruid houdt van schoon water, foto: Maria Kuijf

Aan de Boezem van Bergambacht (die zuidelijk doorloopt als Bergvliet) zal niet veel hoeven te gebeuren. Het ZHL-terreintje achter de parkeerplaats in de hoek van de Bilwijkerweg is ooit met poelen aangelegd als habitat voor de heikikker. Dat leverde gelijk een volgende hick-up op voor de inrichting in het gebied. Er moeten heel veel maatregelen worden genomen voor bescherming van het leefgebied van deze kikker, en de rugstreeppad zit er inmiddels ook. Een mooi succes uiteraard, maar lastig inpassen voor grootschalige werkzaamheden. Vooruitlopend op de inrichting worden nu al door het ZHL drie overwinteringsplekken ingericht en paddenschermen geplaatst.

Verder oostelijk in de 'punt' naar de Vlist toe liggen nog paarse en lichtblauwe vlakken: vochtig hooiland en vochtig weidevogelgrasland. Een hotspot voor weidevogels, en met agrariërs die de risico's bij de inrichting voor 'hun' vogels graag uitgelegd wilden zien. Dat heeft Ab gedaan met een speciale presentatie. Hoe voorkom je een versturende factor bij de inrichting die moet worden uitgevoerd om de aansluiting te realiseren met de Ecologische Verbindingszone daar, die in feite het hart van het NNN-gebied is dat er omheen wordt aangelegd. Het is begrijpelijk dat men daar geen rietoevers wilde. De huidige inrichting is in goed overleg tot stand is gekomen met accent op de behoeften van de weidevogels. Een stukje verbindingszone wordt bewust niet aangeplant met riet en lisodde, maar met zegge- en andere lage soorten om predatoren weinig kansen te bieden. Op de moeraspunt (op de kaart paars) zijn volgens de nu bekende teldata toch zo'n acht weidevogelnesten geregistreerd. Met lage vegetatiesoorten kan daar worden beheerd als vochtig hooiland. Na veel heen- en weerpraten is er dit laatste voorstel uitgekomen om de ruimte

Tureluur met jong, foto: Marco Steenwinkel

voor weidevogels te behouden en toch aan de doelstelling van de Ecologische Verbindingszone te voldoen. De oorspronkelijke badkuip is weg, er komt geen aanplant van helofyten. Wel gaat men de punt plaggen en inzaaien met lage zegges en dotterbloem als kuikenland, met een plasdras (blauw) en standweide (lichtgroen) er omheen.

De Ecologische Verbindingszone wordt verder met brede natuurvriendelijke oevers op de lichtblauwe perceelkoppen aangelegd (bruin). Door een watergang én een breed plagvlak ernaast dat doorloopt in die brede natuurvriendelijke oever, zijn er toch voldoende uittredeplekken voor de amfibieën en bijvoorbeeld de waterspitsmuis. Rekening houdend met de belangen van de betreffende agrariërs, de weidevogels en de voorliggende natuuropgave in het bestemmingsplan die hier 'moeras' dicteerde, is het ontwerpsteam op deze manier toch heel ver gekomen. Ab ontdekte dat 'vochtig hooiland' en 'nat schraalland' ook onderdeel kunnen uitmaken van de Ecologische Verbindingszone. Dan is het alleen nog zoeken naar de doelsoorten die voorkomen in een gebied om te komen tot de juiste invulling en zo binnen de opdracht te blijven.

Kaartje van het NNN-gebied Graafkade, bijna geheel ZHL-terrein met een weidevogelgoalstelling (lichtblauw)

Graafkade

In het blok Graafkade wordt slechts één perceel ingericht door een zelfrealisator, en de rest van het blok is in eigendom bij het ZHL. Daar gebeurt qua inrichting heel weinig; er wordt een peilscheiding omheen gelegd zodat het waterpeil omhoog kan vanwege de weidevogelgoalstelling (lichtblauw: vochtig weidevogelgrasland). Er zijn nu twee afwijkende waterpeilen, dat wordt er één voor optimaal weidevogelbeheer. De polder Graafkade sluit zuidwestelijk aan op de Berkenwoudse Driehoek, dit is al eerder ingericht NNN-gebied. Buiten dit plangebied, westelijk achter de bebouwing van de Kerkweg in Berkenwoude kon de betreffende agrariër in het kader van zelfrealisatie meenemen dat twee gedempte veenputten hersteld worden. Niet zichtbaar voor wie op de Kerkweg langsgaat, maar voor natuurherstel belangrijk.

Kadijk-West volgt

Buiten het Programmabureau om gaat Kadijk-West nog een herinrichting krijgen. Dat gaat het ZHL zelf doen. Kadijk-West is een enorm rijk weidevogelgebied in de Krimpenerwaard dat kan functioneren als bronpopulatie voor nieuwe verspreiding van deze bedreigde soorten over aangrenzend ANLb-gebied. Het kostte moeite om de status NNN er op te krijgen vanwege het feit dat het geïsoleerd ligt, dus nergens aansluiting heeft bij ander Netwerk-natuurgebied. Met veel masseren is de politiek omgegaan en kan het ZHL nu als zelfrealisator toch aan de slag om met name het waterpeil daar beter te kunnen reguleren. Hierover verder in een volgende Waardvogel.

Den Hoek en de polders van Cluster A

Den Hoek is helemaal opgeleverd. De machines zijn er uit, de laatste drainagebuizen zijn geplaatst, het uitkijkpunt over het helofytenfilter langs de parallelweg is nog wat opgehoogd en verbreed, daarop is een breed kijkscherm gerealiseerd waar dit jaar nog beplanting naast komt. Het materialendepot op de hoek van de Okkerse Kade met de parallelweg is parkeerplaatsje geworden, zodat auto's vanaf nu niet meer langs de weg hoeven te staan. Helaas was het potje voor ook daar wat beplanting echt helemaal leeg, maar Ab ziet mogelijk nog een optie om dat parkeerplaatsje leuk aan te kleden.

Een los projectje is de uitkijktoren die nog moet worden gebouwd op de hoek van de Okkerse Kade en de Wetering-Oost. Je kijkt daar de weidevogelgebieden van Den Hoek in, de Molenvliet (of Molensloot) noordelijk en de Lage Boezem zuidelijk uit, maar ook de Nespolder oostelijk in. Allerlei natuurtypen met bijhorende soorten als bijvoorbeeld de zwarte stern kun je er waarnemen.

Een actie die nog volgt is de overdracht van het gebied door het Programmabureau aan het ZHL en NBC als beheerder. En in dat beheer liggen best nog wat uitdagingen, o.a. om bij de diverse pachters het gewenste beheer begrepen en juist uitgevoerd te krijgen.

Middelblok is op een haar na afgerond

Nadat de Gouderakse Landscheidingskade vorig jaar 'ietwat' kaal is geworden, en ook op de Lange Tiendweg nog veel gesnoeid moest worden in verband met de wegconstructie, heeft Ab gewerkt aan een herstelplan voor de landschappelijke beplanting. Boomlinten zijn heel belangrijk voor foeragerende vleermuizen, maar ook voor vogels, insecten, kleine zoogdieren enz. Om de groenmassa zo snel mogelijk weer intact te krijgen, worden er op de Lange Tiendweg 180 bomen aangeplant zodat vrij snel weer een nieuw boomlint ontstaat. De Tiendweg is inmiddels waterkerend gemaakt en daar wordt op dit moment die beplanting hersteld. Niet met kleine zaailingen, maar met 2,5 meter hoge elzen zodat er gelijk een heel ander beeld ontstaat met een gelijkmatige verdeling tussen de stammetjes, waardoor de dwergvleermuis voor zijn navigatie een goede trekroute heeft. Ook wordt er oeverbeplanting aangebracht.

Vanwege het project KIJK (zie hhs.nl/kijk) wordt de Tiendweg voor fietsers de komende jaren de veilige omleidingsroute. Alleen hierom is er recent geasfalteerd. Na afronding van de dijkverzwaring (verwacht in 2031) wordt het oude tweesporenpad teruggebracht.

In Kattendijk wordt volop aan de Tiendweg gewerkt

In het veld is het grondwerk gedaan. Kattendijk had al fantastisch mooie oevers waarvan op tekening 80% vergraven zou moeten worden. Vooruitlopend op het werk zijn alle oevers nagelopen en geïnventariseerd volgens de standaard voor de Kaderrichtlijn Water (KRW). Die oevers zouden daaraan helemaal voldoen na opzetten van

Kruidenrijk grasland met o.a. rietorchis, foto: Maria Kuijf

het beoogde peil zonder vergraven. Behalve dat het veel graafwerk heeft geschied, is daarmee ontzettend veel botanische waarde in stand is gebleven. Ab: "Soms is het zaak om mensen mee te nemen naar de betreffende locatie. We hebben geleerd van Den Hoek, toen gedurende het werk nog van alles is aangepast. In het veld zie je de bestaande situatie nu eenmaal veel beter dan achter de tekentafel. Nog een voorbeeld: een gedempte, hol gezakte sloot is zes meter breed na opzetten van het peil. Op tekening staat een paar meter verderop een badkuipje gepland van zes meter breed. Waarom zouden we dan hier graven terwijl daar al iets dergelijks ligt. Dus graven we niet en noemen we de gedempte sloot geen badkuip maar een kuikengreppel, en we maken aan het perceel twee flauwe taludoevers die we wel zo

Het nieuwe kijkscherm bij Den Hoek, foto: Max Ossevoort

hoog laten dat ze niet als natuurlijke oevers deels onder water komen te staan, maar dat ze zich kunnen ontwikkelen tot vochtig hooiland. Dan behaal je veel meer natuurresultaat met aanzienlijk minder werk. Op deze manier sleutelen zorgt voor minder ergernis bij pachters en boeren terwijl de doelen meer dan worden gehaald."

Er zijn nog wat restpuntjes zoals stuwen, over- en uitlopen en bruggen die moeten worden vervangen.

In Oudeland is het grote grondwerk zo goed als klaar, maar er is nog wel heel veel ander werk voordat dit werk opgeleverd kan worden. Zo zijn alle dammen op de aangelegde peilscheiding wel gestort met een duiker er in, maar daarvan moeten er nog veel afgewerkt worden met beplanting. Er moet her en der nog herprofilering plaatsvinden om de juiste hoogte te halen vanwege de peilscheiding. Zoals Ab eerder vertelde, was uitkomen met de te vergraven grond in Oudeland niet makkelijk – maar dat is met draaien aan de juiste knoppen wel gelukt. Ook daar moeten nog bruggen en hekken worden geplaatst. Kortom, tot de start van het broedseizoen half maart wordt er nog hard gewerkt, en erná kan dit werk pas worden afgemaakt.

Bron kaarten en voor informatie: www.veenweidenkrimpenerwaard.nl

Joke Colijn, redactie Waardvogel

De klas van juf Anne

Een gastles voor uilen, pluizen en muizen

Kinderen die op jonge leeftijd met de natuur in aanraking komen, zijn later ook vaak natuur-bewust. Secretaris Frans van de NVWK reageerde dan ook meteen enthousiast toen juf Anne, van de Koningin Wilhelminaschool in Ouderkerk aan den IJssel, hem vroeg of een ervaren vogelaar een gastles kon geven in haar groep 5. Zo'n gastles zou een mooie aanvulling zijn op de lessenreeks over vogels die ze gaf. Tijdens deze lessen worden verschillende aspecten rondom (tuin)vogels behandeld. Van weetjes over het leven van een koolmees, de tuinvogeltelling, de vorm van vogelsnavels, wat ze eten tot begrippen als territoria, zomer- en wintervogels en standvogels. De keuze om een les te geven over uilen was snel gemaakt. Uilen zijn fascinerende vogels die je maar zelden tegenkomt; ze zijn meestal alleen maar 's nachts te zien of te horen en dan slapen de meeste kinderen. Het zijn ook vogels die gelukkig nog steeds in de woonomgeving van de kinderen, de Krimpenerwaard leven. Kortom, de kans voor ons om als uilenwerkgroep meer te kunnen vertellen en te laten zien over deze vogels, pakten wij met beide handen aan. 🦉

Enthousiaste reacties

Op 15 januari was het zover. André Bloot, onderwijsman in hart en nieren én vrijwilliger bij onze uilenwerkgroep, had een mooie interactieve les voorbereid. Op tafel stonden opgezette exemplaren klaar van vier verschillende uilen. 26 kinderen zaten geboeid te luisteren naar wat meester André vertelde over uilen die in onze Krimpenerwaard leven: de kerkuil, de ransuil, de bosuil en de steenuil. De kinderen deden enthousiast mee en bij iedere vraag ging er een flink aantal vingers omhoog. Veel kinderen kenden sommige uilen al uit hun directe omgeving, 'roestend' (rustend) in een boom in het dorp of opgezet gehangen aan de muur bij opa.

Kenmerken van de diverse uilen

Meester André vertelde over de verschillen en bijzonderheden van de uilen.

-De kerkuil met zijn donkere ogen, die je 's nachts kunt herkennen aan zijn onheilspellende roep of ijselijke krijs en geblaas. Dat roepen doen ze tijdens het vliegen, maar ook als ze op hun nest zijn. Maar het meest kenmerkende van de kerkuil is toch de hartvormige koptekening, ook wel gezichtssluier genoemd. Kerkuilen broeden vaak in nestkasten in gebouwen op een boerenerf en heel soms nog bovenin een kerktoeren.

-De ransuil, de uil met de oranje ogen en oorpluimpjes. De pluimpjes hebben eigenlijk niets met oren te maken, het zijn gewoon kopveren. Een ransuil kan met die veerpluimen laten zien hoe hij zich voelt. Maakt

hij zich in een boom lang en smal en staan de pluimpjes rechtop, dan is de uil ongerust en probeert hij zich onzichtbaar te maken tegen de stam van de boom. Zit de uil een beetje dikkig, vol in de veren en liggen de pluimpjes plat op zijn kop, dan is hij ontspannen.

-De bosuil is de grootste uil in de Krimpenerwaard en komt hier ook het meest voor. Zijn naam verraadt het al: het is een uil die het liefst in de buurt van oude hoge bomen leeft en de holtes in deze bomen gebruikt voor het broeden. Het is een grote sterke uil met donkere ogen. Hij is zó stevig en groot, dat hij makkelijk het kleinste uiltje dat in de waard leeft, de steenuil, als prooi kan vangen en opeten. Meester André hield de opgezette bos- en steenuil naast elkaar. Zo was duidelijk te zien waarom zo'n klein steenuiltje een makkelijke prooi is voor de bosuil.

-De steenuil is een kleine uil met gele ogen die ook overdag soms te zien is, zonnend voor zijn nestholte of -kast. Aan de ogen kun je zien dat deze uil ook bij daglicht kan jagen. Het ezelsbruggetje daarvoor is makkelijk: hoe lichter de uilenogen, hoe lichter het buiten is tijdens de jacht. Jammer genoeg leven er in onze waard niet veel steenuilen meer.

-Ook de velduil kwam aan bod, een uil die door heel Europa zwerft en alleen gaat broeden op een plek waar op dat moment de meeste muizen zijn. Een velduil zien we dan ook zelden in onze omgeving. De velduil lijkt veel op de ransuil, maar heeft gele in plaats van oranje ogen, net als de steenuil.

-Als laatste was de oehoe aan de beurt. Deze uil leeft niet in de Krimpenerwaard. Hij lijkt ook op de ransuil en heeft oranje ogen, maar is wel twee keer zo groot als een ransuil!

Wat staat er op het menu

Op de vraag wat uilen eten, werden weer veel vingers opgestoken: uilen eten vlees. Vlees in de vorm van muizen, maar soms ook andere kleine dieren als kikkers, vogeltjes of grotere insecten. De uil jaagt voor zijn voedsel. Om in het (schemer)donker muizen of vogels te kunnen vangen, moet een uil goed kunnen kijken. Daarom heeft hij grote ogen die bij weinig licht toch scherp kunnen zien. Uilen jagen niet alleen door goed te kijken waar hun prooi lopen, ze kunnen ook op gehoor, met hun oren, een prooi opsporen. Hun oren zitten alleen niet aan de buitenkant van hun hoofd, zoals bij mensen. Uilen hebben twee oropeningen in de zijkanten van hun schedel, verborgen onder de kopveren. Die oropeningen zitten niet op dezelfde hoogte, waardoor de uilen heel precies - door het verschillen in moment dat een geluid hun oor bereikt - kunnen inschatten waar

De kinderen hadden grote belangstelling voor André's verhalen

*Opperste concentratie bij het pluizen van de braakballen.
De waterspitsmuis was een verrassende vondst*

een scharrelende prooi zich bevindt. Op die manier kunnen uilen blijven jagen, ook als er weinig licht is.

Uilenballen

Uilen eten dus vlees. Meestal zijn dat kleine prooien die in hun geheel naar binnen gaan. Met het eten van muizen en vogeltjes slikt een uil dus ook de haren, veren en skeletjes in. Alleen het vlees wordt verteerd; de haren, veertjes en de botjes zijn onverteerbaar. Dat moet de uil ook weer kwijt. En dat doet hij door in zijn maag de onverteerbare delen tot een geheel te kneden en dagelijks uit te braken: de braakbal. Braakballen (of uilenballen) zijn er in verschillende vormen en groottes, net als de uilen zelf. Hierdoor kun je precies zien van welke uil de braakbal afkomstig is.

Zelf aan de slag

Zo kwam meester André bij het doe-gedeelte van de les: het uitpluizen van braakballen. Want was is er leuker dan zélf ontdekken wat een uil in de nacht gegeten heeft?!

Alle kinderen kregen een vel papier met daarbij een afbeelding van een muizenskelet, twee braakballen, een oude tandenborstel, houten prikkers en een vergrootglas om de vondsten goed te kunnen bekijken. Om te beginnen werd de braakbal voorzichtig doormidden gebroken en kwamen meteen al de eerste botrestjes tevoorschijn. Met de houten prikkers en de tandenborstel kon de braakbal verder worden uitgeplozen.

Op de muizenzoekkaart kon met hulp van meester André, juf Anne en juf Lillian gekeken worden welke skeletdeeltjes er gevonden waren. Die botjes konden de kinderen plakken op het zwarte papier, naast de afbeelding van het muizenskelet.

Bijzondere vondsten

Dit keer hadden we ook bijzondere vondsten: een van de uilen had blijkbaar zijn jachtgebied gehad in de buurt van waterspitsmuizen. In twee braakballen vonden de kinderen vier onderkaakjes van een waterspitsmuis, met het vergrootglas waren de kenmerkende rode puntjes op de kiezen goed herkenbaar. Juf Anne kon laten zien hoe de waterspitsmuis eruitziet, het is een voor de Krimpenerwaard niet alledaags muisje!

De les vloog voorbij en voor we het wisten kwam het signaal om op

te ruimen. Juf Anne en de kinderen bedankten ons heel hartelijk voor deze les met een zelfgemaakt werkje en chocola.

Het was erg leuk om als uilenwerkgroep een les te geven aan deze enthousiaste groep kinderen. Wie weet mogen we vaker een gastles geven op de Wilhelminaschool of op andere basisscholen in de Krimpenerwaard.

Tekst en foto's: Lillian Roosenboom, uilenwerkgroep.

Speciale dank aan Jannie Monhemius en Cor Oskam, voor het - speciaal voor deze les - uitlenen van hun opgezette kerk-, rans- en steenuil.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is een vrij zeldzame soort die in een groot deel van Nederland voorkomt. Het is een insecteneter en de grootste roodtandspitsmuis van Nederland.

De vacht op de rug is zwart tot donkerbruin en op de buik wit tot dezelfde kleur als de rug. Vaak zit er een wit vlekje achter de oren en/of ogen. Een waterspitsmuis kan goed springen, klauteren, zwemmen én duiken.

Het vinden van een waterspitsmuisshedeltje wordt in het braakbalpluizen vaak gezien als de hoogst haalbare 'prijs'!

Bron: zoogdiervereniging Nederland

Uw kaas van Toos en Klaas,
Ouderkerk a/d IJssel, 0180-682019

We staan op de weekmarkten:
Dinsdag : Krimpen a/d IJssel
Woensdag : Schoonhoven
Donderdag : Capelle a/d IJssel
Vrijdag : IJsselstein

Voor al uw boekhoudzaken, belastingadviezen, belastingaangiften
en loonadministraties

Ook over uw privé-aangiften geven wij u graag advies.

Meidoornstraat 3-F
2861 VH BERGAMBACHT

Telefoon: 0182 - 351240
E-mail: info@verwaaladministratie.nl

Reguliere en complementaire kijk op het bewegingsapparaat

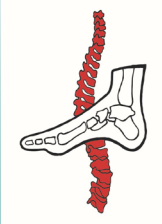
Arthrokinematika & IPC

Behandelcentra voor chronische rug-, heup-, knie- en voetklachten met de Dr. R. Bourdiol-methode. We zijn aangesloten bij diverse beroepsverenigingen, o.a. het Kwaliteitsregister Paramedici en Kabiz.

De zorgverzekeraars vergoeden behandelingen en therapiezolen vanuit aanvullende pakketten.
Voor nadere informatie zie www.voet-statiek.nl.

Praktijkadressen:

Vrijhof 13, 2923 BR Krimpen aan den IJssel
Oostmaaslaan 33a-35a, 3063 AN Rotterdam
Telefoon: 0180-51 42 91 en 010-212 27 30

't Groenehart

tuin & parktechniek

onderhoud & reparatie van alle merken

Piet van Oosterom

tel: 06-11 38 16 34

Benedenkerkseweg 41a
2821LA Stolwijk

www.groenehart-tuinenparktechniek.nl

Uw Stiga dealer voor de
Krimpenerwaard

„De Veerstalhoeve”

Boerderijwinkel voor:

Fam. Van Drunen
Gouderakse Tiendweg 99
2831 KA Gouderak
Tel.: 0182-521646
Email: Henk.van.Drunen@deveerstalhoeve.nl

- * Vlees (pakketten)
- * Boerenkaas
- * Ambachtelijke producten

Openingstijden: op dinsdag / woensdag en vrijdag van 14.00 tot 18.00 uur en op zaterdag van 09.00 tot 15.00 uur.

In onze boerderijwinkel verkopen we vlees van eigen gefokt vee. De kalfjes die bij ons komen hebben het 1e halve levensjaar bij hun moeder gelopen. Daarna lopen de dieren 's zomers in het weiland. Voor de weilanden zijn overeenkomsten gesloten met de landelijke overheid voor botanisch- en weidevogelbeheer. Door dit beheer ontstaat een gevarieerd grasland. 's Winters lopen de dieren los in de stal, waar ze alleen eigen gewonnen kuilgras krijgen. Zo groeien ze op een natuurlijke wijze tot ze groot genoeg zijn om te slachten.

Start weidevogelseizoen 2025

Samenwerking NVWK met Weidehof Krimpenerwaard

Recent heeft het bestuur van Weidehof Krimpenerwaard, vertegenwoordigd door de voorzitter Piet Blanken, penningmeester Antonie Vonk Noordergraaf en Burchart de Jong (portefeuille ANLb) en van de NVWK, vertegenwoordigd door Marije Willems, Benjamin Hallie en ondergetekende een constructief en positief verlopen overleg gevoerd over het verder verbeteren van de samenwerking tussen beide organisaties. 🐾

Met als resultaat de volgende afspraken en acties:

- Er gaan duidelijk taken en verantwoordelijkheden worden afgesproken waardoor de onderlinge communicatie gaat verbeteren en effectiever wordt.
- NVWK heeft ambitie de weidevogelwachters meer gestructureerd op te leiden.
- Opleiding en basiseisen van de huidige en nieuwe weidewachters worden in gezamenlijkheid vastgesteld.

- Of en hoe BTS-telling gedaan wordt door vrijwilligers moeten we nog bespreken,
 - Beide organisaties zijn betrokken en aanwezig bij de start- en afsluitavond.
 - 2025 wordt daarmee een overgangsjaar richting een meer gestructureerde samenwerking tussen de NVWK en de Weidehof.
- Dit resultaat opent de weg voor de voor weidevogels zo belangrijke verbeterde samenwerking in het nieuwe seizoen. 🐾

Michiel Fokkema, penningmeester

Onze eerste invulling van de afspraken: de cursus

Een belangrijk punt werd duidelijk in gesprek met Mariëlle eind vorig jaar. Ze argumenteerde over de begeleiding van inmiddels drie veldmedewerkers, en daarnaast ook zelfstandige invoer door de veldmedewerkers, dat die broodnodig is. Zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de invoer door vrijwilligers in de Boerenlandvogel-monitor over het algemeen (*dit geldt dus niet voor iedereen*), is voor hen onder de maat. Ze zei het volgende: "Als iemand op zaterdagochtend van 10-12 uur tijd maakt om in het land te lopen, is dat veel te weinig voor ons om mee te werken. Maar: als iemand vrijwillig tijd in weidevogelbescherming stopt en niet meer tijd kan vrijmaken, dan snap ik dat, dat geeft ook niets, daar hebben we begrip voor, alle beetjes info helpen. Maar wij moeten de meest actuele gegevens hebben om vogels en nesten veilig te stellen, zeker in perioden van bewerkingen. Dus moeten wij van Weidehof zelf steeds meer aan de bak. Ook over predatie en monitoring worden te weinig en onvoldoende werkbare gegevens ingevoerd in de QBM."

Daar schrok ik echt van, dit moeten wij ons aantrekken. Sommige weidewachters scholen niet bij maar vullen hun taken in zoals ze het al jaren doen, denken het wel te weten. Maar inzichten veranderen door de tijd, en het weidevogels effectief beschermen is heel erg veranderd. Wat we vroeger deden, geeft zelfs meer verstoring en minder resultaat dan helemaal niets doen.

Dat niet iedereen digitaal invoert is op zich geen probleem (sommige ouderen onder ons zien het digitaal invoeren echt niet zitten), als één persoon van een groepje dan maar consequent en volledig invoert. Dus niet alleen gevonden nesten, maar ook gepredeerde of 'verdwenen' nesten. Maak daarvan foto's en stuur ze op naar Mariëlle/Weidehof.

Voor de QBM-invoer wordt nauwelijks gebruikt. Daar voer je in wat je *monitort*, nestgegevens gaan in *legselbeheer*. Ik weet het, het is zeker in het veld lastig om te wisselen van invoerblad in de Boerenlandvogelmonitor, maar we hebben nu eenmaal niets beters. In de QBM komt dus óók die kat (omschrijf 'm en zet een pijltje waar je die ziet lopen in het veld), óók die half opgevreten wilde eend (de volgende keer slaat die predator immers een grutto), óók opeens alle vogels in de lucht met veel alarm omdat de hond van de boer in het land rent - het zijn waardevolle gegevens over verstoring en de predatoren die huishouden.

Verder blijft belangrijk om het contact met de boer op peil te houden. Wissel telefoonnummers uit, handig bij acute bewerkingen; kun jij of

een maatje echt niet, bel dan je veldcoördinator. Vraag de boer naar de beheerplannen, wissel met elkaar uit wat je zag, wat is zijn/haar indruk waar vogels zitten. Allemaal waardevolle info, zet 't in de QBM.

Als je nu schrikt: niet nodig, geen probleem. We geven gewoon dit voorjaar weer de cursussen. Kom gewoon! Er wordt niemand iets verweten, we pakken deze grote uitdaging met z'n allen op. Kennis bijhouden doe je met je EHBO-diploma, je BHV-certificaat, noem maar op. Ook weidevogels beschermen verdient je beste inzet, ook al is het zelfs maar twee uurtjes per week. Laten we onze tijd die we (kunnen) besteden aan weidevogelbescherming, dan wel kwalitatief maken.

Programma 2025 zoals nu bekend:

Startavond weidevogelseizoen

Donderdag 13 maart, De Zwaan in Berkenwoude. Inloop 19.30 uur met koffie/thee en gebak, start 20.00 uur. Uitleg, hoe werken we 't best samen in de praktijk, tijd voor vragen, programma is nog open.

• Basiscursus Weidevogels (optie 1)

Dinsdag 18 maart in De Hooiberg, Koolwijkseweg 47, Stolwijk. In het kader van de hernieuwde samenwerking tussen Weidehof en NVWK zijn tussen de besturen van beide organisaties goede afspraken gemaakt. De wijze van beschermen volgens huidige inzichten is uiteraard onderwerp deze avond. Hoe kunnen weidewachters het meest effectief bijdragen en daarbij goed samenwerken met de veldcoördinatoren voor het beste resultaat. We doen immers allemaal ons stinkende best voor deze vogels die zo onder druk staan. ALLE weidewachters worden dan ook verwacht op deze avond, óf op 27 maart. Veldmedewerkers van Weidehof zijn er ook. Houd de nieuwsbrieven en berichtgeving vanuit de werkgroep in de gaten. Ook voor actualiteiten.

• Basiscursus Weidevogels (optie 2)

Donderdag 27 maart. Voor wie 18 maart niet kon. Zelfde locatie. Zie onder 18 maart.

• Praktijkochtend indien nodig, datum beslissen we met elkaar

• Afsluitavond weidevogelseizoen

6 november in De Zwaan. Inloop 19.30 uur, start programma 20.00 uur.

Noteer de data, graag tot ziens allemaal op de 13e maart. Laten we er samen een mooi seizoen van maken. Alles voor de weidevogels, toch? 🐾

Joke Colijn, weidevogelteam

Nieuws uit de werkgroep RO

Gemeente Krimperwaard negeert het Regionaal Woningbouwprogramma van de provincie

In het kort een aantal ontwikkelingen die onze aandacht hadden. Heeft u hierover vragen of wilt u een bedreiging voor de natuur onder onze aandacht brengen, laat het ons weten via werkgroep@nvwk.nl.

Toch verplichting voor neststenen voor beschermde diersoorten als vogels en vleermuizen

Het plan om nestvoorzieningen in het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen het Bouwbesluit) op te nemen, werd vlak voordat het in zou gaan op 1 januari 2025 teruggedraaid door de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Mona Keijzer. Zij negeerde hiermee niet alleen de noodzaak van het plan, maar ook de bouwsector, die naast Vogelbescherming mede-initiatiefnemer was voor een landelijke norm voor neststenen in nieuwbouwwoningen en bij grootschalige renovatie. De Tweede Kamer wil nu ook dat de minister toch het oorspronkelijk plan gaat uitvoeren.

Ook bij grootschalige renovatie en isolatieprojecten kunnen neststenen tijdens het werk mooi worden ingebouwd.

Bron illustratie: Natuur en Milieufederatie Utrecht

Het vogelvriendelijke plan om neststenen mee te metselen bij nieuwbouw en grootschalige renovaties kan ook op steun van de Tweede Kamer rekenen. Een meerderheid zette 17 december 2024 een streep door de wens van minister Keijzer. Zij is in een motie opgeroepen alsnog aan de slag te gaan met het plan voor de neststenen in het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Nestgelegenheden meenemen bij nieuwbouw. Bron illustratie: Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

De Vogelbescherming heeft jarenlang met bouwbedrijven gewerkt aan het plan voor de neststenen, omdat het een impuls geeft aan de biodiversiteit in het stedelijk gebied. Het inbouwen van een simpele neststeen maakt een groot verschil voor vogels zoals de huismus, die steeds lastiger een plek vinden in onze stedelijke omgeving. De gestandaardiseerde regelgeving voor het inbouwen van de neststenen levert juist een versnelling van de woningbouw op en zorgt onder de streep voor lagere kosten.

Woningbouw Krimperwaard

Op 10 december 2024 hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland aan het college van B en W van de gemeente Krimperwaard een brief gestuurd over het Regionaal Woningbouwprogramma Midden-Holland 2023. Daaruit blijkt dat de volgende locaties niet zijn opgenomen in het Woningbouwprogramma Midden-Holland:

- Bergambacht-Oost;
- Schoonhoven-Nieuw West;
- Berkenwoude-Oosteinde;
- Schoonhoven-Het Hofland.

De locaties Haastrecht-Zuid, Stolwijk-Noordse Weide en Krimpen aan de Lek-Polderland zijn door de provincie wel opgenomen in het Regionaal Woningbouwprogramma.

De brief van Gedeputeerde Staten is klip en klaar, de vier genoemde locaties zijn niet opgenomen in het Regionale Woningbouwprogramma Midden-Holland. Toch denkt de gemeente Krimperwaard daar kennelijk anders over want de bouwambitie blijft zeven locaties hoog. Op 17 december 2024 heeft het college van B en W van de gemeente Krimperwaard een Raadsinformatiebrief (RIB) Omgevingsprogramma Woningbouw verzonden. Alleen al in het licht van de brief van GS van 10 december 2024 is dat bijzonder.

Het college van B en W geeft in de RIB onder andere aan de reeds gesloten intentieovereenkomsten met ontwikkelaars te verlengen met een jaar tot 1 januari 2026. Dat geldt dus nota bene ook voor de vier hiervoor genoemde locaties.

Verder is het buitengewoon merkwaardig dat de gemeenteraad op 17 december 2024 een 'go' heeft gegeven voor de planontwikkeling Bergambacht-Oost. Merkwaardig omdat uit de brief van GS van 10 december 2024 blijkt dat die locatie niet is opgenomen in het Regionaal Woningbouwprogramma Midden-Holland.

Het college van B en W gaat volgens de RIB dus onverdroten door met de ontwikkeling van het zevental genoemde woningbouwlocaties. Bijzonder aangezien de gevolgen van de nieuwbouw voor o.a. voorzieningen, infrastructuur en voor afvalzuiveringsinstallaties, laat staan voor de natuur, in het bijzonder voor de weidevogels, nog helemaal niet zijn onderzocht. Van een integrale benadering van de fysieke leefomgeving zoals beoogt in het kader van de Omgevingswet is derhalve geen sprake. De aanpak van het college mag blijkbaar ook wat gemeenschapsgeld kosten, aan extra ambtelijke en externe capaciteit.

Als werkgroep RO van de NWWK wisselen we zoveel mogelijk informatie uit met de betreffende actiecomités.

Rectificatie

In de Waardvogel van december 2024 is een foutje geslopen. In onderstaand tekstje moet in plaats van 10.000 woningen, 10.000 inwoners worden gelezen.

"Op 11 oktober 2024 verruimde Provinciale Staten de reikwijdte van een straatje er bij. Was dat aanvankelijk maximaal 50 woningen aan de rand van een kern, nu is dat verruimd tot een gebied van 1,5 hectare voor een kern van maximaal 10.000 woningen."

Geen zonnepark te Krimpen aan de Lek

Wethouder Pannekoek heeft op 25 januari 2025 in een uitzending van RTV Krimpenerwaard gemeld dat er geen zonnepark nabij de Tiendweg te Krimpen aan de Lek komt. Er zijn twee initiatieven voor zonneparken te Krimpen aan de Lek ingediend bij de RES Regio Midden Holland. (RES = Regionale Energie Strategie). Die initiatieven voldoen niet aan de gestelde vereisten, zoals onder andere biodiversiteit en minimaal vijftig procent lokaal eigendom.

Natuurherstel (stikstofcrisis)

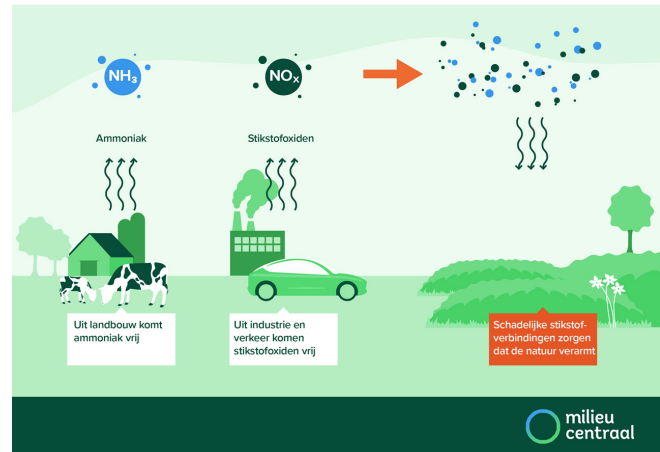
De Nederlandse Staat handelt onrechtmatig door de verslechtering van de stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden niet tijdig te stoppen en de wettelijke stikstofdoelen voor 2025 niet en voor 2030 zeer waarschijnlijk niet te halen. Dat volgt uit een uitspraak van 22 januari 2025 in een procedure bij de rechtbank Den Haag tussen Greenpeace en de Staat. De rechtbank beveelt de Staat zich aan zijn stikstofdoel voor 2030 te houden, wat betekent dat de Staat 50 procent van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur uiterlijk op 31 december 2030 onder de grenswaarde moet brengen. Daarbij moet de Staat, anders dan de Staat tot nu gedaan heeft, voorrang geven aan de meest kwetsbare natuur. Haalt de Staat dit doel niet, dan moet de Staat een dwangsom van 10 miljoen euro betalen. De rechtbank oordeelt dat de Staat dit vonnis direct moet uitvoeren, ook in aanloop naar de beslissing in een eventueel hoger beroep.

Triest dat na het Urgenda-arrest van de Hoge Raad van 20 december 2019 (reduceren van broeikasgassen in 2020 met 25 procent ten opzichte van 1990) er een rechter aan te pas moet komen, om de overheid voor het blok te zetten om met een oplossing voor de 'stikstofcrisis' te komen.

Inmiddels gaan negen ministers en twee staatssecretarissen onder leiding van de minister president, op zoek naar een oplossing voor de 'stikstofcrisis'.

Dat het kabinet-Schoof het Nationaal Programma Landelijk Gebied

WAT ZIJN SCHADELIJKE STIKSTOFVERBINDINGEN?

(NPLG) heeft verruild voor het Plan Ruimte voor Landbouw en Natuur en daarmee ook het beschikbare budget heeft verkleind van 24 miljard naar 5 miljard, maakt het oplossen van de puzzel niet makkelijker.

We zullen zien of en zo ja met welke oplossing voor natuurherstel het kabinet komt. Natuurherstel kan niet langer wachten. Ook de boeren verdienen een duurzaam en toekomstbestendig perspectief.

Waterkwaliteit in landbouwgebieden moet nog beter

Volgens een nieuws-bericht van de Unie van Waterschappen van

Deltares

3 februari 2025 is in de helft van de Nederlandse landbouwgebieden de waterkwaliteit in sloten en beken onvoldoende. Het mestbeleid heeft vanaf 1986 wel tot verbetering geleid, maar de dalende trends lijken af te zwakken en daarom zijn verdere maatregelen nodig. Deze conclusie trekt de Unie van Waterschappen na onderzoek dat kennisinstituut Deltares heeft gepubliceerd.

Leen Verschoor

Oplossing kwis: 'dit is het Jaar van de ??'

1. B is het goede antwoord. Dit is het jaar van de torenvalk. Daarom staat er een speciaal artikel over de torenvalk in deze Waardvogel.

2. Een torenvalk is lang zo snel niet als een boomvalk. Hij is zelfs te langzaam om prooien uit de lucht te vangen, dus antwoord A is juist.

3. Torenvalken broeden voornamelijk in nestkasten. Ze maken ook wel gebruik van oude nesten van kraaien in een boom. Soms broeden ze in een nis van een gebouw of hoogspanningskabel. Alle antwoorden zijn dus goed.

4. Alle antwoorden hier zijn goed. Het hoofdvoedsel van een torenvalk zijn muizen. Maar hij eet ook zangvogels van open land, kuikens van weidevogels, grote insecten (kevers, sprinkhanen e.d.), vooral als er niet zoveel muizen zijn.

5. Antwoord C is het goede antwoord. Het bidden van een roofvogel (want een bijv. een buizerd bidt soms ook) betekent dat hij op dezelfde plaats in de lucht hangt, wachtend op een prooi.

6. Een roofvogel bidt met zijn kop tegen de windrichting in. Op die manier komt de wind onder zijn vleugels, waardoor hij blijft zweven. Zijn kop wijst dus in de richting waar de wind vandaan komt. Het juiste antwoord is C.

7. De torenvalk heeft verschillende jachtmethodes, dus alle antwoorden zijn goed.

8. De torenvalk heeft natuurlijke vijanden zoals uilen, vossen, dassen en honden. Maar de mens is zijn grootste vijand. De mensen bederven de omgeving waarin een torenvalk kan leven. Dus antwoorden B en C zijn goed.

Hooge Boezem en Doove Gat

Broedvogelinventarisatie en ringonderzoek 2024

De afgelopen twee seizoenen (2022 en 2023) stonden in het teken van vogelgriep. In 2022 waren veel slachtoffers te betreuren onder de eenden en ganzen, maar ook bij steltlopers. In 2023 waren er juist veel slachtoffers in de meeuwen- en visdiefkolonie. Op een zeker moment lagen er in totaal ongeveer 300 juveniele, maar ook adulte kokmeeuwen dood in de kolonie en aan de randen van de plas. Daarnaast ook dode visdieven.

Afgelopen jaar was er nauwelijks oversterfte in de kolonie kokmeeuwen en bij andere soorten. Vogelgriep speelde dit jaar dus geen rol van belang. Ook afgelopen jaar werd een broedvogelinventarisatie uitgevoerd volgens de BMP-methodiek van Sovon (tabel 1). Er werden in totaal 13 officiële bezoeken afgelegd. Bij zonsopgang in totaal acht, wat later in de ochtend twee en in de avond/nacht drie bezoeken. Doordat het gebied vaak wordt bezocht door vogelaars werd er laat in het seizoen nog een enkel 'verborgen' broedgeval duidelijk. Dit werd uiteraard toegevoegd aan de inventarisatie. 🐦

Broedvogelinventarisatie

BEr konden drie territoria van de **fuut** ingetekend worden. Er zijn in het voorjaar soms grote groepen tot maximaal 30 vogels te vinden op de plas. Ze komen waarschijnlijk vanuit de Delta en andere plekken waar groot water is landinwaarts om een plekje zoeken om te gaan broeden.

Binnen de datagrenzen van de inventarisatie regels was er ruim twee weken lang een roepende **roerdomp** waar te nemen, zodat hij meegeteld kon worden als broedvogel. Het was al heel lang geleden dat we een roepende territoriale roerdomp in het gebied hadden. Het blijft een geweldig en imponerend geluid. De vogel hield zich op in het diepe riet en liet zich niet zien.

Het aantal succesvolle broedende **grauwe ganzen** bleef, waarschijnlijk door alle inspanningen van het Zuid-Hollands Landschap, duidelijk achter ten opzichte van voorgaande jaren. In totaal werden er 29 ouders met pullen geteld. Opvallend was dat een aantal ganzen vrij laat in het seizoen nog met jongen tevoorschijn kwam. Ook het aantal van de **grote Canadese gans** bleef achter ten opzichte van 2023. De **bergeend** deed het daarentegen goed. Er waren maar liefst negen paartjes met pullen. Er was een fors verschil te zien in leeftijden van de diverse pullen. Spannend was een paartje **smienten**. Het mannetje was steeds op de grote plas te vinden en die werd in de avonduren vaak gezien met een vrouwtje. Het had er dus alle schijn van dat de vogels aan het broeden waren. Er werden

Stalkluutouder met twee halfwas pullen, foto: Jan Twisk

Roerdomp: ruim 3 weken roepend aanwezig, foto: Johannes Luiten

jammer genoeg geen pullen gezien. De diverse eenden in het gebied bleven vrij stabiel in het aantal broedgevallen. De **scholekster** zakte van vijf naar twee paar.

De **kluut** deed het geweldig goed. In de kleine kolonie, op precies dezelfde plek als 2023, lagen nu 13 nesten. Vijf meer dan in 2023. Na het broeden werden op de slikranden rond de plas overal jonge kluten gezien. De **stelkluut** heeft wederom gebroed in het Doove Gat. Nu met meer succes dan in 2023. Toen zijn de pullen doodgegaan, zeer waarschijnlijk door vogelgriep. Het broedgeval werd pas laat ontdekt. Op 24 juni werden drie pullen gezien en gefotografeerd van enkele dagen oud. De vogels bevonden zich in het meest rustige deel van het gebied waar tussen de pitrus ook meerdere plasjes liggen. De ouders waren zeer alert en agressief naar potentiële predatoren zoals **buizerd** en **zwarte kraai**.

De **kleine plevier**, een typische pionier, kwam in 2024 voor het eerst sinds de herinrichting niet meer tot broeden. De **kievit** en de **grutto** deden het na een dramatisch broedseizoen in 2023 wat beter in 2024. Er waren negen territoria van de kievit en vijf broedende grutto's. De **tureluur** deed het daarentegen opvallend slecht. Er was maar één paartje te vinden in het gebied.

De **kokmeeuw**kolonie groeide, na de vogelgriepperikelen van het vorig seizoen, van 617 tot 828 nesten en is weer bijna terug op het niveau van 2022. Na de afwezigheid van de **zwartkopmeeuw** vorig jaar waren er nu weer twee nesten in de kolonie. De **kleine mantelmeeuw** kwam ook weer tot broeden. Een vreemde situatie waarbij er voor de kleine mantelmeeuw overal kleine pullen van de kokmeeuwen als voedsel voor het oprapen waren. De **visdief** moest het doen met de smalle overgebleven stroken aan de rand van de kokmeeuwkolonie. Als het water weer ingelaten wordt, blijft er nog minder ruimte over voor de visdieven. Er werden 73 nesten geteld en sommige nesten lagen heel dicht tegen de vloedlijn. Bij forse regenbuien soms half in het water.

In het meest zuidelijke deel van het gebied werd er weer een broedende **ransuil** gevonden. Later kon een jong worden gefotografeerd, wat een succesvol broedgeval bevestigde. Het aantal broedende **winterkoningen** zakte van acht naar drie. Het aantal **Cetti's zangers** steeg verder van vijf naar zes territoria. De **blauwborst** en **snor** bleven gelijk met elk drie paar. Ook moeraszangers als **bosrietzanger**, **rietzanger** en de **keine karekiet** bleven het aantal min of meer gelijk. Er kwamen in totaal 48 verschillende vogelsoorten tot broeden, waarvan de roerdomp nieuw was. Het totaal aantal territoria van broedvogels bedroeg 1387.

Aantallen territoria van broedvogels in polder de Hooge Boezem achter Haastrecht en het Doove Gat in de laatste vijf jaar (2020-2024) op basis van broedvogelmonitoring volgens de BMP-methodiek.

Soort	2020	2021	2022	2023	2024	Soort	2020	2021	2022	2023	2024
Fuut	1	2	2	1	3	Koekoek	1	1	1	1	1
Roerdomp	0	0	0	0	1	Graspieper	0	0	0	0	0
Grauwe gans	36	40	85	48	29	Ransuil	0	0	0	1	1
Canadese gans	12	8	9	7	5	Grote bonte specht	0	0	0	1	0/1
Nijlgans	2	2	3	2	3	Witte kwikstaart	1	2	2	2	1
Bergeend	6	5	6	5	9	Winterkoning	4	2	5	8	3
Smient	0	0	0	0	0/1	Heggenmus	0	0	0	0	1
Krakeend	5	8	5	8	8	Blauwborst	6	3	3	3	3
Wintertaling	0-1	0	0	0	0	Merel	1	1	2	2	4
Wilde eend	15	14	14	13	12	Cetti's zanger	3	1	2	5	6
Soepeend	1	2	3	3	1	Sprinkhaanzanger	0	0	1	0	0
Zomertaling	1	1	1	1	1	Snor	7	2	3	3	3
Slobeend	1	1	1	2	2	Rietzanger	43	50	55	48	52
Kuifeend	0	2	3	3	3	Bosrietzanger	9	8	9	10	8
Bruine kiekendief	0	0	0	0	0	Kleine karekiet	22	18	22	18	17
Fazant	7	9	13	11	10	Spotvogel	1	2	1	2	1
Waterral	1	1	1	1	1	Grasmus	0	0	1	0	0
Porseleinhoen	0	0	0	0	0	Tuinfluit	1	1	2	2	1
Waterhoen	9	9	9	11	11	Zwartkop	3	3	2	2	2
Meerkoet	19	16	18	17	14	Tjiftjaf	2	3	3	4	5
Scholekster	6	4	4	5	2	Fitis	6	2	2	7	6
Kluut	0	1	1	8	13	Pimpelmees	0	1	2	3	1
Steltkluut	0	0	0	1	1	Koolmees	2	1	1	4	1
Kleine plevier	2	2	1	1	0	Ekster	0	1	2	1	2
Kievit	11	12	12	7	9	Kauw	1	1	1	1	0
Grutto	4	8	3	3	5	Spreeuw	0	0	0	0	1
Tureluur	2	2	2	2	1	Kneu	0	0	1	2	0/1
Kokmeeuw	650	740	919	617	828	Vink	1	0	1	0	0
Zwartkopmeeuw	1	2	2	0	2	Groenling	0	0	1	1	1
Kleine mantelmeeuw	0	1	2	0	1	Putter	0	1	1	1	0
Visdief	97	89	99	77	73	Rietgors	15	12	16	12	9
Houtduif	2	4	4	3	3						

Waarneemingen van niet-broedvogels

Polder de Hooge Boezem blijft nog steeds een mooie plek waar veel vogelaars op afkomen. Ook andere natuurliefhebbers komen er regelmatig om van de natuur te genieten. Veel vogelaars geven aan dat het gebied eigenlijk steeds minder interessant begint te worden tijdens de voorjaar- en najaarstrek van steltlopers. De waterstand van de grote plas blijft namelijk steeds hoog afgesteld in die perioden. Steltlopers zijn afhankelijk van de slikranden langs de oevers van de plas waar ze op kunnen foerageren. Bovendien kunnen ze daar rusten en bijtanken om vervolgens hun reis weer te hervatten. Het blijkt in de praktijk schijnbaar een lastige zaak om afspraken te maken over het peil. Het gaat over een relatief korte periode dat de waterstanden kunnen worden geoptimaliseerd voor doortrekkende steltlopers, namelijk in het voorjaar van eind april tot eind mei en in de nazomer in de maanden juli en augustus. De aanwezigheid van steltlopers zou daar aanzienlijk mee vergroot worden en daarmee ook de natuurbeleving van veel mensen.

Hieronder een opsomming van de meest aansprekende waarnemingen. Jaarlijks verblijft er in het winterhalfjaar voor enige tijd een **blauwe kiekendief** in het gebied. De vogel, waarschijnlijk steeds hetzelfde exemplaar, liet zich in januari tot in maart met enige regelmaat zien. **Wulpen** gebruiken de eilandjes in winterperiode als slaapplek. De piek in het aantal vogels dat er komt slapen ligt in medio februari. In de schemering komen de vogels vanuit de omliggende polders aanvlagen. Dat gaat door tot het nagenoeg donker is. Er zijn dan rond de 500 tot 600 vogels ter plaatste. Na half februari nemen de aantallen af.

Een vrouwtje **grote zaagbek** - waarnemingen van grote zaagbekken worden steeds zeldzamer - vloog op 10 februari over het gebied. De eerste **grutto's** waren op 11 februari te zien. Het duurt dan tot ongeveer tot half maart dat de aantallen hun top bereiken. Dit jaar was dat 730 exemplaren. Tien jaar geleden was dat nog 1300 exemplaren. Vanaf half maart gaan de vogels naar de weilanden waar ze een broedpoging gaan doen. Op 2 maart vlogen er twee **rotganzen** over. In maart werden er weer met enige regelmaat **bokjes** gezien. Op 16 maart waren twee **zeearenden** te zien boven het gebied. Doordat het goed gaat met deze soort in Nederland zijn er steeds meer waarnemingen van deze imposante vogels. Op dezelfde dag waren er ook twee **kleine rietganzen** op de plas te zien. Op 31 maart waren plots zeven **stelkluten** op de plas aanwezig. De vogels, in een mooi compact groepje, verbleven kortstondig. Er konden nog wel enkele leuke plaatjes gemaakt worden.

Op 1 april waren er twee **dwergmeeuwen** aan het foerageren boven de plas. Een adult en een tweede kalenderjaar vogel. Altijd weer een leuke soort. Op 3 april zagen we negen **geoorde futen** op de plas die als groepje mooi bij elkaar bleven. Een **koereiger** vloog op 4 april in de avonduren over het gebied. Vier **zilverplevieren** werden op 5 april gezien en gefotografeerd aan de randen van een

Eerste kalenderjaar Woudaapje, foto: Erik Kleyheeg

van de eilandjes bij de grote plas. Op 8 april werd een **rode wouw** boven het gebied gezien.

Een nieuwe **dwergmeeuw** verbleef op 12 april een poosje in het gebied. Een mannetje **krooneend** was aanwezig op 14 april en kon door veel mensen bekeken worden. Vanaf 20 april was er steeds een **roerdomp** territoriaal aanwezig en dat liet hij weten ook met zijn gehoemp. Een **kleine zilverreiger** was op 22 april in het gebied te vinden. Deze vogel wordt in onze omgeving veel minder vaak gezien dan zijn veel grotere familielid de **grote zilverreiger**.

Een onvolwassen **zeearend** cirkelde op 29 april boven de Boezem. Een **witwangstern** foerageerde op 6 mei kortstondig boven de plas en een **wespendief** liet zich op 12 mei mooi zien boven het gebied. Op dezelfde dag zaten er ook twee **reuzensterms** aan de grond op een van de eilandjes. Vanaf 16 mei was er een **witvleugelstern** te vinden tussen de **zwarte sterns**. De moerassterns gingen ook slapen op een van de eilandjes. De vogel was minimaal vier dagen aanwezig.

Na een groep van negen stuks op 3 april waren er op 16 mei wederom drie **geoorde futen** op de plas. Wat steltlopers betreft was het verder zeer mager. Een enkele **groenpootruiter** en **zwarte ruiter** werden gezien. Op 27 juni was er weer een **geoorde fuut** op de plas. In de avond op 8 augustus werd een overvliegende **koereiger** gezien.

Op 8 augustus kwam een **waterrietzanger** tevoorschijn. Het betrof een ringvangst. De juveniele vogel verbleef minimaal enkele dagen in het gebied. Op 24 augustus werd, ook tijdens het ringonderzoeksproject, een juveniel **woudaapje** gevangen. De verbazing was groot, zo ook de blijdschap om zo'n bijzondere vogel. In het najaar kwamen er grote aantallen **spreeuwen** in de avonduren bij elkaar om er te slapen. Dat gebeurde weken achter elkaar. De maximale aantallen die geteld werden waren 45.000 exemplaren. Het trok

Groepje van negen geoorde futen bijeen, foto: Cor Oskam

veel mensen die in de avonduren naar het zwermen en het invallen van deze gigantische groep kwamen kijken. De Engelsen duiden dit gedrag met de prachtige term "murmuration".

Op 29 augustus werd open en bloot een **porseleinhoen** gezien en zowel op 1 september als op 4 september was er een **visarend** boven het gebied actief. Twee **raven** vlogen op 21 september roepend over. Een **smelleken** liet zich 10 november zien. Begin december was er naast een **blauwe** ook een juveniele **bruine kiekendief** te zien.

Ringonderzoek

In 2024 zijn in totaal precies 900 individuele vogels gevangen. Dat ligt dichtbij gemiddelde van de afgelopen jaren, dit ondanks de gewijzigde netopstelling. Na de opstartjaren 2012 en 2013 (respectievelijk 586 en 540 vogels) werden jaarlijks tussen de 751 en 1024 vogels gevangen met een gemiddelde van 898. In 2024 kregen 876 vogels in het Doove Gat een nieuwe ring. Er werden 24 vogels gevangen die al een ring hadden, samen met 61 vangsten van vogels die al eerder in 2024 waren gevangen, kwamen we uit op 85 terugvangsten. In totaal vingten we 20 vogels terug die we in eerdere jaren al in het Doove Gat hadden geringd. Drie vangsten betroffen vogels die elders in Nederland waren geringd en één vogel droeg een ring uit België. Deze terugmeldingen geven ons veel informatie. Ze vertellen waar de vogels vandaan komen, wanneer

ze geringd zijn, hoe lang ze al in het gebied aanwezig blijven en hoe hun conditie verandert. Allemaal vragen waar we door vangsten en terugvangsten antwoord op kunnen krijgen.

Op 24 augustus vingten we een jonge **woudaap**, een soort die in het gebied nog nooit eerder was waargenomen. Zo'n vangst is uniek. Er zijn in heel Nederland vanaf 1995 slechts vijf jonge woudaapjes geringd. Deze zeer kleine reiger kan zich natuurlijk goed verstopt houden. Er is een aantal sloten met riet omgeven waar de vogel een verborgen leven kan leiden. Gezien de tijd van het jaar betrof het ongetwijfeld een doortrekkende vogel, maar laten we hopen dat het niet de laatste keer is dat we in het gebied een woudaap tegenkomen. Wat verder opviel was dat er weinig winterkoningen werden gevangen. Twee dit jaar tegen acht vogels in 2023. Tijdens de BMP waren er ook duidelijk minder territoria. Drie territoria ten opzichte van acht vorig jaar. Dat komt dan mooi overeen met het resultaat van de vangsten. Net als elk jaar bestond de bulk van vangsten uit **kleine karekiet** (356 ex) en **rietzanger** (310 ex). Dat zijn dan ook gelijk de twee soorten met de meeste terugmeldingen. Vreemd genoeg waren er veel meer terugvangsten bij de **rietzanger** (36 ex) dan bij de **kleine karekiet** (19 ex). 🐦

Cor Oskam en Erik Kleyheeg

Soort	Ringdatum	Melddatum	Ringlocatie	Meldlocatie	Afstand
Boerenzwaluw	30-08-2023	20-09-2023	Doove Gat	Herentals, België	92 km
Kleine karekiet	26-08-2013	19-07-2014	Soire-sur-Sambre België	Doove Gat	192 km
Kleine karekiet	23-08-2020	26-07-2021	Lier, België	Doove Gat	97 km
Kleine karekiet	06-08-2022	05-08-2023	Doove Gat	Beauvechain, België	133 km
Kleine karekiet	24-07-2023	21-08-2023	Doove Gat	Antwerpen, België	85 km
Kleine karekiet	05-08-2023	19-08-2023	Doove Gat	Essen, België	63 km
Kleine karekiet	11-08-2023	17-08-2023	Saint-Amand, België	Doove Gat	112 km
Kleine karekiet	20-08-2023	24-08-2023	Brecht, België	Doove Gat	73 km
Kleine karekiet	21-08-2023	07-09-2023	Doove gat	Herentals, België	93 km
Kleine karekiet	13-09-2024	19-09-2024	Elburg, Nederland	Doove Gat	86 km
Kleine warekiet	15-09-2024	19-09-2024	Zandvoort, Nederland	Doove Gat	42 km
Pimpelmees	02-09-2023	07-02-2024	Doove gat	De Doelen, Haastrecht	0,6 km
Rietzanger	24-07-2019	02-08-2020	Tréogat, Frankrijk	Doove gat	798 km
Rietzanger	05-08-2021	15-04-2023	Doove Gat	Almere, Flevoland	56 km
Rietzanger	04-08-2022	27-08-2022	Doove Gat	Bourgogne, Frankrijk	459 km
Rietzanger	03-07-2023	26-07-2023	Doove Gat	Amay, België	165 km
Rietzanger	10-07-2023	27-07-2023	Doove Gat	Bizkaia, Spanje	1113 km
Rietzanger	05-08-2023	17-08-2023	Doove Gat	Bretagne, Frankrijk	680 km
Rietzanger	23-08-2023	29-08-2023	Doove Gat	Saint Lauriens, België	120 km
Rietzanger	13-08-2024	21-08-2024	Elburg, Nederland	Doove Gat	86 km

Witvleugelstern en zwarte stern, foto: Coen van Nieuwamerongen

De witvleugelstern tussen de zwarte sterns trok veel bekijks, foto: Cor Oskam

Tuinontwerp en hoveniersbedrijf
'Projecten in het groen'

ontwerp
beplantingen
onderhoud:

0
6
·
5
4
2
1
3
9
8
8

www.projecteninhetgroen.nl

Word vrijwilliger bij Humanitas

Humanitas is er voor iedereen die het even niet alleen redt. Doe mee als vrijwilliger bij:

- Op weg met taal
- Hulp bij geldzaken
- Samen optrekken
- Begeleiding omgangsregeling ouder & kind

Je bent onderdeel van een leuk team en krijgt interessante trainingen via de Humanitas Academie. Meld je aan!

www.humanitas.nl/midden-holland

Verblijf in een 'heidehuisje' met een eigen vogelkijkhut grenzend aan een natuur- en stiltegebied. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.'

Nieuw is een laadpaal voor elektrische auto's.
Kijk op: www.heidehuisje.nl of bel 06-81525089

De Wielewaal
Natuurmuseum & klompenwinkel v.o.f.

"Bewonder de natuur van Het Groene Hart in een schilderachtige omgeving tussen Lek en IJssel"

Fam. Rijnveld | Tiendweg 26 | 3411 NB
Willige Langerak (Lopik) | 0182-384454
Al vanaf 1998 actief in natuureducatie

Voor actuele openingstijden en overige informatie zie www.museumdewielewaal.nl

OOSTROM
INSTALLATIEBEDRIJF

lid van
UNETO-VNI

- Loodgieterswerk
- Dakbedekking
- Water, gas en sanitair
- Centrale verwarming
- Lood- en zinkwerk
- Warmtepompen

Kantoor
Werkplaats
Gouderak
0182 - 37 20 29

Door al uw loodgieters- en verwarmingswerkzaamheden!

Vraag vrijblijvend inlichtingen of een prijsopgave.

De kracht van voeding

- ◆ Persoonlijke begeleiding
- ◆ Projecten duurzame & gezonde voeding
- ◆ Educatie, workshops & lezingen

Arike Mijnlief
Voedingsdeskundige & therapeut
06 - 25 524 787

Van der Giessenweg 49 - 1ste etage
2921 LP Krimpen a/d IJssel
info@praktijkdegroenling.nl
www.praktijkdegroenling.nl

Autobedrijf De Waal

Kijk voor ons actuele occasioneer aanbod op
WWW.AUTOBEDRIJFDEWAAL.NL

Middelblok 202 - Gouderak - (0182) 37 26 23

Vogelparadijs Mia vertelt

Kennissen van ons brengen hun herfstvakantie door in een huisje in de bossen. Op hun uitnodiging gaan een familielid en ik op bezoek.

Wanneer we aankomen in het bos, lopen we langs slingerpaadjes naar het huisje. Het ziet er gezellig uit. We worden met koffie gelaafd in de kleine, knus ingerichte kamer, waar een schemerlamp brandt omdat het een sombere dag is.

De bomen rondom zijn nog niet echt kaal, sommige hebben een gouden kroon, terwijl andere hun bruine blaadjes langzaam laten vallen.

Er zijn twee openslaande deuren aan de voorkant van het huisje, die uitzicht bieden op de begroeiing en op een bijna kale boom die behangen is met vetbollen tussen de takken, een appel, voederbuizen met zaden en pindakaas.

Het is er een drukte van belang, we zien snelle meesjes, waaronder een kuif- en een staartmees, een roodborstje, een vink en ook een bonte specht die zich tegoed doet aan een halve kokosnoot met vet. Op de grond spit een merel onder afgevallen blad en wat later komen er twee duiven op bezoek en rent een eekhoortje naar beneden langs een boom.

Je kunt dit allemaal op je gemak bekijken en fotograferen vanuit de kamer.

Onze kennissen vertellen dat er soms een sperwer rondvliegt, wat prachtig is om te zien, zo wendbaar als hij is.

Wanneer wij denken alles te weten wat er rondom dit huisje gebeurt, vertoont zich opeens een boommarter op de tuintafel. Hij laat zich rustig bewonderen en fotograferen, maar als de kleine hond die hier ook logeert naar hem blaft, loopt hij snel weg.

Wat een prachtige dag is dit geworden, de fotografen onder ons kunnen tevreden zijn. Thuisgekomen genieten we nog even na door de geslaagde foto's te bekijken.

Tekst: Mia Bersma, foto: Els Bersma 🐿

Dierenbescherming zoekt paddenoverzetters in Stolwijk

www.dierenbescherming.nl/paddentrek

PERSBERICHT

De Dierenbescherming zoekt vrijwilligers in Stolwijk om te helpen bij de jaarlijkse paddentrek. In Stolwijk trekken tussen eind februari en half april weer duizenden padden, kikkers en salamanders van hun winterverblijf naar hun voortplantingsplaats. Daarbij moeten ze drukke wegen oversteken. Om te voorkomen dat ze hierbij worden overreden zoekt de Dierenbescherming overzetters die hen helpen veilig de overkant van de weg te bereiken.

Paddentrek start in februari

De padden trekken in het vroege voorjaar van de plek waar ze overwinteren naar een plaats met water waar ze kunnen paren. De trek begint meestal eind februari, maar dit hangt af van de temperatuur en weersomstandigheden. Het ontwaken uit de winterslaap gebeurt als de gemiddelde temperatuur over een etmaal minimaal acht tot tien graden Celsius is en dat ongeveer drie dagen lang zo blijft. De paddentrek duurt gemiddeld zo'n 6 weken.

Online informatiebijeenkomst voor nieuwe vrijwilligers

Aan onze paddenoverzetters vragen we om in elk geval 6 weken lang, één vaste avond per week, beschikbaar te zijn in de periode van eind februari tot half april. Je gaat ongeveer 3 à 4 uur per avond op pad, door langs de weg te lopen en de amfibieën met de hand over te zetten. Dat is vanaf 19.00 uur (begin van de schemering) tot 22.00 uur. Daarnaast vragen we je de aantallen dieren te noteren en zelf een zaklamp en reflecterend hesje mee te nemen. Voor nieuwe dierenvrienden wordt een online informatieavond georganiseerd op 5 februari van 19.00 uur tot 20.00 uur. Aanmelden als vrijwilliger kan via www.dierenbescherming.nl/paddentrek. Voor meer informatie kan contact opgenomen via paddentrekzuidwest@dierenbescherming.nl.

Echte pad, foto: Huig Bouter

De overzetters zijn nodig in Stolwijk. Kijk voor de exacte locatie op www.dierenbescherming.nl/paddentrek. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Pamela Zaat / T 088 811 3956 / paddentrekzuidwest@dierenbescherming.nl.

Jaarverslag NVWK 2024

Was 2023 nog een jaar zonder grote bijzonderheden, 2024 was even wat anders. Een jaar met mooie successen, maar ook met teleurstelling, een jaar met vaste gewoontes, maar ook met een verrassing. Een jaar met een aardig programma aan excursies en lezingen, en met een veelbelovende afloop. Lees je even mee? 🦆

Activiteiten voor en door leden

Agedurende het jaar zijn twaalf excursies georganiseerd. Als gewoonlijk startten we het jaar met de Nieuwjaarswandeling rond de surfplas bij Reeuwijk. Naast de NVWK'ers liep ook weer een vrolijke en geïnteresseerde afvaardiging van de Jeugd natuurwacht uit Krimpen aan den IJssel mee. Later in de maand januari werd de Zuid-Hollandse en Zeeuwse delta aangedaan. In maart beleefden we de reprise van de excursie naar de Nieuwe Driemanspolder. Fantastisch is het om zo'n excursie te beleven met een paar fanatieke vogelaars

Nieuwjaarsexcursie met de jeugd van JNK, foto: Frans van der Storm

die helemaal uit hun plaat kunnen gaan van een bronskopeend. In het kader van de vogelcursus, nog gegeven door Jaap Graveland, werd een mooie wandeling gemaakt door de Berkenwoudse Driehoek en polder De Nesse. April stond in het teken van de Hooge Boezem achter Haastrecht en van de Big Birding Day. In juni overvielen we de Kampina met de vlinderexcursie; bedroevend om te moeten ervaren dat onze excursiegroep bijna omvangrijker was dan de populatie vlinders. Dat was in juli wel anders met het nachtvlinders op onze vertrouwde

Genieten in de Kampina. Ondanks het tekort aan vlinders, kon een keur aan planten en libellen worden gezien, foto: Huig Bouter

locatie langs de Lekdijk. De fietsexcursie van de uilenwerkgroep was als gebruikelijk weer volgeboekt.

Na een erg rustige zomer was het medio oktober aan een klein groepje leden voorbehouden om Nebularia's vogelringstation in Westenschouwen te bezoeken; een klein groepje, omdat de locatie geen grote groepen verdraagt. Als je vogels eens een keer écht goed en van heel nabij wilt zien, dan is deelname aan deze excursie een must! En als toetje rijd je op de terugweg langs de Brouwersdam en kan je nog een enkele zeehond en wat paarse en drieteenstrandlopers spotten. November tenslotte was goed voor een reprise van de excursie naar de Delta.

Al met al een mooi excursiejaar, dat eigenlijk alleen nog te wensen overlaat dat we in 2025 in elke maand minstens één excursie hebben.

Naast de excursies waren vijf lezingen georganiseerd. Lezingen over Parc Regional de La Brenne, het Meetnet Dagvlinders, marterachtigen, en zwarte stern en speciaal voor de jeugd een lezing over natuur in de Krimpenerwaard zorgden voor goed gevulde zalen en kennisverdieping.

Minder zichtbaar dan excursies en lezingen is de invloed die we vanuit de NVWK proberen uit te oefenen op het beleid van onze gebiedspartners. Het gaat bijvoorbeeld om de drieste bouwplannen van de gemeente Krimpenerwaard met negatieve effecten op de ruimte die nog beschikbaar is voor weidevogels, het gaat om de voorgenomen bebouwing van het IHC-bosje (mede afgewend dankzij samen optrekken met Mooi Crempene), het gaat om het voortdurende gedoe rond afplaggen binnen NNN-gebied voor natuurinrichting.

Een belangrijke activiteit was eind mei de combinatie van Stekjesmarkt en Ledendag bij de Hendrikshoeve. Ongeveer 200 mensen kwamen erop af en maakten nader kennis met de werkgroepen en vulden hun voorraad plantgoed aan. Deze dag

Op de NVWK informatiedag werd het 1000ste lid verrast door Frans van der Storm

stond ook in het teken van het verwelkomen van ons duizendste lid. Mede dankzij de geslaagde marketingstunt van Arie van de Graaf met zijn kraam vol met allerlei nestkasten als weggevertje bij een nieuw lidmaatschap, gingen we ruimschoots voorbij de mijlpaal van 1.000.

De kraam van Arie van de Graaf met de nestkasten, op dit moment bemand door zijn kleinzoon, foto: Michiel Fokkema

Andere ontmoetingsmomenten voor leden waren er bij de start (en slot) van het weidevogelseizoen, het trekken van de reuzenspringbalsemien in het Loetbos, EuroBirdwatch begin oktober, cursus bosmaaien. Last but not least was er begin september de vrijwilligersbijeenkomst, waarbij Jaap Graveland feitelijk al afscheid nam van de leden en door de Waardvogel-redactie namens de vrijwilligers werd gedecoreerd wegens zijn verdiensten voor de NWWK.

Jaap Graveland neemt afscheid op de Vrijwilligersdag en toont zijn zojuist ontvangen lintje, foto: Michiel Fokkema

Ontwikkeling vereniging

Bij de Algemene vergadering in 2024 sprak het bestuur de ambitie uit in dat jaar de mijlpaal van 1.000 leden te willen bereiken. Eind mei werd die mijlpaal inderdaad bereikt, en waar staan we nu? Op 1 januari telde de NWWK 954 leden. Gedurende het jaar werd het lidmaatschap van 34 leden beëindigd door opzegging, verhuizing, doorhaling of overlijden. Gedurende het jaar werden 138 nieuwe leden ingeschreven; de stand op 31 december was dus 1.058 leden.

De verdeling van dat bestand is 608 basislidmaatschap, 434 'gezins'-lidmaatschappen, 9 jeuglidmaatschappen en 7 cadeaulidmaatschappen.

De ontwikkeling van de vereniging is natuurlijk niet alleen uit cijfers af te leiden. De functies van coördinatoren van de werkgroepen zijn goeddeels ingevuld. Eind van het jaar namen Mariëlla van Gemeren en Jacqueline Veltman het initiatief om de plantengroep nieuw leven in te blazen en verlieten daarvoor de werkgroep RO, die nu weer versterking behoeft, net als nog steeds de Jeugdwerkgroep. De functies coördinator waterwerkgroep en weidevogelwerkgroep zijn echter nog geheel vacant.

De samenwerking en onderlinge coördinatie tussen de Knotgroep Krimpen en werkgroep andschapsonderhoud is versterkt en werpt vruchten af. De weidevogelwerkgroep en bestuur NWWK ervaren de effecten van de bestuurlijke samensmelting tussen ACK en Weidehof en de daarop volgende sterkere bezetting van hun werkorganisatie.

De coördinatie van de winterwatervogels en van de slaappleatsentellingen heeft versterking gekregen en daarmee wordt ook de continuïteit van die groepen weer sterker.

De redactie van de Waardvogel is met de invulling daarvan door Joke Colijn en Maria Kuijf een vaste waarde; sterker, nog steeds zeggen oudgedienden soms hun abonnement op de Waardvogel op, in plaats van hun lidmaatschap van de NWWK.

In november vond weer het jaarlijkse overleg tussen bestuur en coördinatoren plaats. Hierin worden zowel heel praktische als ook meer beleidsmatige onderwerpen besproken. Zo is er afgelopen jaar onder meer gesproken over het onderwerp Veilig werken. Voortaan zal dit overleg twee keer per jaar worden gehouden.

De Uilenwerkgroep was begonnen met het opzetten van een handboek, de werkgroepen voor knotten, snoeien en landschapsbeheer hadden ook behoefte aan vastleggen van instructies en maatregelen, en aldus komt er een heus handboek Veilig werken voor de NWWK.

Teleurstellend was het resultaat van de inschrijving op de Hendrikshoeve. Het bestuur en enkele vrijwilligers hebben veel tijd gestopt in het ontwikkelen van plannen voor die locatie en de bijbehorende planmatige en financiële onderbouw. Het heeft echter niet tot een gunning aan ons mogen leiden. Wij zeggen dan: "het is zoals het is".

Het aanstaande afscheid van de voorzitter én de secretaris leidde hertoe om nog meer dan voorgaande jaren energie te stoppen in het vinden van nieuwe bestuursleden. Die energie betaalt zich uit met de voordracht van twee nieuwe bestuursleden. Dat neemt niet weg dat we de voordracht eigenlijk te mager vinden. Niet vanwege de kwaliteit en het enthousiasme van de voorgedragen personen, maar kwantitatief. Het bestuur wil in 2025 gericht aandacht besteden aan het slimmer en effectiever organiseren van zijn werk.

Het afscheid van Jaap heeft ook effect op de inbreng namens de positie Natuur in het NatuurBeheerCollectief. We zijn blij dat we Mart-Jan de Jong (bekend van biologische boerderij De Bonte Weide) mochten voordragen namens de NWWK als bestuurslid van het NBC.

Tot slot

Met het afsluiten van dit jaarverslag is het afscheid van deze secretaris uit zijn functie erg dichtbij. Ik wil mijn medebestuurleden, de leden van de NWWK en de ontvangers/lezers van mijn teksten bedanken voor hun vertrouwen en geduld. Ik wens mijn opvolger (haar/hem) veel plezier en succes in de vervulling van deze prachtige, dienende en soms ook bepalende functie.

Frans van der Storm, secretaris

Verslag van de ALV

Nu gehouden op een dinsdag: 26 maart 2024

Aanwezig: 45 leden en 4 leden van het bestuur.

Je hoeft niet conservatief te zijn om vaste gebruiken te waarderen en daarop te vertrouwen bij het organiseren van de vaste momenten in het verenigingsjaar. Wij, het bestuur, zaten daarom best in spanning over de opkomst bij de algemene vergadering. Immers, niet zoals gebruikelijk op woensdag maar dit jaar op een dinsdag vergaderden we. Fantastisch dat we 45 leden mochten verwelkomen. 🐿

O^opening

Vlak na acht uur opende Jaap Graveland de vergadering met een korte toelichting op de agenda en de mededeling dat het bestuur helaas niet compleet aanwezig kon zijn in verband met ziekte van Benjamin Hallie.

Als een ware columnist begon Jaap zijn openingswoord, met de ook aan hem misschien wel meest gestelde vraag: "Hoe gaat het met je?" Jaap vindt het een moeilijke tijd voor de natuur. Het gebruik van glyfosaat is tóch weer voor tien jaar toegestaan, de braaklegregeling vervalt, de natuurherstelwet staat op omvallen, het stikstofdossier staat stil, en in reactie op trekkerprotesten in Brussel heeft de Europese Commissie de Green Deal tot greenwashing gedegradeerd. Is het dan alleen kommer en kwel, gelukkig niet. Sterker, in de Krimpenerwaard gaat het niet eens zo slecht: boeren in en ook buiten NNN-gebieden zetten zich steeds meer in voor natuur, en we zien aan de resultaten dat die inzet haar vruchten afwerpt. De NWWK blijft groeien, we zijn hard op weg naar de 1000 leden, we organiseren op 25 mei de ledendag in combinatie met de stekjesmarkt. Vrijwilligers om daaraan mee te helpen zijn welkom. En er zijn ontwikkelingen op het gebied van huisvesting. Daarover meer in een aparte bijdrage in deze editie.

V^vaststelling verslagen van de ALV respectievelijk over het jaar 2023

Het verslag van de Algemene vergadering 2023 geeft geen aanleiding tot vragen of opmerkingen en wordt ongewijzigd vastgesteld. Hetzelfde lot is het secretariael verslag over het verenigingsjaar 2023 beschoren.

F^financiële verantwoording 2023 en begroting 2024

Vaststelling financiële verantwoording over 2023 en goedkeuring begroting 2024.

Michiel Fokkema begint met een korte persoonlijke beschouwing over zijn eerste jaar als penningmeester. Hij trof een goed georganiseerde administratie aan, met dank aan voorgangers Jan de Boer en Marco Steenwinkel. Tijdens het afgelopen jaar is aandacht besteed aan het beter inzichtelijk krijgen van de waarde van materialen en van vrijwilligerswerk.

Kijken we naar de resultaten dan zien we een klein verlies door tegenvallers als gevolg van een te lage begroting voor de vrijwilligersbijeenkomst, afschrijving op wanbetalers, en een claim van een fotograaf wegens verkeerd gebruik van zijn fotorechten. Dankzij het alsnog kunnen innen van achterstallige rekeningen bleef het verlies beperkt. De begroting voor 2024 is ongeveer gelijk gebleven met die van vorig jaar, waarbij we rekening houden met voorzienbare hogere uitgaven voor de Waardvogel en de vrijwilligersdag.

Thijs Looren de Jong vraagt naar de afschrijvingen. Die betreffen de

maaibalktrekker en bosmaaier, plus twee aanhangwagens.

Erik Kleyheeg vraagt naar de kosten voor de knotgroepen. Die staan nu onder de post voorzieningen.

Na de gegeven toelichtingen en met de goedkeurende verklaring van de kascontrolecommissie (KCC) keurt de vergadering de verslagen en het gevoerde beleid goed en verleent decharge aan het bestuur. Mart-Jan de Jong heeft zijn termijn als lid van de KCC vervuld en treedt af. In de KCC voor 2024 worden Jan de Boer en Oscar de Pauw benoemd.

G^gedachtewisseling leden en bestuur

Onze groei in leden, de vele inzet op beleid en externe contacten zijn reden om trots te zijn op de NWWK, maar er is ook een keerzijde. In het bestuur zijn nog altijd twee vacatures (Coördinator vogelwerkgroepen en Coördinator PR en externe communicatie), en met de huidige vijf bestuursleden is het werk nauwelijks te behappen. Daarbij komt dat Frans heeft aangekondigd bij de volgende jaarvergadering het secretariaat neer te leggen en uit het bestuur te stappen. Hij heeft er dan drie termijnen op zitten en dat is hem genoeg. Naast de personele bezetting, geven ook de maatschappelijke ontwikkelingen aanleiding om weer met elkaar in gesprek te gaan over hoe we de toekomst van de NWWK voor ons zien. Wij komen hier later dit voorjaar op terug.

H^huisvesting NWWK

Frans geeft een gepassioneerde toelichting bij de ontwikkelingen rond de huisvesting van de NWWK. In de aanloop naar de komende aanbesteding hebben we behoefte aan vrijwilligers die op diverse onderwerpen een bijdrage kunnen leveren. Voorlopig gaat het om incidentele inzet. Afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding hebben we heel veel werk te verzetten, of...

Vrijwilligers voor planontwikkeling etc. graag melden via info@nwwk.nl of ter plekke bij secretaris.

R^rondvraag

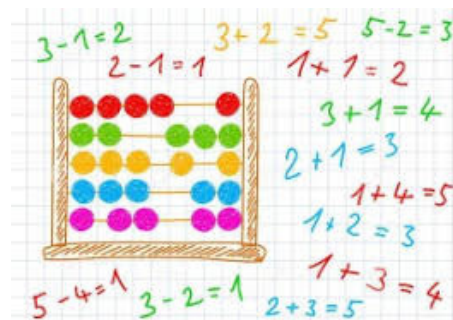
Mieke Veen vraagt naar de status van de Idylle in het Loetbos. De resultaten van de tellingen leiden nou niet bepaald tot enthousiasme. Max Ossevoort reageert dat we volop in gesprek zijn met terreinbeheerder Staatsbosbeheer over de opties om tot verbetering te komen. Afplaggen lijkt de beste optie, maar is ook kostbaar en geld blijkt dan de beperkende factor. Over andere opties wordt nog gesproken.

Niets meer aan de orde zijnde sluit Jaap de vergadering, bedankt de leden voor hun komst en deelname en kondigt een korte pauze aan, waarna Chris van Swaay ons zal inleiden in de ins and outs van het Meetnet Dagvlinders. 🐿

Frans van der Storm, secretaris

Decijfersover2024

Toelichting op Winst- en Verliesrekening en Balans

2024 was financieel gezien een goed jaar. Althans, we hebben het jaar met een positief saldo afgesloten. Aan de ene kant is er minder uitgegeven dan begroot. Voorgenomen plannen hebben minder gekost of zijn niet tot uitvoering gekomen. Aan de andere kant hebben we onverwacht veel (eenmalige) giften ontvangen, bij elkaar ongeveer € 5.100,- meer dan begroot. ➡

Daarnaast is door de aanwas van het aantal leden ruim € 800 meer aan contributie binnengekomen. Verder leverde ons vermogen eindelijk eens serieuze rente op, en wel ruim € 700. Daarnaast was de Stekjesmarkt ook financieel zeer succesvol, waardoor we € 1.030 mochten bijschrijven op ons conto. In overleg met de organisatoren van de Stekjesmarkt hebben we deze opbrengst besteed aan verrekijkers en een telescoop om meer excursiedelnemers meer en beter te laten genieten van wat onze natuur te bieden heeft. In ruil voor een bescheiden extra inzet onzerzijds (advertentie op de website en in de Waardvogel) heeft de importeur van de Vortex-kijkers ons een zeer aantrekkelijke deal aangeboden. Uit de extra giften hebben we dit jaar eindelijk de oude beamer kunnen vervangen voor de hand-zamer exemplaar. Daarnaast heeft de knotploeg Krimpen haar gereedschap kunnen aanvullen met elektrische motorzagen. Voor deze laatste uitgave was er echter al een reservering en deze drukt dus niet op het resultaat van 2024.

In het kader van de Nota Dierenwelzijn (beleid van de gemeente Krimpenerwaard) hebben we voor de uilenwerkgroep een subsidie aangevraagd voor 2025 (en onlangs toegekend gekregen) van € 561 ten behoeve van nestgelegenheid voor ransuilen.

Omdat al deze extra inkomsten eenmalig zijn, en grotendeels ook nog onverwacht, rekenen we daar voor komend jaar (2025) niet wéér op. Daar staat tegenover dat we voor 2025 extra kosten voorzien, reden waarom we een groot deel van het positieve resultaat op de balans opnemen als reserveringen.

Te zijner tijd kunt u de definitieve, door de kascommissie goedgekeurde cijfers voor de ALV van de website downloaden.

Michiel Fokkema, penningmeester ➡

Verkorte verlies- en winstrekening 2024 en begroting 2025							
Inkomsten	2024	2023	Begroting 2025	Uitgaven	2024	2023	Begroting 2025
Knot- en landschapgroepen	€ 555	€ 1.500	€ 1.000	Afschrijvingskosten	€ 1.543	€ 756	€ 1.543
Contributies	€ 18.809	€ 17.517	€ 18.975	Vogelwerkgroepen	€ 1.964	€ 3.090	€ 2.823
Giften en donaties	€ 9.629	€ 2.062	€ 3.500	Overige werkgroepen en lezingen	€ 646	€ 1.723	€ 2.680
Overige inkomsten	€ 1.030	€ 555	€ 700	Waardvogel	€ 11.554	€ 10.531	€ 11.800
Rente	€ 1.111	€ 496	€ 816	Verrekijkers en telescoop	€ 1.965		
				Algemene kosten	€ 5.736	€ 5.918	€ 6.145
				Oninbare vorderingen		€ 412	
				Arbo/herbezinning/huisvesting*			€ 7.000*
				Reserveringen	€ 7.000		
Negatief resultaat		€ 300	€ 7.000*	Positief resultaat	€ 726		
	€ 31.134	€ 22.430	€ 31.991		€ 31.134	€ 22.430	€ 31.991

*Gedekt vanuit de in 2024 opgebouwde reserves op de balans

Balans 2024					
Bezittingen	2024	2023	Voorzieningen / Schulden	2024	2023
Liquide middelen	€ 66.056	€ 49.058	Eigen vermogen	€ 44.346	€ 44.648
Vaste activa	€ 6.922	€ 7.515	Voorzieningen	€ 14.997	€ 2.351
Nog te ontvangen	€ 1.111	€ 583	Vooruit ontvangen	€ 2.520	€ 13.563
Debiteuren	€ 220	€ 10.000	Crediteuren	€ 178	
			Reserveringen	€ 11.541	€ 6.894
Negatief resultaat		€ 300	Positief resultaat	€ 726	
	€ 74.309	€ 67.456		€ 74.309	€ 67.456

Wie is toch Mia Bersma?

Interview met onze vaste columniste

De vaste bijdrage in de Waardvogel van mevrouw Mia Bersma is door onze leden vast wel opgemerkt. Zullen we het een column noemen? Wij hebben ons dat niet eens afgevraagd, maar zijn zolang als ze die al aanlevert, haar pennenvruchten gaan plaatsen – en dat zijn precies de voorwaarden voor een column. Vaak is het een stukje proza, soms een gedicht, bijna altijd verfraaid met een tekening van eigen hand. Ze schrijft over wat ze meemaakt in haar tuin, de vogels die ze ziet en de planten die er bloeien. Elk seizoen heeft zo z'n eigen actualiteit, die ze weergeeft met een scherpe blik voor wat haar opvalt in de natuur, altijd met een vleugje droge humor. Ook put ze regelmatig uit haar vele herinneringen; haar geheugen, opmerkingsgave en oog voor detail zijn uitzonderlijk. Als ze tevreden is wordt alles uitgetypt op haar typemachine, waarna ze het vel papier decoreert met een bijpassende tekening. Vervolgens wordt het epistel in een envelop gestopt, postzegel er op, en verstuurd naar het fysieke adres van Maria.

Een dame én een typemachine op leeftijd

Maria heeft een afspraak met haar gemaakt, ze woont in Krimpen aan den IJssel. Wij bedachten dat onze leden die al zovele jaren met een glimlach genieten van haar kopij, vast wel eens wat meer willen weten van mevrouw Bersma! Wij mogen 'Mia' zeggen. We zitten op de bank in haar gezellige huiskamer en krijgen een koffie in een porseleinen kopje, mét gebak. Een butler heeft ze niet nodig: ze heeft hulp op wiel'tjes. Met een rollator die een tikje is aangepast voor gebruik in huis vervoert ze op een blad koffie en taart van de keuken naar de kamer.

Als eerste komt het gesprek op haar typemachine. Recent heeft een oudere kennis haar haperende machine voor haar hersteld. Daar is ze erg blij mee, want ze kan niet zonder. Haar handen verkrampen na een poosje schrijven of tekenen en dan moet ze tijdelijk stoppen. Mia schrijft ook brieven naar haar zus in Engeland op haar typemachine, tot het lint bijna geen inkt meer afgeeft en het echt vervangen moet worden. Dan bestelt haar zoon Dick linten in Duitsland, want typemachines worden niet veel meer gebruikt en typelinten zijn in Krimpen niet meer verkrijgbaar. Maria vertelt dat we speciaal vanwege de nostalgische charme die haar getypte proza uitstraalt, daarvoor een lettertype nemen in de Waardvogel dat op een typletter lijkt. Afwijkend van de andere gestandaardiseerde fonts die we gebruiken in de Waardvogel.

Tijdens het gesprek observeren we de glazenwasser, die met een lange stok de ramen boven wast.

Maria vraagt naar haar geboortjaar: Mia is geboren in 1927! We staan allebei versteld: we wisten wel dat ze niet meer één van de jongsten was, maar dít hadden we niet verwacht. Wat een pittige dame zeg! Mia zegt met gevoel voor understatement: "Ik kan het me zelf ook niet voorstellen!" Ze vertelt hoe ze haar 90e verjaardag vierde. "Een vriendin had het feestje georganiseerd en allemaal jongere vriendinnen uitgenodigd, want ja, ik heb geen oude vriendinnen." Ze schiet zelf in de lach. Een andere bevriende dame vierde toevallig dezelfde dag haar verjaardag in De Brug in Lekkerkerk en wilde dat Mia daar een zelfgeschreven gedicht kwam voordragen. Die belde op: "Hoe zit het, kom je nou nog?" De vriendin die Mia's feestje had georganiseerd, nam de hoorn over: "Ze zit nu hier, we vieren nu haar verjaardag hier, ze komt later wel!" Mia's eigen feestje was zó gezellig, dat het wat later werd voordat een andere vriendin haar in Lekkerkerk kon brengen. Wij vinden het ongehoord: als je het geluk hebt om een fijn feestje voor je 90e verjaardag te mogen vieren, wordt er van je verlangd dat je iemand anders voor diens verjaardag leuk mag toespreken! Maar Mia eindigt het verhaal laconiek: "Nou ja, het is allemaal toch nog gelukt. En ik heb hier nog een boek waarin al mijn vriendinnen iets hebben geschreven en hebben getekend, een heel leuke herinnering. Dat was toen ik 90 werd, en het gaat gewoon elk jaar verder." Toen ze 95 werd, kwam de burgemeester, Martijn Vroom. Het was erg warm en ze zag hem uit de auto stappen en toen zijn keten omdoen. Van hem kreeg ze het boek 'Hollandse luchten', ook die dag was een mooie belevenis.

Wel of geen haar, krullen of steil haar

De glazenwasser komt terug voor de benedenramen. We hebben de indruk dat hij erg z'n best doet onder onze drie paar ogen die zijn werk nauwkeurig volgen. Mia vertelt dat hij altijd zulk prachtig zwart haar had, waardoor hij er erg jong uitzag. Ze zegt: "Nu met z'n muts op ziet hij er ook jong uit, maar als hij die afzet, is hij hélemaal kaal! Hij kwam een keer aan de deur en ik vroeg: Wat is er met je gebeurd, je bent helemaal kaal! Hij zei: Ja, ik kreeg van die inhammen, en toen dacht ik: nou moet het er maar helemaal af. Zonde hoor, ik denk dat hij het proces van haarverlies niet helemaal wilde meemaken!" Ze moet er eigenlijk om lachen. "Het schijnt makkelijk te zijn en het is tegenwoordig ook voor jonge mannen wel geaccepteerd." Het lijkt Maria maar erg koud.

De volgende anekdote gaat over een buurvrouw met mooie krullen tot op haar schouders en Mia vertelt hoe jaloers ze was, want Mia's haar valt sluijk. De buurvrouw zei juist dat ze zó genoeg had van die krullen en heel graag recht haar wilde. Op een keer had ze het haar heel kort laten knippen. Toen staken haar oren uit, die stonden recht van haar hoofd af. Die zag je eerst niet, en Mia's conclusie was dat ze beter haar prachtige krullen had kunnen houden.

Ze vertelt verder dat ze vroeger altijd krulspelden zette. Dat herinneren wij ons van onze moeders ook. Als Mia uit ging logeren en haar krulspelden vergat, haalde ze 's avonds de veters uit haar schoenen en draaide daar heel inventief haar haar omheen, rolde verder naar boven en zette de rol vast met de uiteinden van de veter. 's Morgens had ze dan slagen die hooguit twee dagen hielden. Het klinkt als de pijpenkrullen-methode die mijn moeder met gescheurde repen van een laken bij mij toepaste. Slapen op die harde bulten op je hoofd was overigens geen feest.

Maar goed, we willen toch allemaal wat we níet hebben als het over haar gaat. Mia: "Het zou mooi zijn als je eens kon afwisselen als je je huidige haar zat bent." Daar zijn we het over eens.

Geboren en getogen in Krimpen

Mia heeft altijd in Krimpen gewoond. Haar ouders kwamen uit Ermelo en kwamen in 1926 in Krimpen wonen, in de enige straat die Krimpen rijk was. Die kwam uit op de lintbebouwing van de verder nog groene Lange Tiendweg. Wij herinneren ons die zo groen en open uit de columns over haar jeugd.

Vader was in Ermelo boekhouder bij een busonderneming en werd in de crisistijd ontslagen. Mia's tante, voorheen wijkverpleegster in Ermelo, was al eerder naar Krimpen aan den IJssel vertrokken waar ze de eerste wijkverpleegster werd. Hierdoor kende ze veel mensen. Ze sprak met iemand van Van der Giessen Werktuigen en heeft gezorgd dat haar vader op de houtzolder kon komen werken. Dat was geen succes, want hij kon nog geen spijker recht slaan. Gelukkig was er een plaats op kantoor; hij werd er later boekhouder, toen inkoper, chef inkoper en hij bleef dat tot

het einde van zijn loopbaan. Hij kocht metalen in voor de scheepsbouw, kon goed handelen en kon daarin wel zijn kwaliteiten kwijt. Haar vader viste nooit in Ermelo, maar hier ging hij regelmatig vissen ter ontspanning: in Krimpen is water genoeg!

Eerste column voor de Waardvogel

Gevraagd naar Mia's eerste bijdrage voor de Waardvogel denkt ze even na. Die ging over een ekster. Haar zoon Mark houdt van de natuur en ze had hem om die reden lid gemaakt van de NVWK, dus kreeg hij de Waardvogel. Hij was ten tijde van 'de ekster' een jaar of vijftien en lag in bed op de zolderverdieping. Het raam stond open, en er kwam een ekster op de vensterbank zitten die eens goed rondkeek in zijn kamer, voordat hij weer wegvloog. Daarover schreef Mia, en Mark die aanleg heeft voor tekenen, maakte de tekening erbij.

Mark ging al op die leeftijd mee met een jager uit Ouderkerk aan den IJssel, die o.a. op hazen schoot. In een Waardvogel uit die tijd stond een artikel met de strekking dat men het oneens was met jagen op die dieren. Zoonlief zei toen dat hij het blad niet meer hoefde. Mia besloot om zelf het lidmaatschap aan te houden en ze is altijd lid gebleven.

Mia herinnert zich dat haar oudste zoon toen hij nog jong was, eens ging wandelen met haar moeder op de Lange Tiendweg. Hij was een prater en babbelde honderduit tijdens de wandeling. Haar moeder zei op een bepaald moment: "Dick, luister nou eens, hoor je de vogels?" Hij werd stil, luisterde en zei: "Ja, ik hoor ze!" En hij babbelde gelijk weer verder. De liefde voor natuur was er wel, maar zat blijkbaar nog niet heel diep. En dat is nog zo. Zijn echtgenote Els heeft na haar werkzame leven een grote liefde voor natuurfotografie opgevat en maakt daarvoor regelmatig grote vogelreizen met een groepje gelijkgestemden. Echtgenoot Dick gaat regelmatig, maar niet altijd mee. Els maakt af en toe foto's bij Mia's inzending.

Twee opgroeiende generaties kinderen

Inmiddels is de glazenwasser begonnen aan de ramen van de achterpui. We zwaaien even.

Mia werkte voor haar huwelijk op het gemeentehuis. Zoals toen gebruikelijk, stopte ze na de heuglijke dag met werken. Toen haar man die onderwijzer was, in 1982 op 63-jarige leeftijd gepensioneerd werd, kriebelde de onrust. De oudste kinderen waren al het huis uit, ze was acht jaar jonger dan manlief en waagde er enkele sollicitaties aan. In de toenmalige periode van recessie was dat niet succesvol. Een kennis, docent aan een school voor middelbaar onderwijs, had een kleintje gekregen maar miste haar werk zo ontzettend. Ze wilde graag iemand om op haar kindje te passen zodat zij weer enkele dagen per week kon werken. Mia is toen - met haar man - daarheen gegaan om zich hiervoor aan te bieden en het bleek een gelukkige match. Na een paar jaar kwam er een baby bij, en na verloop van tijd nog een, een jongetje. Mia herinnert zich het zorgen voor die drie kindjes als een heel gezellige tijd. Toen Mia's man nog relatief jong, op 73-jarige leeftijd overleed, besloot ze om het oppaswerk te blijven doen, ze had alleen nog haar jongste zoon Mark thuis, die toen al twintig was.

Ze vertelt levendig over een conversatie met de twee meisjes, inmiddels middelbare gymnasiasten, over lichtvervuiling door de vele straatlantaarns waardoor vogels gedesoriënteerd raken. Daarop zocht de ondernemende oudste gelijk telefonisch contact met 'een invloedrijk tijdschrift': dat bleek de Libelle. We moeten daar nu hartelijk om lachen - maar de actie bleek een voorbode van een mooie sociaal geïnspireerde carrière.

Dan volgt een prachtig verhaal over samen met de meisjes gemaakte paardenbloemjam van de woekerende paardenbloemen uit hun achtertuin. Die werd vol trots aangeboden aan een docent die had verteld over eetbare planten.

Zo is ze eigenlijk jarenlang bij twee opgroeiende generaties nauw betrokken

geweest: eerst haar eigen gezin en vervolgens het oppasgezin. Er is nog steeds contact met de twee meisjes, die nu allebei getrouwd zijn en zelf slimme kindjes hebben.

Mia vertelt dat ze vorig jaar nog van de zwarte bessen uit haar eigen tuin jam heeft gemaakt. De struik hing bomvol bessen en het plukken was een vreselijk werk, maar de jam is heerlijk geworden.

De telefoon gaat, en Mia neemt op: "Met mevrouw Bersma"; het blijkt haar zus van 92, die ze belooft straks terug te bellen. We constateren sterke genen in haar bloedlijn! Mia vertelt dat haar vader stierf op 92-jarige leeftijd, en haar moeder een dag voordat ze 93 werd.

Het eigen gezin

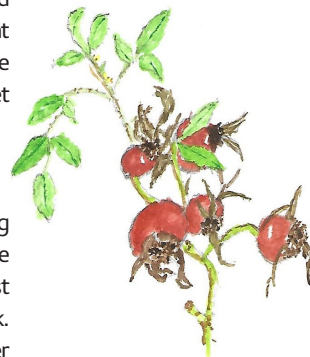
Mia kreeg met haar man vijf kinderen en heeft ook heel verdrietige dingen meegemaakt. De oudste zoon is dus Dick, die van het typelint. Het tweede kind is haar dochter Wilma, die toen ze al getrouwd was, een herseninfarct en vervolgens een hartstilstand kreeg, waarvan ze als door een wonder bijkwam. Na verblijf in het ziekenhuis volgde een heel lang en enorm inspannend traject van herstel, waaraan Mia dagelijks haar steentje bijdroeg.

De middelste zoon overleed toen hij pas 32 was, aan eveneens een bloedprop in zijn hoofd die te diep zat om te kunnen verwijderen.

Haar vierde kind is weer een dochter, die met haar kinderen in Steenwijk woont en waar ze ondanks de afstand goed contact mee heeft, en de jongste is Mark - van de ekster.

Inmiddels is Mia óvergrootmoeder van acht, bijna negen achterkleinkinderen. Ze biedt ons een tweede kopje koffie aan en verdwijnt met gezwinde spoed naar de keuken.

De glazenwasser is weer even terug aan de voorzijde om een hardnekkige vogelpoep nogmaals te behandelen. Hij had natuurlijk door dat wij wel hadden gezien dat die nog niet goed was weggewassen. Na de 'inweekbehandeling' van de eerste ronde lukt het nu wel. Hij krijgt van ons een duimpje.

Kersen eten en andere tuinverhalen

Mia pakt een boekje dat ze met Kerst kreeg van een kennis, Toos, met vertellingen die geschreven zijn in onvervalst Drents. Ze leest er uit voor, en het klinkt prachtig authentiek. Toos is een groot natuurliefhebber en had hier in Krimpen al een prachtige tuin onder aan de IJsseldijk. Behalve bloemen stonden er fruitbomen en ook bramen. De echtgenoot van Toos bracht bijna jaarlijks een grote zak met bramen die droop van het sap, waar Mia dan heerlijke jam van maakte. Toen Mia's zus uit Engeland eens over was, zijn ze spontaan naar Toos gewandeld om de tuin te bekijken. Toos was er niet, dus zijn ze samen de tuin in gegaan. Ze hebben er kersen geplukt en die heerlijk opgegeten. Inmiddels is Toos met haar man verhuisd naar Drenthe, waar ze opnieuw een schitterende tuin heeft. Als het Kerst is, horen ze nog steeds iets van elkaar en zo heeft Toos al meerdere leuke boekjes gestuurd.

Uit alle verhalen blijkt dat Mia behalve een enorm goed geheugen en een scherp oog voor allerlei details, ook een grote liefde heeft voor alles wat groeit en bloeit. Ze vindt het zelf maar heel gewoon, wij vinden het heel speciaal! Ook hoe kwiek ze loopt op haar hoge leeftijd, al is het met een rollator. Ze zegt: "Ja ik ben altijd snel geweest." Wij: "Dat bent u nog! U racet naar de keuken met de rollator. Het ziet er echt heel grappig uit!"

Mia vertelt dan over haar ergernis dat ze niet meer zelf haar tuin kan onderhouden. Ze zegt: "Je denkt: ik trek even die plukjes onkruid uit, maar voor ik het wist lag ik languit in de struiken. Mijn buurvrouw die tien jaar jonger is dan ik, heeft me toen opgeraapt want ik kwam zelf niet meer overeind! Je denkt dat je dat allemaal nog kunt en de geest wil wel, maar het lichaam blijft achter hè! Nu heb ik een Syrische tuinman en die heeft veel gerooid, de tuin is niet meer wat het was. Maar hij doet z'n best. Ik moet het loslaten."

Spinnen

Na de ekster volgden er meer pennenvruchten voor de Waardvogel, eerst af en toe, later met grote regelmaat. Een van de bijdragen die Mia schreef gaat over het nieuwe vogelhuis van de buurvrouw. Die riep haar om er naar te komen kijken. Het vogelhuis had meerdere ingangen en ook een deurtje. Mia bewonderde het huis van dichtbij en de buurvrouw deed toen het deurtje open. Daar kwam opeens een hele grote zwarte spin uitgekropen. Mia is bang van spinnen en schrok zo, dat ze een gil gaf. De buurvrouw stond verbaasd en kon niets anders uitbrengen dan "O, wat naar!" Toen de spin weer naar binnen kroop deed de buurvrouw het deurtje gauw dicht. Daar heeft Mia toen over geschreven.

Maar een spin die in de bovenhoek van de kamer een web had, mocht wel blijven zitten. Die zat daar rustig en deed niks, dus de hulp die ze had mocht hem niet weghalen. Hij heeft er vanaf afgelopen zomer tot een maand geleden gezeten. 's Avonds kwam hij een stukje omlaag, en 's morgens zat hij weer tegen de balk van het kozijn. Ze heeft zich wel afgevraagd waarvan hij leefde, want ze vond nooit iets onder het web in de vensterbank. Op een dag was hij weg. Mia zag iets donkers op de vensterbank en toen ze goed keek, was het de vermagerde spin met zijn pootjes ingetrokken over elkaar. Toen ze later weer keek, was hij weg!

Toch vond Mia dit een minder enge spin dan die grote zwarte rioolspinnen die zo hard rennen, zoals die in het vogelhuis. Dit roept bij Maria een dierbare jeugdherinnering op van grote spinnen in haar ouderlijk huis, 's morgens vroeg als ze voor schooltijd met haar zussen hun huiswerk leerden. Zodra weer zo'n rennende spin werd gesignaleerd sprongen ze met z'n allen gillend op de bank.

Mia haakt aan: haar zus en zij die anderhalf jaar schelen, sliepen boven aan de straatkant op de voorslaapkamer met een houten plafond. Het was een groot maar slecht gebouwde huis uit de crisisjaren. "We lagen allebei in een eigen bed en als het dan regenachtig werd, zagen we de spinnen komen van tussen de kieren in die houten planken boven ons hoofd. Ze woonden in de ruimte tussen het plafond in onze kamer en de houten vloer erboven, want daar was nog een grote zolder. Toch waren we niet bang, want ze vielen nooit naar beneden en lieten zich ook niet zakken.

In die tussenruimte hebben we in de oorlog nog Joodse spullen gestopt, zoals bidkleed en keppeltje. Gelukkig konden de eigenaren na de oorlog zelf terugkomen om ze op te halen!"

Pont over de IJssel en akela in de Stormpolder

Mia was twaalf toen de oorlog uitbrak en zeker in het begin was het meer een soort avontuur. Het bombardement op Rotterdam gebeurde dan wel dichtbij, maar er was nog geen brug, alleen een pont en dat schiep toch meer fysieke afstand.

Na de watersnood van 1953 heeft ze haar man leren kennen. Hij was onderwijzer in Delft en kreeg werk in Krimpen, er was een groot gebrek aan leerkrachten. Mia was actief bij de plaatselijke padvinderij en was akela van een meisjesgroep. In deze periode kregen ze kennis aan elkaar. Er was een clubhuis voor de padvindsters aan het begin van de Stormpolder waar ze over natuuronderwerpen praatten, uitleg kregen en eropuit trokken de Stormpolder in. De enige boer in die polder was boer Buienhuis, die in die diepte woonde en daar zijn graanvelden had – de enige bouwboer. Tijdens een treinreis vanuit Duitsland zat Mia naast een akela uit Rotterdam, die later haar padvindstersgroep nog kwam bezoeken. Padvindsters zijn er nu niet meer. Later kwamen er ook jongens bij de padvinderij, die afdeling bestaat nog steeds. Mia ging met die jongens varen op de Sliksloot en herinnert zich dat ze tegen een jongen zei dat ze vroeger akela was geweest. Hij reageerde respectloos: "Dat is ook lang geleden." Dat ontlokte Mia een gulle lach.

Mia's man ergerde zich enorm aan de wachttijden van de pont. Vanuit Delft

reis je makkelijk over land maar als je vanuit Krimpen naar Rotterdam ging, was je afhankelijk van die pont. Je moest maar afwachten of die aan de overkant in Capelle lag, of aan deze kant, of onderweg was. Er was druk scheepsverkeer uit Gouda en sleepboten met volgeladen vrachtschepen voeren heel langzaam. Het kon soms zo lang duren eer zo'n sleep voorbij was, dat je aan de overkant de bus naar Rotterdam al zag vertrekken. Die miste je dan weer. Hij wond zich daarover op en zuchtte dan "Vreselijk!" Mia bleef rustig en zei: "Ja joh, wij zijn eraan gewend!"

Stormpolderdreef en De Zaag

Met haar vader ging ze als kind ook wel eens de griend in, het huidige Stormpolderdreef. Uiteraard moest je ook toen rekening houden met de waterstand. Paden waren er niet en het was nog veel avontuurlijker dan nu. Er was toen ook een strandje en iets voorbij het zand begon de modder. Maria en ik herinneren ons een column over Mia's vriendinnetjes die zich volsmeerden met modder tot ze zwart zagen.

Tripjes met haar ouders en zusjes naar De Zaag waren favoriet: zwemmen bij het strandje, of tussen de koeien die met hun poten in het water van de Sliksloot afkoeling zochten als het warm was. Dat leverde schilderachtige taferelen op.

Je had toen nog ontzettend veel vogels op De Zaag. Er woonde destijds een jongeman in Krimpen die vogels opzette, die schoot op alles wat hij zag: de koekoek en de meest bijzondere vogels! Na enige tijd bleven de vogels er weg. Mia was een keer bij hem binnen en er stonden overal opgezette vogels, allemaal van De Zaag. Hij gaf haar een doosje en zei: "Maak eens open." Dat deed ze en er zat een hele grote spin in. Ze schrok zo dat ze het doosje van zich af gooide. Hij werd heel kwaad, maar Mia was ook kwaad! Dat zijn geen leuke grappen. Hij is later naar Zweden gegaan waar hij ook van alles schoot wat bewoog. Gelukkig zijn de vogels inmiddels terug op De Zaag, al zullen het er vast minder zijn dan vroeger.

Eksters tot slot

We sluiten passend af met eksters: Mia wijst ons op een eksternest dat ze ziet vanuit haar raam en vertelt dat het vorig jaar al gebouwd is, maar verder niet gebruikt. Een 'speelnest' noemt Maria het. Nu ziet Mia er wel eksters in, mogelijk volgt een broedpoging.

We bedanken Mia voor de gastvrijheid, het bezoek was bijzonder gezellig, de gastvrouw heel onderhoudend en het duurde dan ook ruim twee uur - we hebben haar vast erg vermoeid.

Met zo'n energieke staat van dienst is ze vast heel wat gewend in haar lange leven, maar toch voelen we ons een pietsie schuldig! We gaan wel naar huis met een schat aan informatie om te verwerken. We hopen dat er nog veel bijdragen van haar typemachine mogen rollen.

Tekeningen: Mia Bersma

Tekst: Joke Colijn, redactie

DeDuurzameTuin.nl

De webwinkel

met duurzame producten voor mens, dier, tuin en huishouden!

Kinderopvangboerderij

'Achter 't Potdeksel'

- opvang van 07.00 tot 19.00 uur
- verticale groep van 0 tot 4 jaar (max. 16)
- optimale zorg en aandacht
- ervaren en gediplomeerde leiding
- in landelijke en agrarische omgeving
- unieke accommodatie in voormalige koeienstal
- buitenspeelruimte in openlucht en overdekt
- natuur-educatieve visie en uitgangspunten

www.kinderopvangboerderij.nl

potdeksel.kinderopvangboerderij@kpnmail.nl

Aad van der Meijden & Netty Brussee
Benedenberg 66 - 2861 LH Bergambacht

☎ 0182-353183

Bureau Schildwacht v.o.f.

Landschap – Cultuurhistorie – Ecologie - Klimaatadaptatie

Advies – Realisatie – Educatie

Wij kunnen u helpen door middel van:

- Advies, ontwerp en directievoering bij inrichting van natuurterreinen, openbaar groen, landgoederen en (boeren)erf.
- Opstellen van (groen)beheerplannen en gebiedsvisies.
- Ecologische en landschappelijke inventarisaties.
- Qickscans, ecologisch vervolgonderzoek en aanvragen ontheffingen m.b.t. Wet natuurbescherming.
- Lezingen, excursies en cursussen m.b.t. Natuur en Landschap.

info@bureau-schildwacht.nl

www.bureau-schildwacht.nl

Beukendaal 3, 2831 VA Gouderak

06-22978424

EEN EERLIJKE ROUTE NAAR

GEZOND ETEN UIT JE EIGEN REGIO

WWW.VOEDSELFAMILIEKRIMPENERWAARD.NL

STRIJBOS DIERVOEDERS

IN- EN VERKOOP VAN KLEINE HUISDIEREN

knaagdieren - kippen - vogels - watervogels
Klompen in alle maten en kleuren!
(vanaf peuter tot volwassenen)

Verkoop van diervoer o.a.:

rundvee, pluimvee, paarden,
knaagdieren, vogels, honden, katten
en dierbenodigdheden hooi en stro enz.

Strijbos Diervoeders
Lageweg 45A
Ouderkerk aan den IJssel
Telefoon: 0180 - 682817

Uw duurzame drukker in de Krimpenerwaard

FSC® gecertificeerd en premium partner

EFFICIËNTA

BETER DRUKWERK

0180-683804

06-25040070

T. Rook • IJsseldijk Noord 358
2935 CS Ouderkerk

Levenslange VIP-Garantie

Ontdek de pracht van de natuur met Vortex. Wij garanderen je een leven lang zorgeloos kijkplezier: altijd gratis reparatie of vervanging van je verrekijker of spotting scope als deze niet meer goed werkt.

Verrekijkers

Spotting Scopes

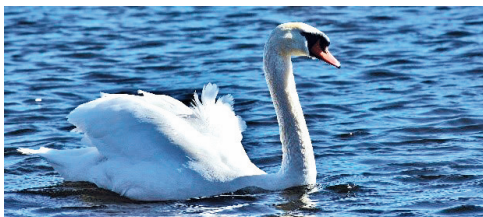
Distributie: Benel.nl

Wij zijn geopend voor de afhaalmaaltijden en snacks op vrijdag en zaterdag van 17.00 tot 20.00 uur. De Zwaan, Kerkweg 2 te Berkenwoude.

Neem voor de overige activiteiten een kijkje op onze website:

www.dezwaanberkenwoude.nl

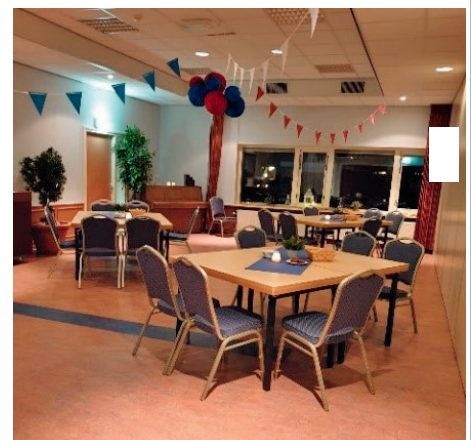
In het prachtige Berkenwoude, in het hart van de Krimpenerwaard, ligt Cultureel Centrum De Zwaan.

Of het nu gaat om een buffet, lunch, diner of borrel in een versierde zaal in De Zwaan of bij u thuis, vraag gerust naar de vele mogelijkheden.

U kunt contact met ons opnemen door een mail te sturen naar dezwaanberkenwoude@gmail.com, of bel naar 0182-362546 of 06-53214225.

Met veel passie bereiden Marjan en Corrie zo veel en zo vers als mogelijk vanuit de keuken van De Zwaan.

De zalen in De Zwaan zijn in te richten voor verjaardagen, vergaderingen, jubilea, diners, lunches. Lunches en diners serveren wij à la carte of in buffetvorm.